

STUDIEGIDS 2021-2022 VOLTijd

LERARENOPLEIDING DUTS



LERARENOPLEIDING
TILBURG

Inhoud

Inhoud	1
Inleiding	3
Jaar 1	4
Professioneel Handelen Propedeuse fase.....	4
Algemene Professionele Vorming (APV) leerjaar 1	6
Manifestaties 1.1	9
Spreekvaardigheid 1.1	12
Fonetiek en uitspraak 1 (hoofdvak).....	14
Uitspraak 1.1 (deelvak)	14
Fonetiek 1.1 + 1.2 (deelvak)	16
Studiereis	18
Vakdidactiek 1.1	20
Vakdidactiek 1.2	22
Vakdidactiek 1.3	25
Vakdidactiek 1.4	28
Schoolgrammatica 1.1 + 1.2 + 1.3	31
Instapmodule 1 (hoofdvak)	34
Instapmodule 1.1 en 1.2 (deelvak).....	34
Jeugdliteratuur (hoofdvak)	36
Jeugdliteratuur 1.1 (1A en 1B) – schriftelijke taalvaardigheid (deelvak).....	36
Kennis van Land en Volk 1 (hoofdvak)	39
Kennis van Land en Volk 1.1 en 1.2 (deelvak)	39
Leesvaardigheid 1 (deelvak)	43
Drama Alfa	45
Jaar 2	48
Professioneel Handelen Hoofd fase 1	48
Algemene Professionele Vorming (APV) leerjaar 2	50
Grammatica en syntaxis 2.1, 2.2 en 2.3	53
Jeugdliteratuur 2 (hoofdvak)	56
Jeugdliteratuur 2.1 en Leeslijst jeugdliteratuur 2.1 (deelvakken).....	56
Literatuur na 1945	58
Manifestaties 2.1	60
Oostenrijk – Kennis van Land en Volk	63
Oostenrijk - schriftelijke taalvaardigheid	66
Oostenrijk Lexicon.....	68
Zwitserland - schriftelijke taalvaardigheid	71
Zwitserland - Kennis Land en Volk	73
Oostenrijk en Zwitserland - Mondelinge taalvaardigheid	76
Uitspraak 2.1	79
Studiereis Duitsland 2.1	81

Vakdidactiek 5 – Woordenschat en schrijfvaardigheid	88
Vakdidactiek 6 – Grammatica	86
Vakdidactiek 7 – Toetsen en beoordelen.....	88
Vakdidactiek 8 – ICT	90
Jaar 3	93
Professioneel Handelen Hoofdphase 2	93
Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 3.....	95
Grammatica 3.....	98
AVO-Component (Hoofdvak)	100
Kennis van Land en Volk 3 (Deelvak).....	102
Algemene Taalwetenschap (Deelvak)	105
BVE-component (hoofdvak)	107
MBO - telefoneren en onderhandelen (deelvak).....	107
MBO Lexicon (deelvak).....	109
MBO - economische teksten (deelvak)	110
Schrijfvaardigheid 3.1 + 3.2	110
Spreekvaardigheid 3.1	113
Uitspraak 3.1	115
Vakdidactiek 9.....	117
Vakdidactiek 10.....	119
Vrije ruimte	121
Verdiepingsmodule	122
Generieke verdieping	123
Intercultureel leren	126
Vakdidactiek Bèta+	133
Vakdidactiek Gamma	135
Verdiepingsmodule NT2.....	139
Jaar 4	142
Professioneel Handelen Afstudeerfase.....	142
Algemene Professionele Vorming 14: Onderwijspedagogisch handelen	144
Vakdidactisch Ontwerpen	146
Landelijke kennisbasistoets Duits	148
Goethe - Zertifikat C1.....	149
Bijlage 1 - Literatuurlijst Literatuur na 45	151
Bijlage 2 - Literatuurlijst Literatuur voor 45	155

Inleiding

Welkom bij Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT)! Leraar zijn is een prachtig beroep. FLOT wil de best denkbare leraren opleiden vanuit het besef dat de leraar het verschil kan maken voor elke leerling.

In deze studiegids vind je informatie over alle onderwijseenheden uit het programma.

Algemene informatie over studeren bij FLOT kun je vinden op onze website. Raadpleeg daarnaast regelmatig de actuele informatie op de [portal](#). Hier is onder andere rooster, uitgewerkte informatie bij de onderwijseenheden en overige informatie over de opleiding te vinden. Naast de studiegids en de portal kun je voor vragen of informatie natuurlijk ook terecht bij de studieloopbaanbegeleider, andere opleiders en studiegenoten.

De formele regels die van toepassing zijn op jouw opleiding zijn vastgelegd in de [Onderwijs- en Examenregeling \(OER\)](#). De OER is onderdeel van het studentenstatuut, waar je meer kunt lezen over je rechten en plichten als student van Fontys. Het studentenstatuut vind je op [deze pagina](#).

We wensen je een mooie en succesvolle studietijd toe.

Namens het gehele team van FLOT,
Hanny van Geffen
Directeur Fontys Lerarenopleiding Tilburg



Als gevolg van de Corona situatie is er sprake van een verschuiving van meer offline (op locatie) naar online onderwijs en toetsing. Mede hierdoor kan het zijn dat gedurende het studiejaar een toetsvorm verandert. Eventuele omzettingen vinden plaats in overleg met de examencommissie, een procedure hiervoor zal tijdig beschikbaar zijn.

Jaar 1

Professioneel Handelen Propedeuse fase

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel handelen Propedeutische fase
Engelse vertaling:	Orientation traineeship
EC:	P-fase: 10 EC
Studiejaar + periode:	Professioneel bekwaam Propedeuse VT: Periode 2 en 3 - (1-2 dagen per week)

Leeruitkomsten P-fase

In het eerste jaar van de lerarenopleiding maak je kennis met het beroep van leraar. VT studenten worden geplaatst op een school. DT studenten zoeken zelf een werkplek. In het eerste jaar is de meest belangrijke vraag dan ook: 'wil en kan ik leraar worden?'. Het leren op de werkplek vormt het hart van de lerarenopleiding. Je leert hierbij in een reële arbeidssituatie de problemen, uitdagingen en successen uit de (toekomstige) beroepspraktijk. De student verbindt op de werkplek drie elementen (theorie, praktijk en persoon) om als aanstaande leraar daadwerkelijk tot groei te komen.

Bij het professioneel handelen wordt gewerkt met leeruitkomsten. Die beschrijven wat je als student aan het eind van de stageperiode moet aantonen.

LUK 1

De student ontwerpt een op zichzelf staande leeractiviteit voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert de activiteit uit en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten, rekening houdend met de context, de doelen, de werkvormen en materialen.

LUK 2

De student draagt bij aan een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen.

LUK 3

De student communiceert effectief door vanuit een professionele rol betrokkenheid te tonen en contact te maken met leerlingen, collega's en medestudenten.

LUK 4

De student reflecteert op het eigen pedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional, stelt leerdoelen op en werkt zo planmatig aan zijn eigen ontwikkeling. De student onderzoekt vanuit een ontwikkelingsgerichte houding de vraag "wil en kan ik leraar worden" en onderbouwt de opbrengsten.

Toetsing

Leerwegonafhankelijke toets

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de vier leeruitkomsten aan te tonen. Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/ schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoek (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Onderwijsaanbod

Voor Professioneel Handelen is er geen apart onderwijsaanbod. Op het stageportaal kunnen studenten informatie vinden over de stage. De student wordt begeleid door de werkplekbegeleider (en schoolopleider) op de school. Samen met de school wordt gekeken welke activiteiten de student gaat ondernemen. De leeruitkomsten en het ontwikkelplan dat de student zelf maakt zijn hierin leidend.

Opleidingsscholen en aanvullende informatie

Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren.

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je hier terecht: <https://connect.fon-tys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Algemene Professionele Vorming
Engelse vertaling:	General Professional Training
SBU / EC's:	Professionele ontwikkeling-A (PRO-A): 28 SBU / 1 EC's Professionele ontwikkeling-B (PRO-B): 112 SBU / 4 EC's Pedagogisch didactisch handelen (PDH): 140 SBU / 5 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, alle periodes
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn. Zie de OER artikel 17.3.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 1 gaat het bij APV om het thema 'jij en het beroep'. De student maakt kennis met het beroep van de leraar en werkt aan zijn eigen professionele ontwikkeling. De student oriënteert zich op het werkveld en verdiept zich in de basis van het pedagogisch en didactisch handelen. Gedurende het studiejaar maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van het studiejaar maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen door zijn opgebouwde portfolio te presenteren in een assessment.
- In leerjaar 1 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen 'vakdidactisch bekwaam', 'pedagogisch bekwaam' en 'professioneel handelen'.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten (LUK's)

In het propedeuse programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 1 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student laat op een onderbouwde manier zijn ontwikkeling zien richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van een leeractiviteit voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit cognitieve- en sociale ontwikkelingstheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student signaleert het pedagogisch handelen van de leraar en beschrijft hoe de leraar het groepsgedrag van leerlingen begeleidt en een bijdrage levert aan het creëren van een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen invloed uitoefent op groepsdynamische processen in het tweedegraadsgebied.
- 4) Pedagogisch handelen op individueel niveau: De student signaleert het pedagogisch handelen van de leraar en beschrijft hoe de leraar het leren van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften van de leerling in het tweedegraadsgebied.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

Omtrent de professionele ontwikkeling is de student allereerst bezig met kennismaking met het beroep en het in kaart brengen van bestaande beelden en overtuigingen over het beroep van leraar. De student onderzoekt in jaar 1 zijn of haar professionele identiteit. Aan de hand van het opdoen van ervaringen in de praktijk, het bijwonen van bijeenkomsten en het uitwisselen van ervaringen met medestudenten ontdekt de student of het beroep van de docent bij hem of haar passend is. Ook maakt de student inzichtelijk wat zijn of haar leervensen en ontwikkelbehoeften zijn; om zo te groeien in de rol van de leraar die hij voor ogen heeft. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet de student de eerste stap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent. Uiteindelijk willen we bij FLOT dat je een karaktervolle leraar wordt; een leraar voor het onderwijs van morgen, een wendbare professional.

Pedagogisch didactisch handelen

De eerste beginselen van het pedagogisch en didactisch handelen komen aan de orde. Een oriëntatie omtrent het concept 'leren' speelt een belangrijke rol: Wat is leren? Welke verschillende visies op leren zijn er? Welke verschillende vormen van leren zijn er? En hoe werkt het geheugen? Deze kennis over leren is van belang om leerlingen te kunnen begeleiden bij het leren en leerprocessen van leerlingen te stimuleren als leraar. Er is ruimte om diverse vaardigheden te oefenen. Studenten leren hoe ze een les moeten voorbereiden en welke aspecten daarbij een rol spelen. Daarnaast leert de student contact maken met leerlingen, zowel met een groep leerlingen als individuele leerlingen. Hij leert de eerste stappen omtrent het opbouwen van een relatie met leerlingen en het creëren van een positief leerklimaat. Dit alles met als doel dat de student leert om zich in zijn professioneel handelen te richten op het geven van betekenis aan het leren van zijn leerlingen.

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegraadsgebied die aan de orde komen zijn:

- A1 Opvattingen over leren en leerconcepten
- A3 Hersenen en leren
- A5 Begeleiden van leerprocessen
- A6 Hanteren van doelen
- A7 Ontwerpen van onderwijs
- B2 Pedagogische functie van de school
- B3 Pedagogisch klimaat in de school
- B4 Leerlingbegeleiding
- C1 Ontwikkelingen in het onderwijs
- C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling
- C4 Onderzoekend vermogen
- C5 Professionele identiteit

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaats middels lessen met een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen, momenten voor peerfeedback, etc.). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de studenten keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en vraagstukken uit de onderwijspraktijk.

Voor alle studenten is er APV-coaching binnen de eigen opleiding. Hierin wordt de student begeleid bij het in beeld brengen van de eigen ontwikkeling, het opstellen van persoonlijke leervragen en het omgaan met uitdagende situaties binnen de stage. Van- en met elkaar leren in een veilige groep staat binnen coaching centraal.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2020). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho. Let op: dit is een nieuwe druk.
- Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Huizen: Uitgeverij Pica
- Van den Herik, M., & Schuitema, A. (2016). *Een onderzoekende houding: werken aan professionele ontwikkeling*. Bussum: Coutinho.
- Boek gratis te downloaden:
Suma, T., Vanhoyweghen, K., Sluijsmans, D., Camp, G., Muijs, D., & Kirschner, P.A. (2019). *Wijze lessen: twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek*. Meppel: Ten Brink Uitgevers.
https://www.ou.nl/documents/846784/0/Wijze_Lessen_digitaa1_160919.pdf/53ce9ca8-c213-ebc6-d674-ac24f78596ef
- Gratis artikel te downloaden:
Kelchtermans, G. (2012). *De leraar als (on) eigentijdse professional* https://www.onderwijsraad.nl/binaries/onderwijsraad/documenten/rapporten/2013/03/11/studie-de-leraar-als-oneigentijdse-professional/notitie-kelchtermans-ku-leuven-20120250_1029.pdf

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling' wordt afgesloten met een deelttoets portfolioassessment (PRO-A) en een deelttoets portfolioassessment (PRO-B).
- De onderwijseenheid 'Pedagogisch didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolioassessment (PDH).
- Deadlines voor toetsmomenten staan vermeld in de studiehandleiding. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien er een vermoeden van fraude is, wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een voorbeeld hiervan is het plegen van plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Manifestaties 1.1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Manifestaties 1.1
Engelse vertaling:	Manifestations 1.1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, zelfstudie
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Instapmodule (vaardigheden) jaar 1: nodig om de inhoud en de boodschap van een manifestatie te kunnen begrijpen, om zich te kunnen uiten in de doeltaal en om manifestaties in zich te kunnen opnemen en te analyseren.
 - Kennis land en Volk (KLV) jaar 1: met dit vak ontstaat een wisselwerking, als manifestaties betrekking hebben op onderwerpen die in de colleges KLV jaar 1 aan de orde zijn gekomen respectievelijk nog behandeld worden.
- Met de volgende studieonderdelen en studieactiviteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Vaardigheden jaar 2: de tijdens de manifestaties in de praktijk toegepaste kennis en toegepaste communicatieve vaardigheden bereiden de student voor op het vaardighedenniveau van het tweede jaar.
 - Kennis Land en Volk (KLV) jaar 2: manifestaties kunnen betrekking hebben op onderwerpen die bij KLV jaar 2 aan de orde zullen komen.

Doelen en inhoud

- De student kan een keuze maken uit het aanbod van bezienswaardigheden resp. manifestaties in het Duitstalig gebied.
- De student kan zelfstandig een excursie naar bezienswaardigheden resp. manifestaties in het Duitstalig gebied plannen en realiseren.
- De student kan over de excursie een verslag volgens voorgeschreven format schrijven in het Nederlands.
- De student kan uit eerste hand verslag doen over bezochte bezienswaardigheden resp. manifestaties in de doeltaallanden.
- De student kan de tijdens de excursie opgedane kennis en ervaring koppelen aan inzichten die hij bij het vak KLV verwerft.
- De student kan over de tijdens de excursie opgedane kennis/ ervaring kritisch reflecteren en beschrijven in hoeverre de manifestatie geschikt is om in de lespraktijk ingezet te worden.

De student bezoekt zelfstandig tien manifestaties met betrekking tot of in het Duitstalig gebied en legt zijn ervaringen vast in een verslag. Het verslag over de bezochte manifestaties is in correct Nederlands volgens een gestructureerd format geschreven.

Door actieve deelname aan de studiereis kunnen vijf manifestaties weggeschreven worden.

Manifestaties kunnen onder andere zijn: bezoek aan musea in Duitsland, Oostenrijk of Zwitserland; deelname aan een Duitstalige gastlezing; bezoek aan (Duitstalige) film- of theatervoorstelling m.b.t. een thema uit Duitsland, Oostenrijk of Zwitserland.

Relatie met kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang:

Subdomein 1.5 Interculturele communicatie

- 1.5.1.1 De student past in interculturele situaties adequate taalhandelingen toe.

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.
- 3.1.3.3 De student kan sociaal-economische aspecten van de maatschappij beschrijven en daarvan voorbeelden geven.

Subdomein 3.4 Literatuur en cultuur

- 3.4.1.2 De student kent een aantal belangrijke auteurs en teksten.
- 3.4.1.5 De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines: beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.

Subdomein 3.5 Interculturaliteit

- 3.5.1.1 De student is zich bewust van implicaties en complicaties in interculturele communicatie en kan ernaar handelen.
- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.
- 3.5.1.3 De student kent uit eigen ervaring verschillen tussen de eigen cultuur en de cultuur van de doeltaallanden.

Subdomein 4.5 Meertaligheid en internationalisering

- 4.5.2.1 De student kan vanuit eigen ervaring, ervaring in de doeltaallanden en vanuit de vakliteratuur het belang van interculturaliteit en internationalisering beargumenteren.
- 4.5.2.3 De student kan internationaliseringsactiviteiten in het taalleerproces gebruiken.
- 4.5.2.4 De student kan een bijdrage leveren aan de organisatie en begeleiding van (vakoverstijgende) internationaliseringsactiviteiten gericht op het Duitse taalgebied.

Werkwijze en organisatie

De student kiest zelfstandig tien manifestaties uit die hij bezoekt. Na afloop vervaardigt de student per manifestatie een in het Nederlands volgens een gestructureerd format geschreven verslag. Bij dit verslag wordt ook het originele toegangsbewijs resp. bewijs van deelname of een foto gevoegd. Per overkoepelend onderwerp (bijvoorbeeld een reis naar Berlijn) zijn maximaal vijf manifestaties toegestaan die zich duidelijk van elkaar moeten onderscheiden.

Literatuur en leermiddelen

Door de student gekozen authentiek materiaal.

Toetsing en evaluatie

De student vervaardigt een manifestatiedossier waarin hij in het Nederlands over de tien ondernomen activiteiten bericht. Het dossier dient aan de dossiercriteria te voldoen en dient digitaal ingeleverd te worden via Gradework binnen de aangegeven termijn.

De student voegt aan het dossier o.a. foto's, entreekaarten en deelnamebewijzen toe (in een extra pdf.bestand). Dossiers zonder bewijzen worden niet geaccepteerd. De beoordelingscriteria voor het dossier staan in de rubric voor manifestaties 1.1.

Inleverdata in Gradework: eind periode 1; herkansing eind periode 3.

Indien het dossier met een onvoldoende beoordeeld is, krijgt de student een herkansing. Voldoet het dossier in de herkansing ook niet, kan de student in het navolgend studiejaar het dossier opnieuw schrijven en inleveren.

Reden van toetsing

De student kan met behulp van zijn manifestatiedossier zijn individuele leer- en ontwikkelingsproces met betrekking tot kennis van land en samenleving, cultuurproducten, cultuurhistorische en actuele ontwikkelingen beschrijven.

- 10 manifestaties (o.a. film, bezoek aan museum, theatervoorstelling) à 1,5 uur: 15 uur.
- 10 verslagen schrijven: 13 uur.

Spreekvaardigheid 1.1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Spreekvaardigheid 1.1
Engelse vertaling:	Fluency 1.1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid is verplicht en actieve deelname van studenten wordt verwacht

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - KLV jaar 1: is inhoudelijke basis voor de thema's.
 - Grammatica jaar 1: wordt gebruikt voor het formuleren van teksten.
 - Vocabulaire jaar 1: wordt gebruikt voor het formuleren van teksten.
 - Fonetiek/Uitspraak jaar 1: is basiskennis voor gesproken teksten.
 - Kijk-, luister- en leesvaardigheid jaar 1 (Instapmodule): inhoudelijke basis c.q. inhoudelijke voorbereiding van de thema's voor spreek- en gespreksvaardigheid
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - De cursus bereidt voor op de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de cursussen uit het tweede studiejaar: Schrijfvaardigheid jaar 2 (CEFR-niveau B1) en Spreekvaardigheid jaar 2 (CEFR-niveau B2/2).

Doelen en inhoud

Doelen

- Na afloop van deze cursus heeft de student zijn actieve en passieve vaardigheden om mondelinge teksten adequaat te gebruiken ontwikkeld resp. vergroot.
- De student heeft geleerd communicatieve vaardigheden resp. theoretische basiskennis, rekening houdend met interculturele aspecten en aspecten met betrekking tot vaktaal, in praktijk te brengen.
- De student is in staat om typen van situaties met betrekking tot mondeling taalgebruik te beschrijven resp. te verklaren, zodat leerlingen in deze situaties adequaat kunnen handelen.
- De student heeft kennis van de beginselen van de gespreksvaardigheidstraining in de basisvorming.

Inhoud

In deze twee cursussen vergroot de student zijn spreek- en gespreksvaardigheid door monologische en dialogische oefeningen. De student bereidt kleine presentaties voor en neemt aan discussies deel.

Relatie met Kennisbasis

Subdomein 1.1 Luistervaardigheid

- 1.1.1.1 De student kan een uitgebreid scala aan veeleisende, lange gesproken teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen.

Subdomein 1.2 Leesvaardigheid

- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.

Subdomein 1.3 Spreek- en gespreksvaardigheid

- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.

- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

Subdomein 2.1 Taalbeschrijving

- 2.1.2.3 De student kan het Duitse en Nederlandse klanksysteem en de belangrijkste klankwetten vergelijken.
- 2.1.2.4 De student kan uitspraakproblemen, onder andere voortkomend uit interferentie, en valkuilen voor beginnende leerders van de vreemde taal herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.3.4 De student kan veel voorkomende grammaticale fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.4.3 De student kan taalgebruikssituaties en passende collocaties onderscheiden.
- 2.1.4.4 De student kan veel voorkomende lexicale, semantische en pragmatische fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.

Subdomein 2.3 Taalvariatie en -verandering

- 2.3.1.1 De student kan verschillende taalregisters onderscheiden.

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.2.1 De student kan het onderwijssysteem beschrijven en vergelijken met het Nederlandse onderwijssysteem.
- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.

Werkwijze en organisatie

Het betreft een werkcollege, waarbij thuis en tijdens de les voorbereide thema's besproken en gepresenteerd worden en een woordenschatdossier wordt aangelegd.

Literatuur en leermiddelen

Lesmateriaal via docent verkrijgbaar of direct of via Canvas.

Toetsing

De toetsing bestaat uit:

- een mondeling tentamen aan het eind van periode 4: monologisch en dialogisch spreken (sprekvaardigheid en gespreksvaardigheid) worden beoordeeld.

Fonetiek en uitspraak 1 (hoofdvak)

Uitspraak 1.1 (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Uitspraak 1.1
Engelse vertaling:	Pronunciation 1.1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, perioden 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid verplicht

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Dit vak draagt voornamelijk bij aan de verwerving van vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid.
- Er bestaat een horizontale samenhang met de onderwijseenheden Fonetiek 1.1, 1.2 en 1.3. Hierin worden de wetmatigheden geleerd die in uitspraak 1.1 tot toepassing komen.
- Er bestaat verder een verticale respectievelijk horizontale samenhang met alle andere onderwijseenheden omdat deze dan wel in hun inhoud dan wel in de communicatie over de inhoud gebaseerd zijn op een correcte uitspraak van de Duitse taal.

Doelen en inhoud

Doelen

Aan het einde van deze eerstejaars onderwijseenheid beschikt de student over een gefundeerde basis-kennis van de uitspraakregels. De student heeft een 'oor' ontwikkeld voor uitspraakfouten van leerlingen en weet hoe hij deze kan remediëren. Tevens kan de student de opgedane kennis toepassen op de eigen uitspraak; hij is zich van zijn fouten bewust en kan zijn eigen uitspraakfouten (blijven) verbeteren.

Inhoud

De cursus bestaat uit colleges waarin de stof uit de reader wordt behandeld en opdrachten worden voorbereid en nabesproken.

Relatie met kennisbasis

Domein 2 Taalkunde

- 2.1.2.1 De student kan basisbegrippen en -regels uit de fonetiek herkennen en benoemen.
- 2.1.2.2 De student kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit de fonetiek.
- 2.1.2.3 De student kan het Duitse en Nederlandse klanksysteem en de belangrijkste klankwetten vergelijken.
- 2.1.2.4 De student kan uitspraakproblemen, onder andere voortkomend uit interferentie, en valkuilen voor beginnende leerders van de vreemde taal herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.2.5 De student kan het fonetisch schrift lezen.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in de vorm van werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom moet voorbereiden en die gedeeltelijk tijdens de colleges worden uitgevoerd en nabesproken.

Literatuur en leermiddelen

- Duden, *Das Aussprachewörterbuch*, ISBN 341120916X.
- Reader *Uitspraak 1.1* (via docent verkrijgbaar).
- Oefenmateriaal wordt tijdens de onderwijseenheid door de docent uitgedeeld.

Toetsing

Het onderdeel Uitspraak 1.1 wordt mondeling getentamineerd aan het einde van de periode. De student krijgt een Duitse tekst. Gedurende 15 minuten mag hij de tekst met behulp van het Aussprachewörterbuch voorbereiden. Vervolgens leest hij de tekst voor. Daarbij is de docent aanwezig en wordt er een opname gemaakt. Bij de beoordeling wordt gelet op de correcte uitspraak van de woorden, de correcte woord- en zinsintonatie en op het voorleestempo.

De herkansing van Uitspraak 1.1 wordt in de herkansingsweek **na** de zomervakantie aangeboden.

Fonetiek 1.1 + 1.2 (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Fonetiek 1.1 + 1.2
Engelse vertaling:	Phonetics 1.1 + 1.2
SBU / EC:	2 x 56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 2, 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid verplicht

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':

- Spreekvaardigheid jaar 1: fonetiek en uitspraak zijn van direct belang voor een adequate spreekvaardigheid.
- Uitspraak jaar 1: uitspraak wordt nog eens apart getoetst. Hierbij gaat het om de correcte toepassing van de fonetische regels door de student bij het voorlezen van een authentieke Duitse tekst.
- Fonetiek en een correcte uitspraak zijn van direct belang voor de mondelinge communicatie binnen alle vakken van de propedeuse (principe: doeltaal = voertaal).
- Vakdidactiek jaar 1: de student voert een uitspraakonderzoek uit op de stageschool.

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':

Fonetiek en een correcte uitspraak zijn van direct belang voor de communicatie binnen alle vakken van de opleiding (principe: doeltaal = voertaal).

Doelen en inhoud

Doelen

- De student beschikt over een gefundeerde basiskennis van de fonetiek.
- De student kan het fonetisch schrift lezen en schrijven.
- De student kan de uitspraakregels toepassen en uitleggen.
- De student heeft een 'oor' ontwikkeld voor uitspraakfouten van leerlingen en weet hoe hij deze kan remediëren.
- De student kan de opgedane kennis toepassen op de eigen uitspraak; hij is zich van zijn eigen fouten bewust en kan zijn eigen uitspraakfouten (blijven) verbeteren.

Inhoud

- In periode 2 wordt de inleiding in de fonetiek behandeld.
- In periode 3 worden de specifica van de Duitse klankleer behandeld.
- In periode 4 wordt de brug naar de schoolpraktijk geslagen en voert de student praktische opdrachten uit. Tevens wordt dan intensief aan de eigen uitspraak gewerkt, die aan het einde van het studiejaar apart wordt beoordeeld bij Uitspraak 1.1.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis: 2.1.2.1. t/m 2.1.2.5 en 4.2.1.7.

Domein 2 Taalkunde en domein 4 Vakdidactiek

- 2.1.2.1 De student kan basisbegrippen en -regels uit de fonetiek herkennen en benoemen.
- 2.1.2.2 De student kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit de fonetiek.
- 2.1.2.3 De student kan het Duitse en Nederlandse klanksysteem en de belangrijkste klankwetten vergelijken.
- 2.1.2.4 De student kan uitspraakproblemen, onder andere voortkomend uit interferentie, en valkuilen voor beginnende leerders van de vreemde taal herkennen en er voorbeelden van geven.

- 2.1.2.5 De student kan het fonetisch schrift lezen.
- 4.2.1.7 De student kan adequaat reageren op taalfouten, onder andere voortkomend uit interferentie.

Werkwijze en organisatie

De cursus wordt gedurende drie periodes aangeboden. Van de student wordt een actieve deelname aan de lessen gevraagd. Het onderwijs wordt in de doeltaal, in het Duits, gegeven.

De cursus is een hoor- en werkcollege, waarbij de student opdrachten autonoom voorbereidt. De opdrachten worden tijdens de colleges gedeeltelijk uitgevoerd en nabesproken.

In periode 4 past de student het geleerde in een uitspraakonderzoek aan de stageschool toe. De bevindingen en aanbevelingen worden in kleine groepen besproken. Vervolgens vervaardigt de groep hierover een dossier. Dit onderdeel wordt hoofdzakelijk buiten de colleges om geabsolveerd.

Literatuur en leermiddelen

- Mangold, Max (2005). *Duden. Das Aussprachewörterbuch*. Mannheim / Zürich: Duden-Verlag. ISBN 9783411040667.
- Reader *Phonetik*.
- Aanvullend lesmateriaal dat door de docent wordt uitgedeeld.

Toetsing

De toetsing fonetiek bestaat uit drie onderdelen:

- Periode 3: schriftelijk tentamen Fonetiek 1.1 (herkansing: eind periode 4).
- Periode 4: schriftelijk tentamen Fonetiek 1.2 + praktijkopdracht (groepsdossier) (herkansing: eind periode 4).

N.B. Deelname aan het schriftelijk tentamen Fonetiek 1.2 is slechts mogelijk indien het tevoren ingeleverde groepsdossier met voldoende is beoordeeld.

Studiereis

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Studiereis (jaar 1)
Engelse vertaling:	Study trip
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Deelname is verplicht onderdeel van Kennis van Land en Volk 1.1

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':

- Instapmodule (vaardigheden) jaar 1: nodig om zich zelfstandig te bewegen en in authentieke situaties te communiceren tijdens de studiereis.
- KLV jaar 1: de studiereis kan plaatsvinden in het Duitstalige land dat in de colleges KLV jaar 1 aan de orde is gekomen.
- Manifestaties jaar 1: tijdens de studiereis worden bezienswaardigheden in een land van de doeltaal bezocht – hier is aansluiting met het onderdeel manifestaties.

Met de volgende studieonderdelen en studieactiviteiten bestaat een 'verticale samenhang':

- Vaardigheden jaar 2: de tijdens de manifestaties in de praktijk toegepaste kennis en toegepaste communicatieve vaardigheden bereiden de student voor op het vaardighedeniveau van het tweede jaar.
- KLV jaar 2: de studiereis kan plaatsvinden in de Duitstalige landen die in de colleges bij KLV jaar 2 aan de orde komen.
- Manifestaties jaar 2: tijdens de studiereis worden bezienswaardigheden in een land van de doeltaal bezocht – hier is aansluiting met het onderdeel manifestaties.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan uit eerste hand verslag doen over een bezochte stad of regio in een van de landen van de doeltaal en over zich daar bevindende bezienswaardigheden.
- De student kan uit eerste hand verslag doen over een middelbare school en de manier van lesgeven in het land van de doeltaal.
- De student kan reflecteren over verschillen in schoolsystemen en klassensituaties tussen Nederland en het bezochte land van de doeltaal.
- De student kan de tijdens de studiereis opgedane kennis / ervaring koppelen aan inzichten die hij bij het vak KLV verwerft.
- De student kan in groepsverband interpersoonlijk functioneren.
- De student kan in groepsverband inhoudelijk functioneren.

Inhoud

Samen met de voltijdstudenten uit jaar 1 en jaar 2 en soms ook met deeltijdstudenten bezoekt de student gedurende een week één of meer steden in een van de Duitstalige landen. Ook wordt een middelbare school bezocht; studenten hospiteren bij lessen en reflecteren daarna over verschillen en overeenkomsten tussen het Nederlandse onderwijssysteem en het systeem in het respectievelijke Duitstalige land. Vanwege het inhoudelijke verband met het onderdeel manifestaties kunnen door actieve deelname aan de studiereis vijf manifestaties 'weggeschreven' worden.

Werkwijze en organisatie

Voor de reis ontvangt de student een programma. Het vervoer vindt doorgaans plaats per trein of per bus.

De student dient rekening te houden met kosten ter hoogte van ongeveer **400 euro (exclusief maaltijden en privé-uitgaven)**.

Relatie met kennisbasis

3 Cultuur en literatuur

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.1.2 De student kan het onderwijssysteem beschrijven en vergelijken met het Nederlandse onderwijssysteem.

Subdomein 3.2 Geschiedenis en geografie

- 3.2.1.1 De student kan belangrijke perioden en personen chronologisch ordenen en in de historische context plaatsen.
- 3.2.1.2 De student kan belangrijke politieke en sociaal-economische ontwikkelingen beschrijven.
- 3.2.2.1 De student kan de deelstaten en belangrijke regio's, landschappen, steden en wateren benoemen en lokaliseren.
- 3.2.2.2 De student herkent belangrijke bezienswaardigheden en kan er voorbeelden van geven.
- 3.4.1.4 De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines, beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.
- 3.5.1.1 De student is zich bewust van implicaties en complicaties in interculturele communicatie en kan ernaar handelen.
- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.
- 3.5.1.3 De student kent uit eigen ervaring verschillen tussen de eigen cultuur en de cultuur van de DACH-landen.

Subdomein 4.5 Internationalisering

- 4.5.2.1 De student kan vanuit eigen ervaring, ervaring in de doeltaallanden en vanuit de vakliteratuur het belang van interculturaliteit en internationalisering beargumenteren.

Werkwijze en organisatie

Voor de reis ontvangt de student een programma. Het vervoer vindt doorgaans plaats per trein of per bus.

De student dient rekening te houden met kosten ter hoogte van ongeveer **400 euro (exclusief maaltijden en privé-uitgaven)**.

Literatuur en leermiddelen

Geen.

Toetsing

Na afloop van de studiereis levert de student via **Gradework** een digitaal dossier in over de ondernomen activiteiten tijdens de studiereis en een reflectie over de tijdens en na de studiereis opgedane inzichten. De eisen waaraan het dossier dient te voldoen worden vooraf bekend gemaakt op de vakgroepsite. Het dossier wordt beoordeeld met B / NBH (Behaald / Niet behaald) Bij actieve deelname tijdens studiereis mag de student 5 manifestaties 'in rekening brengen' bij het onderdeel Manifestaties.

Vakdidactiek 1.1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 1.1
Engelse vertaling:	Teaching methods 1.1
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	In verband met peer-assessment gaan wij uit van een aanwezigheid van minimaal 80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vakdidactiek vervult een scharnierfunctie tussen de kennis van het vak en het docentschap. Bekwaamheden: Vakinhoudelijk en didactisch.

De nadruk in deze cursus ligt op een kennismaking met de diverse methoden van taalverwerving. De cursus is van oriënterende aard en legt de nadruk op onderwijs in moderne vreemde talen binnen de onderbouw.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan de diverse methodes binnen het MVT-onderwijs herkennen en benoemen.
- De student weet wat enkele veelvoorkomende termen m.b.t. het MVT-onderwijs inhouden, zoals het ERK en de eindtermen.
- De student kan de diverse huidige methodes in een historische context plaatsen met betrekking tot de ontwikkelingen in de laatste 15 jaar.
- De student kan reflecteren op zijn eigen taalleerproces en op dat van zijn leerlingen.
- De student leert welke rol onderzoek speelt op de MVT-didactiek.
- De student kan aangeven in hoeverre bepaalde theorieën voor hem wel of niet bruikbaar zijn in zijn toekomstige beroepspraktijk. Dit ter ondersteuning van de eigen visie op het beroep en de sterke en zwakke kanten in de eigen professionele ontwikkeling.
- De student kan bij de verwerking van zijn portfolio rekening houden met werkelijkheidsnabijheid, toepassingsgerichtheid en samenhang met andere vakken, elementen die nodig zijn voor het realiseren van een krachtige leeromgeving.
- De student kan door hem ontwikkelde producten zo presenteren dat hij voor hem nuttige feedback genereert bij medestudenten en de docent.
- De student kan medestudenten met behulp van positieve feedback op hun presentaties ondersteunen in hun ontwikkeling.
- De student heeft zich georiënteerd op enkele vakorganisaties binnen het moderne vreemde talen-onderwijs.

Inhoud

De colleges bestaan steeds uit een deel hoorcollege en een deel werkcollege; vaak worden studenten uitgenodigd in tweetallen een aanzet te maken tot een uitwerking; deze wordt dan buiten de les (individueel of in tweetallen) voltooid.

Relatie met Kennisbasis

Domein 4 Vakdidactiek.

Werkwijze en organisatie

Deze cursus bestaat uit 8 werkcolleges van elk 90 minuten. De eerste weken zijn vooral bedoeld voor het theoretisch gedeelte. In de tweede helft van de cursus zal in collegiale samenwerking de theorie in de praktijk worden uitgetoetst. Er is naast de oriëntatie op de algemenere aspecten van de vakdidactiek nadrukkelijk aandacht voor de plaats van de docent moderne vreemde talen in de school vanuit het perspectief van de betreffende taal. Er wordt in wisselende groepssamenstellingen en individueel gewerkt aan het samenstellen van een portfolio dat een weerslag dient te zijn van de ontwikkeling van de student op weg naar de docent moderne vreemde talen die hij wil en kan zijn. De student wordt gestimuleerd met name ook aan dit laatste onderdeel ruim aandacht te besteden. Het reflecteren op de eigen ontwikkeling, alsmede het formuleren van eigen leerdoelen vormen een wezenlijk onderdeel van de cursus.

Literatuur en leermiddelen

- S. Dönszelmann – *Handboek vreemdetalendidactiek*. Coutinho 2020, ISBN 9789046907641.
- E. Kwakernaak, *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs 2^e druk*. Coutinho 2015. ISBN 9789046904404.
- F. Staatsen. *Moderne Vreemde Talen in de Onderbouw 5^e herziene druk*. Coutinho 2015. ISBN 9062834337.
- Diverse artikelen uit o.a. 'Levende Talen' + fragmenten uit verschillende Leergangen Frans V.O.

Toetsing

Portfolio conform de eisen zoals geformuleerd in de reader Vakdidactiek 1.1.

Vorm

De studenten laten deels zelfgemaakte producten zien, deels geven ze verslag van reflecties op vakdidactische thema's en deels geven ze per week een evaluatie over hun eigen leerproces.

Normering

Middels een rubric wordt het werk van de student beoordeeld op compleetheid en kwaliteit van de uitwerkingen en de reflecties.

Evaluatie

De student krijgt zo spoedig mogelijk nadat het portfolio gecorrigeerd is de gelegenheid om het in te zien, te bespreken met de docent en een foutenanalyse te maken.

Vakdidactiek 1.2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 1.2
Engelse vertaling:	Teaching methods 1.2
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	In verband met peer-assessment gaan wij uit van een aanwezigheid van minimaal 80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakdidactische bekwaamheid. Dit vak vervult een scharnierfunctie tussen de kennis van het vak en het docentschap. Met de volgende studie onderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang': taalvaardigheidstraining en vocabulaire. Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang': studiejaar: 1 Vakdidactiek 1.1, 1.3 en 1.4

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kent de plaats van leesvaardigheid in het leerproces van een vreemde-taal-leerder (de leerling en zichzelf).
- De student kan aangeven in hoeverre bepaalde theorieën voor hem wel of niet bruikbaar zijn in zijn toekomstige beroepspraktijk. Dit ter ondersteuning van de eigen visie op het beroep en de sterke en zwakke kanten in de eigen professionele ontwikkeling.
- De student kent leesvaardigheidstrategieën die hij kan inzetten in de onderwijspraktijk met leerlingen.
- De student kent fasemodellen voor (een gedeelte van) lessen en verschillende typen van leesvaardigheidsoefeningen.
- De student kan de kerndoelen onderbouw en de exameneisen van VMBO van het domein leesvaardigheid vertalen naar eenvoudig lesmateriaal en bestaande leergangen toetsen aan deze eisen.
- De student kan een eerste eenvoudige communicatieve lesopzet maken voor leesvaardigheid, waaruit blijkt dat hij in staat is om de tot nu toe verworven theorie in praktijk te brengen.
- De student kan gebruik maken van authentiek materiaal bij het ontwikkelen van de leesvaardigheidsopdrachten.
- De student kan gebruik maken van verschillende werkvormen.
- De student kan door hem ontwikkelde producten zo presenteren dat hij voor hem nuttige feedback genereert bij medestudenten en de docent.
- De student kan medestudenten met behulp van positieve feedback op hun presentaties ondersteunen in hun ontwikkeling.
- De student kan herkennen hoe iemand een taal leert en maakt een begin met het rekening houden met verschillen, zodat hij een veilige leeromgeving kan creëren.

Inhoud

De nadruk in deze cursus vakdidactiek ligt op de leesvaardigheid. De plaats van deze receptieve vaardigheid binnen het vo komt aan bod. Leerpsychologische aspecten rondom deze vaardigheid worden behandeld en de student leert diverse lees oefeningen te beoordelen en eigen materiaal voor diverse doelgroepen te ontwikkelen waarbij de verwerkte theorie toegepast wordt.

Relatie met kennisbasis

Domein 4 Vakdidactiek

- 4.1.1.1 De student kan belangrijke concepten met betrekking tot didactiek van (deel) taalvaardigheden herkennen en beschrijven.
- 4.1.1.2 De student kan een voorbeeld geven van inhoudsgerichte didactiek van de vaktaal.
- 4.1.1.5 De student kan concepten met betrekking tot vakdidactiek relateren aan taalverwervings-theorieën.
- 4.1.1.6 De student kan zijn visie op taalleren in het mvt-onderwijs vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.1.3.1 De student kan de niveaus van het ERK omschrijven en herkennen.
- 4.1.3.2 De student kan leerdoelen, eindtermen en exameneisen in het vo weergeven.
- 4.1.3.3 De student kan de kwalificatiestructuur en de niveau-eisen voor Duits in het mbo globaal weergeven.
- 4.1.4.1 De student kan voorbeelden geven van verschillende recente leergangen voor het vo en mbo.
- 4.1.4.2 De student kan relevante informatie- en kennisbronnen voor vakdidactische ondersteuning noemen en gebruiken.
- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.
- 4.1.4.4 De student kan leergangen doelgroepgericht analyseren aan de hand van criteria uit de vakliteratuur.
- 4.1.4.5 De student kan keuzes ten aanzien van (de selectie van) leerstof en leermaterialen vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.1.2 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruik van taalverwervings- en taalgebruiks-strategieën.
- 4.2.1.7 De student kan adequaat reageren op taalfouten, onder andere voortkomend uit interferentie.
- 4.2.1.8 De student kan instructie en werkvormen differentiëren en afstemmen op relevante kenmerken en behoeftes van leerlingen.
- 4.2.2.1 De student kan leerbehoeftes analyseren in relatie tot eindtermen en kwalificatie-eisen.
- 4.2.2.2 De student kan (les)materiaal analyseren, evalueren en aanpassen.
- 4.2.2.3 De student kan leergangonafhankelijk materiaal, waaronder lessenseries en projecten, afgestemd op leerdoelen en doelgroep ontwerpen.
- 4.2.2.5 De student kan keuzes voor de inrichting van het eigen onderwijs verantwoorden.
- 4.2.2.6 De student kan gegeven onderwijs evalueren en aanpassen.
- 4.3.1.1 De student kan keuzes ten aanzien van doeltaal-voertaalgebruik vanuit de vakliteratuur (taalverwervingstheorieën) onderbouwen en daarnaar handelen
- 4.3.2.1 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te helpen bij het begrijpen van doeltaalgebruik in de klas.
- 4.3.2.2 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te stimuleren tot het spreken van de doeltaal in de klas.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in de vorm van hoor- en werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom moet uitwerken en corrigeren en die gedeeltelijk, naar aanleiding van vragen, tijdens de colleges worden besproken.

Door de vakspecifieke theoretische basis te plaatsen naast voorbeelden uit de dagelijkse praktijk is er sprake van een evenwicht tussen een abstracte basis en een concrete basis van het vak didactiek.

Literatuur en leermiddelen

- Staatsen e.a.(2014). *Moderne Vreemde Talen in de Onderbouw*. Coutinho.
- Kwakernaak E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Coutinho.
- Aanvullend lesmateriaal via docent verkrijgbaar.
- Lesplanner en Reader met opdrachten Vakdidactiek 1.2 (door de docent digitaal verstrekt).

Toetsing

De beoordeling aan het eind van een periode vindt plaats op basis van een kernportfolio dat op maandag in week 9 van periode 1 als hardcopy en digitaal ingeleverd dient te worden. De tweede datum van inlevering (hardcopy en digitaal) is op vrijdag in lesweek 4 van periode 3.

De module kan in het Duits worden aangeboden. Dit geldt ook voor (onderdelen van) de toetsing.

Vakdidactiek 1.3

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 1.3
Engelse vertaling:	Teaching methods 1.3
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	In verband met peer-assessment gaan wij uit van een aanwezigheid van minimaal 80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakdidactische bekwaamheid. Dit vak vervult een schakelfunctie tussen de kennis van het vak en het docentschap. Met de volgende studie onderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang': taalvaardigheidstraining jaar 1
Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang': studiejaar: 1 Vakdidactiek 1.1, 1.2 en 1.4.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kent de plaats van luister- en kijkvaardigheid in het leerproces van een vreemde-taal-leerder (de leerling en zichzelf).
- De student kan aangeven in hoeverre bepaalde theorieën voor hem wel of niet bruikbaar zijn in zijn toekomstige beroepspraktijk.
- De student kent luister- en kijkvaardigheidstrategieën die hij kan inzetten in de onderwijspraktijk met leerlingen.
- De student kent fasemodellen voor (een gedeelte van) lessen en verschillende typen van luister- en kijkvaardigheidsoefeningen.
- De student kan de kerndoelen onderbouw en de exameneisen van VMBO vertalen naar eenvoudig lesmateriaal en leergangen toetsen aan deze eisen.
- De student kan een eerste eenvoudige communicatieve lesopzet maken voor kijk- en luistervaardigheid, waaruit blijkt dat hij in staat is om de tot nu toe verworven theorie in praktijk te brengen.
- De student kan gebruik maken van verschillende werkvormen.
- De student is in staat om zijn lesopzet te ordenen/in te richten met gebruikmaking van de daartoe aangereikte leergangen.
- De student kan door hem ontwikkelde producten zo presenteren dat hij voor hem nuttige feedback genereert bij medestudenten en de docent.
- De student kan medestudenten met behulp van positieve feedback op hun presentaties ondersteunen in hun ontwikkeling.
- De student kan herkennen hoe iemand een taal leert en maakt een begin met het rekening houden met verschillen, zodat hij een veilige leeromgeving kan creëren.

Inhoud

De nadruk in deze cursus vakdidactiek ligt op kijk- en luistervaardigheid. De plaats van deze receptieve vaardigheid binnen het vo komt aan bod. Leerpsychologische aspecten rondom deze vaardigheid worden behandeld en de student leert diverse kijk- en luisteroefeningen te beoordelen en eigen materiaal voor diverse doelgroepen te ontwikkelen waarbij de verwerkte theorie toegepast wordt.

Relatie met kennisbasis

Domein 4 Vakdidactiek

- 4.1.1.1 De student kan belangrijke concepten met betrekking tot didactiek van (deel) taalvaardigheden herkennen en beschrijven.
- 4.1.1.2 De student kan een voorbeeld geven van inhoudsgerichte didactiek van de vaktaal.
- 4.1.1.5 De student kan concepten met betrekking tot vakdidactiek relateren aan taalverwervings-theorieën.
- 4.1.1.6 De student kan zijn visie op taalleren in het mvt-onderwijs vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.1.3.1 De student kan de niveaus van het ERK omschrijven en herkennen.
- 4.1.3.2 De student kan leerdoelen, eindtermen en exameneisen in het vo weergeven.
- 4.1.3.3 De student kan de kwalificatiestructuur en de niveau-eisen voor Duits in het mbo globaal weergeven.
- 4.1.4.1 De student kan voorbeelden geven van verschillende recente leergangen voor het vo en mbo.
- 4.1.4.2 De student kan relevante informatie- en kennisbronnen voor vakdidactische ondersteuning noemen en gebruiken.
- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.
- 4.1.4.4 De student kan leergangen doelgroepgericht analyseren aan de hand van criteria uit de vakliteratuur.
- 4.1.4.5 De student kan keuzes ten aanzien van (de selectie van) leerstof en leermaterialen vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.1.2 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruik van taalverwervings- en taalgebruiks-strategieën.
- 4.2.1.7 De student kan adequaat reageren op taalfouten, onder andere voortkomend uit interferentie.
- 4.2.1.8 De student kan instructie en werkvormen differentiëren en afstemmen op relevante kenmerken en behoeftes van leerlingen.
- 4.2.2.1 De student kan leerbehoeftes analyseren in relatie tot eindtermen en kwalificatie-eisen.
- 4.2.2.2 De student kan (les)materiaal analyseren, evalueren en aanpassen.
- 4.2.2.3 De student kan leergangonafhankelijk materiaal, waaronder lessenseries en projecten, afgestemd op leerdoelen en doelgroep ontwerpen.
- 4.2.2.5 De student kan keuzes voor de inrichting van het eigen onderwijs verantwoorden.
- 4.2.2.6 De student kan gegeven onderwijs evalueren en aanpassen.
- 4.3.1.1 De student kan keuzes ten aanzien van doeltaal-voertaalgebruik vanuit de vakliteratuur (taalverwervingstheorieën) onderbouwen en daarnaar handelen
- 4.3.2.1 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te helpen bij het begrijpen van doeltaalgebruik in de klas.
- 4.3.2.2 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te stimuleren tot het spreken van de doeltaal in de klas.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in de vorm van hoor- en werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom moet uitwerken en corrigeren en die gedeeltelijk, naar aanleiding van vragen, tijdens de colleges worden besproken.

Door de vakspecifieke theoretische basis te plaatsen naast voorbeelden uit de dagelijkse praktijk is er sprake van een evenwicht tussen een abstracte basis en een concrete basis van het vak didactiek.

Literatuur en leermiddelen

- Staatsen e.a.(2014). *Moderne Vreemde Talen in de Onderbouw*. Coutinho.
- Kwakernaak E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Coutinho.
- Aanvullend lesmateriaal via docent verkrijgbaar.
- Lesplanner en Reader met opdrachten Vakdidactiek 1.3 (door de docent digitaal verstrekt).

Toetsing

De beoordeling aan het eind van een periode vindt plaats op basis van een kernportfolio dat op maandag in week 9 van periode 3 als hardcopy en digitaal ingeleverd dient te worden. De tweede datum van inlevering (hardcopy en digitaal) is op maandag in lesweek 4 van periode 4.

De module kan in het Duits worden aangeboden. Dit geldt ook voor (onderdelen van) de toetsing.

Vakdidactiek 1.4

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 1.4
Engelse vertaling:	Teaching methods 1.4
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	In verband met peer-assessment gaan wij uit van een aanwezigheid van minimaal 80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakdidactische bekwaamheid. Dit vak vervult een schakelfunctie tussen de kennis van het vak en het docentschap. Met de volgende studie onderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang': taalvaardigheidstraining jaar 1
Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang': studiejaar: 1 Vakdidactiek 1.1, 1.2 en 1.3.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kent de plaats van spreek- en gespreksvaardigheid in het leerproces van een vreemde-taal-leerder (de leerling en zichzelf).
- De student kan aangeven in hoeverre bepaalde theorieën voor hem wel of niet bruikbaar zijn in zijn toekomstige beroepspraktijk.
- De student kent compenserende gespreksstrategieën die hij kan inzetten in de onderwijspraktijk met leerlingen.
- De student kent fasemodellen voor (een gedeelte van) lessen en verschillende typen van spreek- en gespreksvaardigheidsoefeningen.
- De student kan de kerndoelen onderbouw en de exameneisen van VMBO vertalen naar eenvoudig lesmateriaal en leergangen toetsen aan deze eisen.
- De student kent de niveaus van het ERK.
- De student kan een eerste eenvoudige communicatieve lesopzet maken voor spreek- en gespreksvaardigheid, waaruit blijkt dat hij in staat is om de tot nu toe verworven theorie in praktijk te brengen.
- De student kan gebruik maken van verschillende werkvormen.
- De student is in staat om zijn lesopzet te ordenen/in te richten met gebruikmaking van de daartoe aangereikte leergangen.
- De student kan door hem ontwikkelde producten zo presenteren dat hij voor hem nuttige feedback genereert bij medestudenten en de docent.
- De student kan medestudenten met behulp van positieve feedback op hun presentaties ondersteunen in hun ontwikkeling.
- De student kan herkennen hoe iemand een taal leert en maakt een begin met het rekening houden met verschillen, zodat hij een veilige leeromgeving kan creëren.

Inhoud

De nadruk in deze cursus vakdidactiek ligt op de spreek- en gespreksvaardigheid. De plaats van deze belangrijke vaardigheid binnen het vo komt aan bod. Leerpsychologische aspecten rondom deze vaardigheid worden behandeld en de student leert diverse relevante oefeningen te beoordelen en eigen materiaal voor diverse doelgroepen te ontwikkelen waarbij de verwerkte theorie toegepast wordt. In deze cursus wordt ook ingegaan op het ERK en de rol van het ERK op scholen binnen het vo.

Relatie met kennisbasis

Domein 4 Vakdidactiek

- 4.1.1.1 De student kan belangrijke concepten met betrekking tot didactiek van (deel) taalvaardigheden herkennen en beschrijven.
- 4.1.1.2 De student kan een voorbeeld geven van inhoudsgerichte didactiek van de vaktaal.
- 4.1.1.5 De student kan concepten met betrekking tot vakdidactiek relateren aan taalverwervings-theorieën.
- 4.1.1.6 De student kan zijn visie op taalleren in het mvt-onderwijs vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.1.3.1 De student kan de niveaus van het ERK omschrijven en herkennen.
- 4.1.3.2 De student kan leerdoelen, eindtermen en exameneisen in het vo weergeven.
- 4.1.3.3 De student kan de kwalificatiestructuur en de niveau-eisen voor Duits in het mbo globaal weergeven.
- 4.1.4.1 De student kan voorbeelden geven van verschillende recente leergangen voor het vo en mbo.
- 4.1.4.2 De student kan relevante informatie- en kennisbronnen voor vakdidactische ondersteuning noemen en gebruiken.
- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.
- 4.1.4.4 De student kan leergangen doelgroepgericht analyseren aan de hand van criteria uit de vakliteratuur.
- 4.1.4.5 De student kan keuzes ten aanzien van (de selectie van) leerstof en leermaterialen vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.1.2 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruik van taalverwervings- en taalgebruiks-strategieën.
- 4.2.1.7 De student kan adequaat reageren op taalfouten, onder andere voortkomend uit interferentie.
- 4.2.1.8 De student kan instructie en werkvormen differentiëren en afstemmen op relevante kenmerken en behoeftes van leerlingen.
- 4.2.2.1 De student kan leerbehoeftes analyseren in relatie tot eindtermen en kwalificatie-eisen.
- 4.2.2.2 De student kan (les)materiaal analyseren, evalueren en aanpassen.
- 4.2.2.3 De student kan leergangonafhankelijk materiaal, waaronder lessenseries en projecten, afgestemd op leerdoelen en doelgroep ontwerpen.
- 4.2.2.5 De student kan keuzes voor de inrichting van het eigen onderwijs verantwoorden.
- 4.2.2.6 De student kan gegeven onderwijs evalueren en aanpassen.
- 4.3.1.1 De student kan keuzes ten aanzien van doeltaal-voertaalgebruik vanuit de vakliteratuur (taalverwervingstheorieën) onderbouwen en daarnaar handelen.
- 4.3.2.1 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te helpen bij het begrijpen van doeltaalgebruik in de klas.
- 4.3.2.2 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te stimuleren tot het spreken van de doeltaal in de klas.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in de vorm van hoor- en werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom of in tweetallen moet uitwerken en corrigeren en die gedeeltelijk, naar aanleiding van vragen, tijdens de colleges worden besproken.

Door de vakspecifieke theoretische basis te plaatsen naast voorbeelden uit de dagelijkse praktijk is er sprake van een evenwicht tussen een abstracte basis en een concrete basis van het vak didactiek.

Literatuur en leermiddelen

- Staatsen e.a.(2014). *Moderne Vreemde Talen in de Onderbouw*. Coutinho.
- Kwakernaak E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Coutinho.
- Aanvullend lesmateriaal via docent verkrijgbaar.
- Lesplanner en Reader met opdrachten Vakdidactiek 1.4 (door de docent digitaal verstrekt).

Toetsing

De beoordeling aan het eind van een periode vindt plaats op basis van een kernportfolio dat op maandag in week 9 van periode 4 als hardcopy en digitaal ingeleverd dient te worden. De tweede datum van inlevering (hardcopy en digitaal) is op maandag in week 6 van periode 4 (zie hiervoor de planner bij deze module)

De module kan in het Duits worden aangeboden. Dit geldt ook voor (onderdelen van) de toetsing.

Schoolgrammatica 1.1 + 1.2 + 1.3

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Schoolgrammatica 1.1, 1.2 en 1.3
Engelse vertaling:	School grammar 1.1, 1.2 and 1.3
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC + 56 SBU / 2 EC + 28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 1, 2, 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid en actieve deelname aan de lessen wordt gevraagd

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Dit vak draagt voornamelijk bij aan de verwerving van competentie 3: vakkennis en vakdidactiek. Dat een taalstudent de grammatica van die taal moet beheersen, is evident.
- Dit vak draagt verder bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen. De kennisbasis Duits vermeldt twee letterlijke citaten. 2.2.2: *“de student beheerst de grammaticale en syntactische structuren van het Duits”*; 2.2.3: *“de student kan ad hoc op grammaticale en andere vakgeoriënteerde vragen adequaat antwoorden”*.
- Bij de moderne vreemde talen is er bovendien een extra internationaal ijkpunt waaraan de cursussen gespiegeld worden: het Common European Framework of Reference, waarin wij toewerken naar C1-niveau voor alle vaardigheden aan het einde van de bacheloropleiding. Voor deze - gedurende één periode aangeboden - cursus geldt niet een nader te specificeren niveau omdat belangrijke onderdelen van de grammatica apart onder de loep worden genomen. Uit de kennisbasis: *“aan het eind van de opleiding kan de student verworven grammaticale kennis toepassen binnen de vaardigheden op het vereiste niveau van het Europees Referentiekader”*. Om dat niveau uiteindelijk te bereiken, dient de student via kleine stapjes (zie kopje ‘Inhoud’ bij de diverse grammaticacursussen) de verworven grammaticale kennis toe te passen binnen de vaardigheden op het vereiste niveau van het Europees Referentiekader.
- De student leert Duits op docentniveau (uitgesplitst naar propedeuse, hoofdfase en startbekwaam). Via de vakdidactiek, stage en flankerend onderwijs leert de student hoe hij zijn vak-kennis kan doorvertalen naar de beroepspraktijk van het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een ‘horizontale samenhang’:
 - de overige schoolgrammaticacursussen uit het eerste jaar;
 - cursussen Spreekvaardigheid;
 - cursussen Schrijfvaardigheid;
 - de instapmodule .Deze samenhang blijkt uit het belang dat grammatica als ondersteunende pijler heeft voor de genoemde cursussen; anderzijds is het zo dat de genoemde vaardigheden niet verbeterd kunnen worden als niet ook de grammaticale correctheid toeneemt.
- Met de volgende studieonderdelen en studieactiviteiten bestaat een ‘verticale samenhang’:
 - Schoolgrammatica in het eerste jaar is het vereiste startniveau voor de vervolgcursussen grammatica/syntaxis uit het tweede jaar (en vervolgens het derde jaar).
 - De kennis omtrent het ontleden in het Nederlands, die nodig is om ook in het Duits het vak te begrijpen, wordt in de instapmodule en daar in het onderdeel ‘basiskennis syntax’ aangeboden.

Doelen en inhoud

Doelen

Aan het einde van de cursus beschikt de student over de volgende kennis en vaardigheden:

- De student beheerst de onder het hoofdstuk ‘Inhoud’ genoemde onderwerpen (zie hieronder).
- Over die onderwerpen kan de student vragen over de theorie beantwoorden, dit met het oog op de klassenpraktijk.
- De student is in staat om zijn eigen praktische vaardigheid te tonen door het maken van invuloefeningen en vertaalzinnen, zoals deze ook geoefend worden in de betreffende hoofdstukken.

- Bij de modules Schoolgrammatica 1.1, 1.2 en 1.3 is de combinatie tussen het verkrijgen van eigen grammaticale basiskennis van de toekomstige docent en het overdragen van deze kennis aan zijn/haar toekomstige leerlingen van belang.

Inhoud

De stof behelst niet alleen de grammatica, die de student moet verwerven om voldoende inzicht in de Duitse grammatica te krijgen, maar in de module wordt ook besproken, hoe de geleerde stof didactisch kan worden aangeboden. Hierbij komen onderwerpen aan de orde zoals activerende werkvormen, deductief en inductief leren en lesopbouw. Zijdelings wordt o.a. ook aandacht besteed aan presentatietechnieken en bordbeeld.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis:

Domein 2 Taalkunde en domein 4 Vakdidactiek

- 2.1.3.1 De student kan begrippen en regels uit de morfologie herkennen en benoemen.
- 2.1.3.2 De student kan begrippen en regels uit de syntaxis herkennen en benoemen.
- 2.1.3.3 De student kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit de morfologie en syntaxis.
- 2.1.3.4 De student kan veelvoorkomende grammaticale fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.3.5 De student kan de regels voor orthografie en interpunctie weergeven en in teksten toepassen.
- 4.2.1.5 De student kan de grammaticaregels op leerlingniveau uitleggen en vragen over morfologie en syntaxis ad hoc adequaat beantwoorden.

Werkwijze en organisatie

Er is sprake van een combinatie van hoor- en werkcolleges. De student krijgt uitleg over het regelsysteem van de Duitse taal. Hij is in staat deze kennis toe te passen in schriftelijk en mondeling taalgebruik. Bovendien kan hij met behulp van heldere voorbeelden deze kennis in een onderwijssituatie overdragen; hij is in staat grammaticale fouten te ontdekken, te verbeteren en uit te leggen. Studenten werken opdrachten autonoom uit en corrigeren deze. Steeds werken de studenten ook met opdrachten, hoe zij de te bestuderen stof didactisch kunnen aanbieden.

In de cursus Schoolgrammatica 1.1 worden de volgende onderwerpen behandeld uit de overeenkomstige hoofdstukken van *Kerngeschäft Deutsch*:

- H 1: Uitspraak en spelling
- H 2: Sein und haben
- H 3: Werden
- H 4: De tegenwoordige tijd van het werkwoord
- H 5: Naamvallen en ontleden
- H 6: Bepalende woorden van de der- en de ein-Gruppe

In de cursus Schoolgrammatica 1.2 worden de volgende onderwerpen behandeld uit de overeenkomstige hoofdstukken van *Kerngeschäft Deutsch*:

- H 7: Het werkwoord: de verleden tijd en het voltooid deelwoord
- H 8: Het werkwoord: a-umlaut, e/i-Wechsel en de gebiedende wijs
- H 9: Het voornaamwoord (1)
- H 10: Voorzetsels met de derde naamval en voorzetsels met de vierde naamval
- H 11: Het geslacht van zelfstandige naamwoorden
- H 12: Meervoudsvorming van het zelfstandig naamwoord
- H 13: Bijzonderheden bij de meervoudsvorming van het zelfstandig naamwoord
- H 14: Voorzetsels met de tweede naamval en keuzevoorzetsels (+ 3/4)
- H 15: Bijzonderheden bij de keuzevoorzetsels
- H 16: Onregelmatige werkwoorden (1)

In de cursus Schoolgrammatica 1.3 worden de volgende onderwerpen behandeld uit de overeenkomstige hoofdstukken van *Kerngeschäft Deutsch*:

H 17: Onregelmatige werkwoorden (2)

H 18: Het bijvoeglijk naamwoord

H 19: De trappen van vergelijking

H 20: Het telwoord

H 21: Het voornaamwoord (2)

Literatuur en leermiddelen

- Janssen, A.M.T.M. & Wekking, J.J.F.M. (2008). *Kerngeschäft Deutsch: Duitse grammatica voor het hoger economisch onderwijs*. Groningen: Noordhoff Uitgevers (ISBN 9789001702700).
- Website bij het boek: www.kerngeschaeftdeutsch.noordhoff.nl (oefeningen - gratis - met antwoorden en feedback (alsmede - betaald - toetsen), te raadplegen met de bij het boek behorende Campus Credit Card).

Toetsing

Toetsing geschiedt door een schriftelijk tentamen.

Studenten kunnen op deze manier aantonen over de vereiste kennis en vaardigheden te beschikken. Om de resultaten zo goed mogelijk onderling vergelijkbaar te laten zijn, krijgt iedere student hetzelfde schriftelijke tentamen. Als een student meer dan 4 college-uren heeft gemist, dienen alternatieve opdrachten te worden ingeleverd.

Instapmodule 1 (hoofdvak)

Instapmodule 1.1 en 1.2 (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Instapmodule 1.1 en 1.2
Engelse vertaling:	Entry module 1.1 and 1.2
SBU / EC:	168 SBU / 6 EC + 112 SBU / 4 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	In verband met het aan te leveren weekdossier is aanwezigheid verplicht. Bij aanwezigheid van minder dan 80% dienen vervangende opdrachten te worden gemaakt

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student bereikt een taalvaardigheidsniveau van B1+ van het ERK.
- De student is zich bewust van de breedte van het vak Duits.
- De student verwerft kennis over de DACH-landen.
- De student kan zelfstandig op de hoogte blijven van de actualiteit omtrent de DACH-landen.
- De student verwerft taalmiddelen die nodig zijn voor het gebruik van Duits in de klas.
- De student beschikt over studievoordigheden m.b.t. het maken van dossiers en portfolio's.
- De student wordt vaardig in het zoeken van en de omgang met teksten (zowel fictie als non-fictie).
- De student is in staat om zelfstandig nieuwe woordenschat te verwerven.
- De student beheerst de basis van het ontleden in het Nederlands.

Inhoud

Tijdens de werkcolleges werken studenten aan opdrachten rondom (jeugd)literatuur en lezen, actualiteit en politieke achtergronden van de DACH-landen. Een aantal van deze opdrachten maakt daarnaast deel uit van het dossier, dat studenten ter beoordeling moeten inleveren via Gradework. Alleen als het dossier met 'behaald' is beoordeeld wordt het tentamencijfer in Progress ingevoerd.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis:

- 1.1.1.1 De student kan een uitgebreid scala aan veeleisende, lange gesproken teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen.
- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.
- 1.4.1.1 De student kan schriftelijk een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

- 3.3.1.1 De student kent een aantal auteurs en teksten. (Jeugdliteratuur).
- 3.3.1.2 De student kan verschillende soorten teksten analyseren en interpreteren.

Werkwijze en organisatie

Gedurende zestien weken wordt tijdens de colleges gewerkt aan het realiseren van de doelen van deze cursus. Dit wordt vormgegeven in werkcolleges waarbij sprake is van klassikaal, groepsgewijs en individueel werken door studenten. Ook vormen van peer assessment kunnen deel uitmaken van deze cursus. Regelmatig zullen studenten de uitkomsten van hun werk moeten presenteren of in groepen met elkaar bespreken. Tijdens de colleges uitgewerkte opdrachten kunnen deel uitmaken van een dossier. Het is wenselijk dat studenten tijdens het college de beschikking hebben over een laptop. Gezien het interactieve karakter van deze cursus is aanwezigheid van minimaal 80% vereist.

Literatuur en leermiddelen

- Magnus, H. *Duitse grammatica in kaart gebracht*. Holten: Walva.
- Pak, D. (2015). *Vlekkeloos Nederlands voor iedereen*. Den Haag: PAK.
- Door de docent te verstrekken materiaal.

Toetsing

Deze cursus wordt in het Duits aangeboden en getoetst, met uitzondering van het onderdeel syntaxis Nederlands.

De toetsing van de instapmodule bestaat uit twee onderdelen:

- Uitgewerkt weekdossier met opdrachten wordt ingeleverd via Gradework binnen de aangegeven termijn aan het einde van periode 1 (instapmodule 1.1) en ingeleverd via Gradework binnen de aangegeven termijn aan het einde van periode 2 (instapmodule 1.2). De student krijgt op basis van het weekdossier een B / NBH (Behaald / Niet behaald). De herkansingen vinden plaats aan het begin van periode 3 (instapmodule 1.1) respectievelijk aan het begin van periode 4 (instapmodule 1.2).
- Een schriftelijke toets aan het einde van periode 1 (instapmodule 1.1) en 2 (instapmodule 1.2). Weging beide 50%. De herkansingen vinden plaats aan het einde van periode 2 (instapmodule 1.1) en aan het einde van periode 3 (instapmodule 1.2)

Studenten die niet voldoen aan de aanwezigheidsplicht, dienen via vervangende opdrachten verwerking en beheersing van de gemaakte stof aan te tonen.

Jeugdliteratuur (hoofdvak)

Jeugdliteratuur 1.1 (1A en 1B) – schriftelijke taalvaardigheid (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Jeugdliteratuur 1A en 1B – schriftelijke taalvaardigheid
Engelse vertaling:	Youth literature 1A en 1B
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakdidactische en vakinhoudelijke bekwaamheid.
- Deze cursus draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen. Bij de moderne vreemde talen is er bovendien een extra internationaal ijkpunt waaraan de cursussen gespiegeld worden: het Common European Framework of Reference (CEFR), waarin wij toewerken naar C1-niveau voor spreek-, lees-, luister- en schrijfvaardigheid aan het einde van de bacheloropleiding. Voor het eerste studiejaar geldt B1/B2-niveau voor schrijfvaardigheid als streefdoel.
- De student leert Duits op docentniveau (uitgesplitst naar propedeuse, hoofdfase en startbekwaam. Via de vakdidactiek, stage en APV leert de student hoe hij zijn vakkennis kan doorvertalen naar de beroepspraktijk van het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang':
 - Instapmodule: basiscursus ontleden, vocabulaireverwerving, inleiding jeugdliteratuur, algemene studievaardigheden;
 - (School-)Grammatica jaar 1 in het kader van het schrijven van teksten.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Schrijfvaardigheid jaar 2 (CEFR-niveau B2) en Spreekvaardigheid jaar 2 (CEFR-niveau B2), Jeugdliteratuur 2.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan personen en objecten in het Duits beschrijven.
- De student kan in eigen woorden passages uit een jeugdboek beschrijven.
- De student kan tekstfragmenten herschrijven in een andere tijd of in een andere persoon.
- De student kan in de context van bepaalde themagebieden synoniemen en antoniemen in een geschreven tekst integreren.
- De student kan correcte zinnen in bepaalde contexten produceren.
- De student kent een corpus van 9 werken uit de jeugdliteratuur.
- De student kan de 9 werken uit de jeugdliteratuur plaatsen in de tijd van ontstaan, de stroming en kent de achtergrond van de respectievelijke auteurs.
- De student kan inhouden en achtergronden van de 9 werken jeugdliteratuur verwerken.
- De student kan de gelezen werken didactiseren voor het inzetten van deze in het AVO en BGO.
- De student kent de geschiedenis en daartoe behorende kenmerkende werken van de jeugdliteratuur.
- De student kent diverse genres uit de jeugdliteratuur en kan deze inzetten in het eigen onderwijs.

- De student kan beargumenteerd voor- en nadelen van diverse genres en daarbij behorende opdrachten voor het inzetten hiervan in het eigen onderwijs beschrijven.

Inhoud

Bij het onderdeel jeugdliteratuur houden de studenten zich bezig met de geschiedenis, diverse genres en diverse toepassingsgebieden van jeugdliteratuur in het AVO en BGO. Bij **jeugdliteratuur-A** wordt de geschiedenis van de Duitse jeugdliteratuur besproken, als ook diverse genres en voorbeelden van mogelijke didactiseringen voor het onderwijs. Hier leert de student een kritische houding aan te nemen ten opzichte van het inzetten van diverse korte teksten en oefentypen in het eigen onderwijs. **Jeugdliteratuur B:** Aan de hand van een corpus van 9 jeugdboeken stellen de studenten tijdens de colleges en daarbuiten een dossier samen waarin de inhoud en achtergronden van de boeken worden verwerkt en didactiseringsopdrachten t.b.v. de inzet van de boeken in het onderwijs worden vastgelegd.

Bij het onderdeel **schriftelijke taalvaardigheid** worden de studenten aan de hand van de te lezen jeugdboeken gesensibiliseerd voor correct geschreven Duits in een authentieke context.

Door actief met deze bronnen te werken wordt enerzijds bereikt dat de student intensiever met Duitse taal in een samenhangende context geconfronteerd wordt en anderzijds dat de student de inhoud van de Duitse jeugdboeken beter tot zich neemt hetgeen het rendement van het onderdeel jeugdliteratuur ten goede komt.

Relatie met Kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang: Domein 1 (Taalvaardigheden), Subdomein 1.1 (Algemene beroepsgelateerde taalvaardigheden Duits op ERK-niveau C1, Domein 2 (Taalkunde), Subdomein 2.1 (Taalbeschrijving), Domein 3 (Cultuur en literatuur), Subdomein 3.3 (Jeugdliteratuur en -cultuur):

De student(e):

- 1.4.1.1 kan schriftelijk een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren;
- 2.1.3.5 kan de regels voor orthografie en interpunctie weergeven en in teksten toepassen;
- 3.3.1.1 kent een aantal auteurs en teksten;
- 3.3.1.2 kan verschillende soorten teksten analyseren en interpreteren;
- 4.2.1.4 kan fictie in het onderwijs inzetten als middel ter vergroting van de taalvaardigheid en culturele competentie;
- 4.2.2.3 kan leergangonafhankelijk materiaal, waaronder lessenseries en projecten, afgestemd op leerdoelen en doelgroep ontwerpen.

Werkwijze en organisatie

De cursus wordt gedurende 2 periodes aangeboden. Van de student wordt een actieve deelname aan de lessen gevraagd. Presentaties van studenten kunnen onderdeel uitmaken van de cursus.

In totaal vinden er drie uren colleges plaats per week; 1 uur per week college in periode 3 waarin de geschiedenis en toepassingsgebieden van de jeugdliteratuur worden besproken, 1 uur per week werkcollege in periode 3 en 4 gericht op de inhoudelijke verwerking en didactisering van de 9 te lezen werken en 1 uur per week college in periode 3 en 4 schrijfvaardigheid.

Met betrekking tot de schrijfvaardigheid kan de student via Emended [www.emended.com] conform de uitgereikte planning opdrachten inleveren en aansluitend de Emended-feedback verwerken.

De student kan de materialen op Canvas bestuderen.

Literatuur en leermiddelen

- Nöstlinger, Christine (2006). *Das Austauschkind*. Basel, Weinheim: Beltz & Gelberg.
- Pressler, Mirjam (2006). *Bitterschokolade*. Basel, Weinheim: Beltz & Gelberg.
- Boie, Kirsten (2007). *Das Ausgleichskind*. Frankfurt am Main: Fischer Taschenbuch Verlag.
- König, Karin (2014). *Ich fühl mich so fifty – fifty*. München: Deutscher Taschenbuch Verlag.

- Mennen, Patricia (2009). *Kopftuch*. Kopenhagen: Easy Readers.
- Kordon, Klaus (1999). *Die Flaschenpost*. Basel, Weinheim: Beltz & Gelberg.
- Pausewang, Gudrun (1999). *Die Verräterin*. Ravensburg: Ravensburger Buchverlag.
- Pausewang, Gudrun (1995). *Reise im August*. Ravensburg: Ravensburger Buchverlag.
- Röhrig, Tilman (2014). *In 300 Jahren vielleicht*. Würzburg: Arena Verlag.

Tijdens de colleges is het gebruik van een laptop verplicht.

Toetsing

De toetsing van schriftelijke taalvaardigheid bestaat uit:

- een schriftelijke toets aan het einde van periode 4.

De toetsing van Jeugdliteratuur A en Jeugdliteratuur B bestaat uit twee onderdelen:

- Een schriftelijke toets van Jeugdliteratuur A aan het einde van periode 3.
- Uitgewerkt dossier van Jeugdliteratuur B met daarin uitgewerkte opdrachten m.b.t. de inhoud en didactisering van de gelezen werken aan het einde van periode 4.

Weging eindcijfer:

- Schriftelijke taalvaardigheid: 50%; Jeugdliteratuur A+B: 50% (waarvan schriftelijke toets 20% en dossier 30%).
- Voor ieder onderdeel dient minimaal een 5,5 te worden behaald.

Kennis van Land en Volk 1 (hoofdvak)

Kennis van Land en Volk 1.1 en 1.2 (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Kennis van Land en Volk 1.1 en 1.2
Engelse vertaling:	Knowledge of country and nation 1.1 and 1.2
SBU / EC:	112 SBU / 4 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 1, 2, 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Actieve en regelmatige deelname aan colleges is vereist

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Vaardigheden jaar 1: nodig om actief aan de colleges te kunnen deelnemen (informatie verwerken, discussiëren, presenteren, schriftelijk vastleggen).
 - Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 1: met deze vakken ontstaat een wisselwerking. De opgedane kennis uit deze vakken maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Kennis Land en Volk, Jeugdliteratuur, Literatuur na 1945, Manifestaties uit jaar 2: deze twee-dejaars vakken bouwen voort op de opgedane kennis en inzichten uit het eerste studiejaar en maken het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
 - Kennis Land en Volk jaar 1 en 2 geven de student de juiste 'bagage' mee om cultuuruitingen (KLV3) te analyseren, de tijdens het studieverblijf opgedane indrukken in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen. Ook helpen deze onderwijseenheden bij het plaatsen van literatuur in de juiste context.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- heeft een gefundeerde topografische basiskennis van Duitsland;
- heeft een basisinzicht gekregen in de staatsinrichting van Duitsland;
- kan vertellen over de Duitse deelstaten;
- kan vertellen over de Duitse geschiedenis en cultuur, met name in de 19e, 20e en 21e eeuw;
- kan adequaat ingaan op interculturele verschillen tussen Duitsland en Nederland;
- verbetert zijn mondelinge en schriftelijke Duitse taalvaardigheid;
- vergroot zijn woordenschat.

Inhoud

Deze onderwijseenheid biedt een basisoverzicht over de topografie, de staatsinrichting, de deelstaten, de geschiedenis en cultuur van Duitsland, met de nadruk op de 19e, 20e en 21e eeuw en actuele ontwikkelingen. Tevens komen een aantal interculturele en contrastieve aspecten in vergelijking met de Nederlandse omstandigheden aan de orde.

Relatie met Kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang.

Domein 1 Taalvaardigheden

- 1.1.1.1 De student kan een uitgebreid scala aan veeleisende, lange gesproken teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen.
- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

Domein 3 Cultuur en literatuur

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.1.2 De student kan het onderwijssysteem beschrijven en vergelijken met het Nederlandse onderwijssysteem.
- 3.1.3.1 De student kan het politieke stelsel en politieke partijen beschrijven en kan belangrijke vertegenwoordigers daarvan kenschetsen.
- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.
- 3.1.3.3 De student kan sociaal-economische aspecten van de maatschappij beschrijven en daarvan voorbeelden geven.

Subdomein 3.2 Geschiedenis en geografie

- 3.2.1.1 De student kan belangrijke perioden en personen chronologisch ordenen en in de historische context plaatsen.
- 3.2.1.2 De student kan belangrijke politieke en sociaal-economische ontwikkelingen beschrijven.
- 3.2.2.1 De student kan de deelstaten en belangrijke regio's, landschappen, steden en wateren benoemen en lokaliseren.
- 3.2.2.2 De student herkent belangrijke bezienswaardigheden en kan er voorbeelden van geven.

Subdomein 3.4 Literatuur en cultuur

- 3.4.1.2 De student kent een aantal belangrijke auteurs en teksten.
- 3.4.1.4 De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines, beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.
- 3.5.1.1 De student is zich bewust van implicaties en complicaties in interculturele communicatie en kan ernaar handelen.
- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.

Domein 4 Vakdidactiek

- 4.1.1.3 De student kan de betekenis van Landeskunde en jeugdliteratuur en –film voor het mvt-onderwijs beschrijven.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom moet voorbereiden en die gedeeltelijk tijdens de colleges worden uitgevoerd en nabesproken. Ook dient de student enkele keren een referaat te houden en/of een presentatie te verzorgen.

De student legt een dossier aan met de uitwerkingen van de opdrachten. Een beoordeling van het dossier met 'voldoende' is randvoorwaardelijk voor de deelname aan het schriftelijk tentamen.

Een verplichte excursie kan deel uitmaken van deze module.

- De module is opgezet als een cursus waarin meerdere studieonderdelen geïntegreerd zijn. Het gaat om de onderdelen Kennis van Land en Volk van Duitsland en Leesvaardigheid. De onderdelen worden apart getoetst. Pas nadat studieonderdelen voldoende zijn afgesloten, wordt het eindcijfer bepaald en zichtbaar in Progress.
- De lesstof wordt behandeld in werkcolleges. De studenten krijgen (actuele) opdrachten die zij autonoom moeten voorbereiden en die gedeeltelijk tijdens de colleges worden uitgevoerd en nabesproken.
- Van de studenten wordt een actieve werkhouding tijdens de lessen verwacht. Deze houdt ook in dat de studenten voorbereid naar de lessen komen. Het niet voorbereid hebben van het voor de les opgegeven werk, kan leiden tot uitsluiting van de les.
- De student kan het materiaal op Canvas vinden en bestuderen.
- Het onderwijs wordt gegeven in de doeltaal, het Duits:
 - KLV 1.1 wordt aangeboden tijdens periode 1 en 2.
 - KLV 1.2 wordt aangeboden tijdens periode 3 en 4.
 - Leesvaardigheid wordt aangeboden tijdens periode 3 en 4 en behandelt teksten aansluitend bij KLV 1.2 .

Literatuur en leermiddelen

Verplicht

- Lorig, Sven, *Was ist Was-Reihe Band 126*, Deutschland. ISBN 9783788615130.
- Reader: Ensikat, David, *Kleines Land, große Mauer. Die DDR für alle, die (nicht) dabei waren*, München 2007 (verkrijgbaar via docent).
- Linthout, Dik, *Niederlande - Ein Länderporträt*, Ch. Links Verlag; Auflage: 7. (14. Juni 2012), ISBN 9783861536994.
- Luscher, Renate, *Landeskunde Deutschland: Von der Wende bis heute*, Aktualisierte Fassung 2020/21, Hueber Verlag GmbH & Co. KG; Auflage: 16, ISBN 9783193617415.
- Reader Erich Zettl, *Deutschland in Geschichte und Gegenwart* (verkrijgbaar via docent).

Aanbevolen

- Duo-Schreibunterlage: *Deutschland physisch/politisch mit Basiswissen*, Verlag: Stiefel Eurocart, EAN: 9783938842317 (verkrijgbaar via www.freytagberndt.com).
- <http://www.60xdeutschland.de/>
- <http://www.planet-wissen.de/geschichte/index.html>
- <http://www.planet-wissen.de/kultur/index.html>
- <http://www.dw.com/de/deutsch-lernen/s-2055>
- <http://www.dw.com/de/deutsch-lernen/deutsch-xxl/s-12376>
- <http://www.dw.com/de/deutsch-lernen/deutsch-unterrachten/s-2233>

Aanvullend lesmateriaal via docent verkrijgbaar en op Canvas.

Toetsing

De toetsing bestaat uit:

- Uitgewerkte dossiers met opdrachten. Het dossier moet telkens **twee weken voorafgaand** aan het tentamen als hardcopy en digitaal ingeleverd worden. De student krijgt op basis van het dossier een GO of een NO GO voor de schriftelijke toetsen
- Een schriftelijke toets aan het einde van periode 2 (KLV 1.1) en van periode 4 (KLV 1.2). Een leestoets vindt plaats aan het einde van periode 4.

De toetsvragen worden in het Duits gesteld en dienen ook in het Duits beantwoord te worden, tenzij anders is aangegeven.

- Toetsing KLV 1.1 – 2 EC – vindt plaats aan het einde van periode 2, herkansing in periode 3.
- Toetsing KLV 1.2 – 3 EC- vindt plaats aan het einde van periode 4, herkansing na periode 4.
- Toetsing Leesvaardigheid – 1 EC- aan het einde van periode 4, herkansing na periode 4.

Weging

- KLV 1.1 telt 2 keer mee.
- KLV 1.2 telt 2 keer mee.
- Leesvaardigheid telt 1 keer mee.

Leesvaardigheid 1 (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Leesvaardigheid 1
Engelse vertaling:	Reading Skills 1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid en actieve deelname van studenten wordt verwacht, daarnaast is tijdige verwerking van alle tijdens het college gegeven opdrachten verplicht.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Jeugdliteratuur jaar 1: tekstanalyse is een belangrijke vaardigheid van dit vak.
 - Kennis van Land en Volk jaar 1: de student moet teksten van uiteenlopende gebieden kunnen begrijpen en analyseren.
 - Manifestaties jaar 1: het lezen van informatie- en achtergrondmateriaal is van belang voor het schrijven van een adequaat verslag.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Voor de vakken Jeugdliteratuur, KLV, Literatuur na 1945 en Manifestaties uit jaar 2 biedt Leesvaardigheid jaar 1 een goede voorbereiding om teksten op een hoger niveau te kunnen lezen en analyseren.

Doelen en inhoud

Doelen

- Na afloop van deze cursus heeft de student zijn leesvaardigheid verbeterd, ook met betrekking tot vakliteratuur.
- De student beschikt over inzicht in tekstsoorten en -structuren.
- De student beschikt over kennis van het leesproces.
- De student vergroot zijn leesvaardigheid, rekening houdend met interculturele aspecten en vaktaal. De student bestudeert de vormgeving, structurering en bewerking van schriftelijke teksten en leert verschillende leesstrategieën.

Inhoud

Gedurende deze cursus vergroten studenten hun leesvaardigheid door een veelheid aan verschillende teksten en tekstsoorten te verwerken. Hierbij hoort kennis van basale taalkundige aspecten van tekstsoorten en -structuren.

Relatie met kennisbasis

- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 2.1.5.1 De student kan verschillende tekstsoorten op grond van specifieke kenmerken herkennen en benoemen.
- 2.1.5.2 De student kan de structuur van een tekst herkennen en analyseren.
- 2.3.1.1 De student kan verschillende taalregisters onderscheiden.
- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.

- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.
- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.

Werkwijze en organisatie

Het betreft een werkcollege. Authentieke teksten, krantenartikelen, verslagen en reportages van verschillende niveaus worden gelezen en besproken.

Literatuur en leermiddelen

Lesmateriaal wordt door de docent verstrekt.

Toetsing

Leesvaardigheid 1.1: de lessen sluiten af met een tentamen in periode 4 - er wordt praktische leesvaardigheid getoetst.

Onderwijs en toetsing vinden plaats in het Duits.

Drama

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Drama
Engelse vertaling	Drama
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 1, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid (100%), actieve en constructieve opstelling in de lessen, drie leerdoelen, reflectieverslag

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- De module 'Drama' helpt mee aan de vorming tot professioneel docent.
- De inhoud is vakoverstijgend en valt onder het meesterschapdomein.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- neemt deel met een open en respectvolle, nieuwsgierige houding;
- draagt zorg voor een gedisciplineerde werkhouding en orde in de eigen klas;
- wordt zich bewust van zijn verbale en non-verbale houding en het effect daarvan op anderen;
- begrijpt het belang van non-verbale communicatie;
- onderzoekt nieuwsgierig naar het vergroten van de comfortzone;
- doet een beroep op zijn creativiteit;
- vergroot zijn zelfvertrouwen;
- leert zijn medestudenten op een andere manier kennen, stelt zich daarin niet-oordelend en open-minded op;
- bouwt aan een positieve groepsdynamiek in eigen groep;
- legt verbanden met het eigen toekomstige docentschap en begrijpt het belang van een veilige en creatieve leeromgeving in de eigen klassen;
- oefent zijn improvisatievermogen;
- werkt aan zijn drie leerdoelen.

Inhoud

In de lessen wordt door drama en theatertechnieken het docentschap onderzocht.

Een aantal basisvaardigheden van de docent komen aan bod:

- het ontwikkelen van een creatieve werkhouding, het aanbieden van lesstof op een creatieve manier, aansluitend bij de doelgroep;
- evenwichtig voor een groep staan, gebruik maken van verbale en non-verbale technieken, bewust zijn van je (fysieke) uitstraling;
- contact maken: de ander zien en horen, oog krijgen voor verschillen tussen mensen: in achtergrond, behoeftes en grenzen en daar respectvol mee omgaan, het eigen oordeel uitstellen;
- kennis van de Maslovpiramide en realisatie van wat dat betekent als docent;
- jezelf genuanceerd en vriendelijk uiten;
- het creëren van een veilige leeromgeving;
- improviseren in onverwachte situaties;
- inzicht krijgen in en omgaan met emoties van jezelf en van de ander;
- het bewust worden van je eigen status en die kunnen verhogen en verlagen, afhankelijk van wat de situatie vraagt.

Werkwijze en organisatie

De module wordt in één van de 4 periodes ingeroosterd, één blokuur per week. Er zijn in totaal 16 contacturen. Om roostertechnische redenen wordt daar incidenteel van afgeweken. De contacturen worden dan in een workshopvorm (bijvoorbeeld 4 x 4 uur) aangeboden. In de regel vinden de lessen plaats in dramalokaal D012.

Tijdens de lessen werkt iedere student vanuit drie zelfgekozen persoonlijke ontwikkelingsdoelen. Deze kunnen o.a. liggen in het fysieke domein (houding, expressie, stem), gaan over het uitbreiden van je comfortzone, over de mate waarin je ruimte inneemt in de klas (meer/minder), over de mate waarin je jezelf laat kennen en geïnteresseerd bent in de ander (meer nieuwsgierig en open minded zijn/minder oordelen) of over je improvisatievermogen. Je mailt voor de 2^e les drie persoonlijke leerdoelen naar a.langenhoff@fontys.nl. Tijdens de Dramalessen (en wellicht daarbuiten) oefen je je daarin binnen alle aangeboden werkvormen. Je evalueert je eigen groei later in je reflectieverslag: op welke manier heb je er aan gewerkt (binnen drama, in je stage, privé)? Wat heeft het opgeleverd? Waar ga je mee verder?

Toetsing

Wanneer je de module 'Drama' met een voldoende afsluit, ontvang je één studiepunt. Dat punt is noodzakelijk om je propedeuse te halen.

Wat moet je daarvoor doen?

1. HOUDING

Actief en met een open houding meedoen met de oefeningen, opdrachten en reflectiemomenten in de lessen. Je zorgt voor rust in de klas zodat er met aandacht gewerkt en gedeeld kan worden. Je brengt jezelf actief in.

2. AANWEZIGHEID

Honderd procent presentieplicht.

- Mis je 1 les, dan krijg je aan het eind van de periode de mogelijkheid te herkansen door een inhaalles bij te wonen. De inhaalles is telkens op de eerste maandag van de tentamenweek van 09.30 tot 11.00 uur in D012. Inschrijven is verplicht! Schrijf je in bij a.langenhoff@fontys.nl.
- Mis je 2 lessen, dan heb je een inhaalles en een extra opdracht. Informeer bij je dramadocent over deze opdracht.
- Mis je 3 of meer lessen, dan moet je de module overdoen in het nieuwe schooljaar.

3. REFLECTIEVERSLAG

Het verslag dient aan de volgende 11 voorwaarden te voldoen:

1. Minimaal 2 A4.
2. Vertel je wat je hebt geleerd in de module ten aanzien van je persoonlijke ontwikkeling. Evalueer je eigen ontwikkeling ook t.a.v. de drie persoonlijke leerdoelen die je hebt ingeleverd. Motiveer en geef concrete voorbeelden. Hoe heb je er aan gewerkt (bij Drama maar misschien ook tijdens je stage, in andere lessen of in je privéleven), welke ontwikkeling heeft er plaats gevonden, hoe ga je met je doelen verder na de dramamodule?
3. Beschrijf de dynamiek van de eigen groep. Wat heeft Drama bijgedragen aan de ontwikkeling daarvan? Wat heb je geleerd over de eigen groepsdynamiek en wat heeft dat voor inzicht gebracht over groepsdynamieken van je eigen groepen in de toekomst?
4. Beschrijf wat je hebt geleerd over je toekomstig docentschap. Motiveer en geef concrete voorbeelden. Verwerk hierin de Maslovpiramide en creativiteit.
5. Voeg in jouw bijdrage van een creatieve opdracht, waarin je een vakinhoud koppelt aan een creatieve opdracht en een bepaalde klas/niveau. Zorg dat je hem zo concreet en helder beschrijft dat iedereen het kan begrijpen en mogelijk zelf uitvoeren. Deze opdracht wordt ook verwerkt in het groepsdocument door een van de studenten voor de hele klas verzameld.
6. Schaalwandelen: Status, de krukken 1 (lage status) t/m 10 (hoge status): - waar zat je in het verleden (kindertijd/puberteit), wat had invloed op die plaatsing of eventuele stijging/daling? Waar zit je nu? Hoe komt dat, hoe is dat? Waar zou je in de toekomst graag zitten privé? Waarom? Wat is er nodig om daar te komen? Waar zou je als docent willen zitten ten aanzien van je klassen? Waarom? Wat is er nodig om daar te komen?
7. Beoordeel je houding en inzet tijdens de module met een cijfer. Motiveer en geef concrete voorbeelden.

8. Maak kort en krachtig duidelijk waarom de module 'Drama' meehelpt aan de vorming tot professioneel docent.
9. Volg bovenstaande verslagindeling.
10. Gebruik een heldere vormgeving.
11. Vermeld in de e-mail en op het verslag duidelijk je:
 - voor- en achternaam
 - studentnummer
 - studierichting/klas

Lever het verslag digitaal in [gebruik je fontysmail] binnen 14 dagen na de laatste cursusdag. Bewaar zelf een (digitale) kopie van het verslag.

Naam en e-mailadres van je docent: Anemoon Langenhoff a.langenhoff@fontys.nl

Jaar 2

Professioneel Handelen Hoofdfase 1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel Handelen Hoofdfase 1
Engelse vertaling:	Professional Skills
EC:	10 EC
Studiejaar + periode:	Professioneel bekwaam Hoofdfase 1
	VT: Periode 2, 3, en 4 (1-2 dagen per week)

Leeruitkomsten Hoofdfase 1

In het tweede jaar van de lerarenopleiding ga je je sterker richten op het geven van onderwijs en het hanteren van goed groeps- en klasse management. Je leert hierbij in een reële arbeidssituatie de problemen, uitdagingen en successen uit de (toekomstige) beroepspraktijk. De student verbindt op de werkplek drie elementen (theorie, praktijk en persoon) om als aanstaande leraar daadwerkelijk tot groei te komen.

De student gaat aan de slag met vier leeruitkomsten:

LUK 1

De student ontwerpt leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit en reflecteert op het leerproces en leeropbrengsten, gebruikmakend van enkele werkvormen en volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof.

LUK 2

De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen.

LUK 3

De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar leerlingen, collega's en medestudenten, vanuit zijn eigen kennis en opvattingen over onderwijs en respecteert hierbij de opvattingen van anderen.

LUK 4

De student geeft richting en vorm aan de ontwikkeling van zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional op een planmatige manier op basis van een leerwerkplan en reflecteert hierbij op het eigen handelen onderbouwd vanuit zelfreflectie en feedback van anderen.

Toetsing

Leerwegaafhankelijke toets

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Onderwijsaanbod

De student wordt begeleid door de werkplekbegeleider (en schoolopleider) op de school. Samen met de school wordt gekeken welke activiteiten de student gaat ondernemen. De leeruitkomsten en het ontwikkelplan dat de student zelf maakt zijn hierin leidend.

Opleidingsscholen en aanvullende informatie

Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren.

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je hier terecht: <https://connect.fon-tys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Algemene Professionele Vorming Professionele ontwikkeling (PRO) Pedagogisch didactisch handelen (PDH)
Engelse vertaling:	General Professional Training
SBU / EC's:	PRO: 140 SBU / 5 EC's PDH: 140 SBU / 5 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, alle periodes
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 2 gaat het bij APV om het thema 'jij en de klas'. De student gaat zich verdiepen in groepen leerlingen. Daarbij komen o.a. het voeren van gesprekken en groepsprocessen bij groepen leerlingen aan de orde. Ook verdiept de student zich in de ethische en normatieve aspecten die het werken met leerlingen met zich mee kan brengen. Gedurende het studiejaar maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van het studiejaar maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen in een dossier.
- In leerjaar 2 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel handelen.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

In het Hoofdphase-I programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 2 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student verantwoordt zijn gemaakte keuzes in zijn doorlopende ontwikkeling richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit leer- en motivatietheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier intervenueert in het groepsproces van leerlingen en een bijdrage levert aan een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen en klassenmanagement rekening houdt met het pedagogisch klimaat in de groep, de leefwerelden van leerlingen en de pedagogische functie van de school.
- 4) Pedagogisch handelen op leerlingniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier het leren van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt vanuit ontwikkelings- en leertheorieën hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften en de leefwereld van de leerling in het tweedegraadsgebied.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

In het eerste studiejaar heb je kennisgemaakt met het beroep van de leraar. Daarnaast heb je ook aandacht besteed aan wie jij bent en wat jij als docent belangrijk vindt. In het tweede studiejaar ga je je verder ontwikkelen richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent. Naast dat je reflecteert op betekenisvolle ervaringen en zo tot leren komt ga je ook actief op zoek naar betekenisvolle ervaringen. Je creëert ze zelf door op een andere manier te handelen voor een groep leerlingen of door met collega's in gesprek te gaan etc. Je stuurt je eigen leren. Bijvoorbeeld door te werken aan de doelen die je in studiejaar 1 hebt opgesteld n.a.v. de PRO-toets. Je krijgt handvatten en wordt begeleid bij je ontwikkeling en het maken van keuzes. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet je een vervolgstap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent. Uiteindelijk willen we bij FLOT dat je een karaktervolle leraar wordt; een leraar voor het onderwijs van morgen, een wendbare professional.

Pedagogisch didactisch handelen

De eerste beginselen van het pedagogisch en didactisch handelen zijn in het eerste studiejaar aan de orde geweest. In dit studiejaar zet je de volgende stap. Voor het algemeen didactisch handelen ga je opeenvolgende leeractiviteiten ontwerpen. Waarbij je rekening houdt met de context, leertheorieën en onderwijsconcepten. Vervolgens analyseer je de opbrengsten van je leeractiviteiten op groepsniveau. Wat leren je leerlingen van jouw leeractiviteiten?

Naast het oefenen van je didactische vaardigheden ga je ook je pedagogische vaardigheden uitbreiden. Welke interventies kun je toepassen in een groep leerlingen? Hoe beïnvloed je het groepsklimaat op een positieve manier? Wat is de pedagogische visie van de school? Hoe sluit je hierbij aan als docent? Wat voor effect heeft jouw ingezette interventie gehad om het leerklimaat te verbeteren? Op leerlingniveau zoom je in op de individuele behoeften van leerlingen in een groep. Hoe maak je goed contact? Hoe spreek je leerlingen aan? Hoe voer je een gesprekje over iets dat voorgevallen is in de klas? Hoe kijkt een puber eigenlijk aan tegen school en zijn leefwereld?

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegraadsgebied die aan de orde komen zijn:

- A2 Onderwijsconcepten
- A3 Hersenen en leren
- A4 Leer- en motivatieprocessen
- A5 Begeleiden van leerprocessen
- A7 Ontwerpen van onderwijs
- B1 School in de pluriforme maatschappij
- B2 Pedagogische functie van de school
- B3 Pedagogisch klimaat in de school
- B4 Leerlingbegeleiding
- B5 Ontwikkelingstheorieën
- C1 Ontwikkelingen in het onderwijs
- C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling
- C4 Onderzoekend vermogen
- C5 Professionele identiteit
- C6 Digitale onderwijsmiddelen

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaats middels een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de student keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en vraagstukken uit de onderwijspraktijk.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

- Geerts, W., & Van Kralingen, R. (2020). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho.
- Gratis te downloaden:
Kelchtermans, G. (2012). *De leraar als (on) eigentijdse professional*. Leuven: Katholieke Universiteit Leuven. https://www.onderwijsraad.nl/binaries/onderwijsraad/documenten/rapporten/2013/03/11/studie-de-leraar-als-oneigentijdse-professional/notitie-kelchtermans-ku-leuven-20120250_1029.pdf
- Gratis te downloaden:
Kirschner, P.A., Claessens, L., & Raaijmakers, S. (2018). *Op de schouders van reuzen*. Meppel: Ten Brink Uitgevers. <https://newsroom.didactiefonline.nl/uploads/BOE-KEN/20190107%20Op%20de%20schouders%20van%20reuzen%20Definitief%20download.pdf>
- Ros, A, Castelijn, J., van Loon, A., & Verbeeck, K. (2020). *Gemotiveerd leren en lesgeven*. Bussum: Coutinho.
- Slooter, M. (2018). *De zes rollen van de leraar*. Huizen: Uitgeverij Pica.
- Van der Wal, J., & De Wilde, J. (2017). *Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding*. Bussum: Coutinho.
- Van den Herik, M., & Schuitema, A. (2016). *Een onderzoekende houding: werken aan professionele ontwikkeling*. Bussum: Coutinho
- Gratis te downloaden:
Van der Wateren, D. (2014). *Gert Biesta over het prachtige risico van onderwijs*. <https://onderzoekonderwijs.net/2014/05/19/gert-biesta-over-het-prachtige-risico-van-onderwijs/>

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling' wordt afgesloten met een portfolioassessment.
- De onderwijseenheid 'Pedagogisch didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolioassessment.
- Deadlines voor toetsmomenten staan vermeld in de studiehandleiding. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien fraude wordt vermoed, wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een vorm van fraude die bij schriftelijke toetsing voorkomt is plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Grammatica en syntaxis 2.1, 2.2 en 2.3

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Grammatica en syntaxis 2.1, 2.2 en 2.3
Engelse vertaling:	Grammar and syntax 2.1, 2.2 and 2.3
SBU / EC:	DUHF016: 56 SBU / 2 EC DUHF017: 84 SBU / 3 EC DUHF018: 56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1; periode 2 en 3; periode 4
Ingangseisen:	geen
Aanwezigheidsplicht:	Actieve deelname door studenten aan de colleges wordt verwacht. Er blijkt wel een relatie tussen regelmatige deelname en de tentamenresultaten.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Ten behoeve van de beheersing van de grammatica en syntaxis in het tweede jaar wordt de beheersing van stof uit het eerste jaar veronderstelt; in combinatie met de stof uit het eerste jaar wordt een steeds hoger niveau bereikt.

- Dit vak draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid. Dat een taalstudent de grammatica van die taal moet beheersen, is evident.
- De student leert Duits op docentniveau (uitgesplitst naar propedeuse, hoofdfase en startbekwaam). Via de vakdidactiek, stage en flankerend onderwijs leert de student hoe hij zijn vakkennis kan doorvertalen naar de beroepspraktijk van het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
- Bij de moderne vreemde talen is er bovendien een extra internationaal ijkpunt waaraan de cursussen gespiegeld worden: het Common European Framework of Reference, waarin wij toewerken naar C1-niveau voor alle vaardigheden aan het einde van de bacheloropleiding. Om dat niveau uiteindelijk te bereiken dient de student via kleine stapjes (zie kopje 'Inhoud' bij de diverse grammaticacursussen) de verworven grammaticale kennis toe te passen binnen de vaardigheden op het vereiste niveau van het Europees Referentiekader.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang':
 - de andere Grammaticacursussen (3.1 en 3.2) uit het derde jaar;
 - cursussen Spreekvaardigheid;
 - cursussen Schrijfvaardigheid;
 - cursussen Kijk- en luistervaardigheid.

Deze samenhang blijkt uit het belang dat grammatica en syntaxis als ondersteunende pijlers hebben voor de genoemde cursussen; anderzijds is het zo dat de genoemde vaardigheden niet verbeterd kunnen worden als niet ook de grammaticale resp. syntactische correctheid toeneemt.

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang': Grammatica/Syntaxis in het tweede jaar bouwt voort op de cursussen Schoolgrammatica uit het eerste jaar (en vormt het uitgangspunt voor cursussen in het derde jaar). Het belang is eveneens evident voor het onderdeel Grammatica en Syntaxis zoals dat in de Landelijke Kennistoets (LKT) aan bod komt.

Doelen en inhoud

Doelen

Aan het einde van de cursus beschikt de student over de volgende kennis en vaardigheden:

- De student beheerst de onder het hoofdstuk 'Inhoud' genoemde onderwerpen (zie hieronder).
- Over die onderwerpen kan de student vragen over de theorie beantwoorden, dit met het oog op de klassenpraktijk.
- De student is in staat om zijn eigen praktische vaardigheid te tonen door het maken van invuloefeningen en vertaalzinnen, zoals deze ook geoefend worden in de betreffende hoofdstukken.
- De student is in staat om zowel redekundig als taalkundig te ontleden.

- De student is in staat om het gezegde in een zin te benoemen naar de criteria persoon, getal, wijze, tijd en actief/passief.
- De student is in staat om onderscheid te maken tussen Satzglied en Satzteil; tussen hoofdzin en bijzin en de bijzinnen te benoemen op basis van vorm en functie.

Inhoud Grammatica en syntaxis 2.1

1. Janssen, A.M.T.M. & Wekking, J.J.F.M. *Kerngeschäft Deutsch. Duitse grammatica voor het hoger economisch onderwijs*:
 - H 22: Het zwakke zelfstandig naamwoord en het zelfstandig gebruikte bijvoeglijk naamwoord
 - H 23: Vertaalmoeilijkheden bij voorzetsels
 - H 24: Vertaalmoeilijkheden bij bijwoorden en voegwoorden (1)
 - H 25: Vertaalmoeilijkheden bij bijwoorden en voegwoorden (2)
 - H 26: Bijzonderheden bij een aantal werkwoorden
 - H 27: Hoofdzaken van de conjunctief
2. Reader *Syntax*, thema's: Das Verb, Vollverb oder Hilfsverb, Valenz des Verbs, Die Satzglieder.

Inhoud Grammatica en syntaxis 2.2

1. Janssen, A.M.T.M. & Wekking, J.J.F.M. *Kerngeschäft Deutsch. Duitse grammatica voor het hoger economisch onderwijs*:
 - H 29: Goed om te weten
 - H 30: Overzicht sterke werkwoorden
2. Reader *Syntax*, thema's: Das Attribut, Der zusammengesetzte Satz, Einteilung der Gliedsätze nach der Form, Die Funktion des Gliedsatzes.
3. 3. Capita selecta uit Lodder, H.G., *Basisgrammatica Duits*: Hoofdstuk 2 blz. 25 t/m 74
4. Reader '*Übungsmaterial zur deutschen Grammatik*', Begrippen D-N en N-D (blz. 3-5) en opdrachten passend bij de theorie uit *Basisgrammatica Duits*.

Inhoud Grammatica en Syntaxis 2.3

1. Capita selecta uit Lodder, H.G., *Basisgrammatica Duits*:
 - Hoofdstuk 2 **Werkwoord** blz. 75-86
 - Hoofdstuk 3 **Lidwoord**
 - Hoofdstuk 7 **Voornaamwoord**
 - Hoofdstuk 8 **Voorzetsel**
2. Reader '*Übungsmaterial zur deutschen Grammatik*', Begrippen D-N en N-D (blz. 3-5) en opdrachten passend bij de theorie uit *Basisgrammatica Duits*.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen:

Domein 2 Taalkunde en domein 4 Vakdidactiek

- 2.1.3.1 De student kan begrippen en regels uit de morfologie herkennen en benoemen.
- 2.1.3.2 De student kan begrippen en regels uit de syntaxis herkennen en benoemen.
- 2.1.3.3 De student kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit de morfologie en syntaxis.
- 2.1.3.4 De student kan veel voorkomende grammaticale fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.3.5 De student kan de regels voor orthografie en interpunctie weergeven en in teksten toepassen.
- 4.2.1.5 De student kan de grammaticaregels op leerlingniveau uitleggen en vragen over morfologie en syntaxis ad hoc adequaat beantwoorden.

Werkwijze en organisatie

Combinatie van wekelijkse college-uren (hoor- en werkcolleges). De student bereidt zich op de colleges voor door de theorie van de behandelde hoofdstukken te bestuderen en de opgegeven oefeningen thuis zo zorgvuldig mogelijk te maken. Daarom wordt een groot beroep op zelfstudie gedaan.

Literatuur en leermiddelen bij Grammatica en syntaxis 2.1

Verplicht

- Janssen, A.M.T.M. & Wekking, J.J.F.M. *Kerngeschäft Deutsch. Duitse grammatica voor het hoger economisch onderwijs*. Groningen 2008. ISBN 9789001702700.
- Website bij het boek: www.kerngeschaeftdeutsch.noordhoff.nl (oefeningen - gratis - met antwoorden en feedback (alsmede - betaald - toetsen), te raadplegen met de bij het boek behorende Campus Credit Card).
- Reader Syntax (besorgt von H. Mangnus; neubearbeitet von A. Degener en A. Janssen) kan aan begin van de cursus via de elektronische leeromgeving gedownload worden.

Literatuur en leermiddelen bij Grammatica en Syntaxis 2.2 en 2.3

Verplicht

- Janssen, A.M.T.M. & Wekking, J.J.F.M. *Kerngeschäft Deutsch. Duitse grammatica voor het hoger economisch onderwijs*. Groningen 2008. ISBN 9789001702700.
- Website bij het boek: www.kerngeschaeftdeutsch.noordhoff.nl (oefeningen - gratis - met antwoorden en feedback (alsmede - betaald - toetsen), te raadplegen met de bij het boek behorende Campus Credit Card).
- Reader Syntax (besorgt von H. Mangnus; neubearbeitet von A. Degener en A. Janssen) kan aan begin van de cursus via SharePoint gedownload worden.
- Lodder, H.G. *Basisgrammatica Duits*. Bussum 2004, ISBN 9062833063.
- De reader met oefeningen 'Übungsmaterial zur deutschen Grammatik' dient te worden gedownload via de elektronische leeromgeving.

Toetsing

Grammatica & syntaxis 2.1 en 2.2: schriftelijk tentamen waarin zowel theoretische als toegepaste kennis en vaardigheden worden getoetst.

Grammatica & syntaxis 2.3: schriftelijk tentamen waarin toegepaste kennis en vaardigheden worden getoetst.

Een proeftentamen wordt voor ieder tentamen via de elektronische leeromgeving beschikbaar gesteld.

Jeugdliteratuur 2 (hoofdvak)

Jeugdliteratuur 2.1 en Leeslijst jeugdliteratuur 2.1 (deelvakken)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Jeugdliteratuur 2.1 + Leeslijst jeugdliteratuur 2.2
Engelse vertaling:	Children's literature 2.1 + Children's literature reading list 2.2
SBU / EC:	DUHF023-A: 56 SBU / 2 EC + DUHF023-B: 56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1, 2 en 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid.
- Deze cursus draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de doelen te vervullen. Bij de moderne vreemde talen is er bovendien een extra internationaal ijkpunt waaraan de cursussen gespiegeld worden: het Common European Framework of Reference (CEFR), waarin wij toewerken naar C1-niveau voor spreek-, lees-, luister- en schrijfvaardigheid aan het einde van de bacheloropleiding. Voor het tweede studiejaar geldt B2-niveau voor de vaardigheden als streefdoel.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang':
 - Leeslijst Jeugdliteratuur jaar 2: de student leest en analyseert werken, waarvan hij in het vak Jeugdliteratuur jaar 2 de theoretische en cultuurhistorische achtergronden uitdiept.
 - Schrijfvaardigheid jaar 2: wordt gebruikt voor het schrijven van didactisch verantwoorde werkbladen en portfolio.
 - Spreekvaardigheid jaar 2: opbouw en inhoud van mondelinge presentaties, groepsdiscussie, het geven van gerichte en inhoudelijk relevante feedback
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Jeugdliteratuur jaar 1: De basiskennis wordt verder uitgediept.
 - Leeslijst Jeugdliteratuur jaar 1: de leeslijst wordt verder uitgebreid.
 - Literatuur na 1945, Literatuur voor 1945: de literair- en cultuurhistorische kennis uit de vakken Jeugdliteratuur jaar 1 en 2, Literatuur na 1945 (jaar 2) en Literatuur voor 1945 (jaar 3) maakt het de student mogelijk om stromingen en ontwikkelingen te analyseren en in het juiste perspectief te plaatsen. De vakken vullen elkaar aan.

Doelen en inhoud

Doelen

Aan het einde van deze cursus beschikt de student over de volgende kennis en vaardigheden:

- De student heeft zijn didactische inzichten en vaardigheden met betrekking tot het aanbieden van jeugdboeken verdiept en uitgebreid.
- De student kan relevante criteria hanteren om tot een verantwoorde keuze van geschikte teksten voor zijn toekomstige onderwijspraktijk te komen, een keuze die hij maakt bijv. op grond van criteria als thematische en/of taalkundige moeilijkheidsgraad. Hij is in staat om de beginsituatie van de leerling m.b.t. de gekozen tekst op adequate wijze in te schatten.
- De student oefent en vergroot zijn eigen leesvaardigheid door het extensief lezen van geschikte Duitstalige teksten.
- De student kan moderne Duitse jeugdliteraire werken op een passende wijze didactiseren.
- De student kan een jeugdboek dieper analyseren en kan opdrachten verwerken die ingaan op het overkoepelende thema van het boek als ook de literaire en geschiedkundige achtergronden hiervan.
- De student heeft zich een beeld gevormd van het actuele aanbod aan jeugdboeken op de Duitstalige markt en is in staat om te beoordelen in hoeverre de boeken geschikt zijn voor de verschillende doelgroepen (VMBO, HAVO, VWO).

Inhoud

Jeugdliteratuur 2.1: De inhoud, achtergrond, thematiek en literaire waarde van twee jeugdboeken worden uitvoerig besproken en verwerkt in diverse dossieropdrachten.

Leeslijst jeugdliteratuur 2.1: Op basis van de leeslijst worden didactiseringen gemaakt en diverse andere opdrachten die in de opdracht omschreven staan.

Relatie met kennisbasis

- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 3.3.1.1 De student kent een aantal auteurs en teksten (Jeugdliteratuur).
- 3.3.1.2 De student kan verschillende soorten teksten analyseren en interpreteren. (Jeugdliteratuur).
- 3.3.2.1 De student kan een aantal belangrijke voor de doelgroep relevante films noemen en beschrijven. (Jeugdliteratuur en -cultuur).
- 4.1.1.3 De student kan de betekenis van Landeskunde en jeugdliteratuur en –film voor het mvt-onderwijs beschrijven.
- 4.2.1.4 De student kan fictie in het onderwijs inzetten als middel ter vergroting van de taalvaardigheid en culturele competentie.
- 4.2.2.2 De student kan (les)materiaal analyseren, evalueren en aanpassen.
- 4.2.2.3 De student kan leergangonafhankelijk materiaal, waaronder lessenseries en projecten, afgestemd op leerdoelen en doelgroep ontwerpen.

Werkwijze en organisatie

- Werkcolleges, zelfstandig opdrachten uitvoeren, het opsporen van en didactisch verantwoord gebruik maken van bronnen op internet.
- Presentaties kunnen een onderdeel zijn van deze cursus.
- Werkcolleges gedurende twee periodes (periode 1 en 2).
- Voor de leeslijst (periode 3) dient de student zelfstandig enkele werken te lezen en de daarbij behorende opdrachten dienen zelfstandig gemaakt te worden.

Literatuur en leermiddelen

Verplicht

Jeugdliteratuur 2.1

- Richter, H.P. (1979) *Damals war es Friedrich*. München: Deutscher Taschenbuch Verlag.
- Preußler, O. (2008). *Krabat*. München: Deutscher Taschenbuch Verlag.

Leeslijst Jeugdliteratuur 2.1

- Philipps, C. (2009). *Made in Vietnam*. Wien: Verlag Carl Ueberreuter.
- Kästner, E. (2010). *Emil und die Detektive*. Hamburg: Dressler / Atrium Verlag.

En: voor de leeslijst kiest de student werken van de literatuurlijst die aan het begin van de cursus door de docent via de elektronische leeromgeving wordt gepubliceerd.

Toetsing

Jeugdliteratuur 2.1 - Dossier met uitgewerkte opdrachten.

Eerste inlevermoment: week 9 periode 2.

Tweede inlevermoment (herkansing): week 8 periode 3.

Leeslijst jeugdliteratuur 2.1 - Dossier met uitgewerkte opdrachten.

Eerste inlevermoment: week 10 periode 3.

Tweede inlevermoment (herkansing): week 6 periode 4.

Literatuur na 1945

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Literatuur na 1945
Engelse vertaling:	Literature after 1945
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Vaardigheden jaar 2: nodig om actief aan de colleges te kunnen deelnemen (informatie verwerken, discussiëren, presenteren, schriftelijk vastleggen).
 - Landeskunde, Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 2: met deze vakken ontstaat een wisselwerking. De opgedane kennis uit deze vakken maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Landeskunde, Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 1: de kennis van cultuur, land en volk opgedaan in deze vakken vormt de basis waarop Literatuur na 1945 voortbouwt en maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
 - Landeskunde en Literatuur voor 1945 jaar 3: de opgedane kennis uit Literatuur na 1945 biedt de student een goede voorbereiding om nieuwe thema's op het niveau van het derde jaar te verkennen.

Doelen en inhoud

Doelen

- Aan het eind van deze module beschikt de student over kennis van belangrijke ontwikkelingen en bijzonderheden van de Duitstalige literatuur na 1945. Hij heeft inzicht verworven in een aantal belangrijke stromingen, werken, schrijvers en achtergronden van de Duitstalige literatuur van dat tijdvak.
- De student kan teksten uit de hedendaagse Duitstalige literatuur aan de hand van tekstkenmerken lezen en interpreteren en in de literair-historische en Algemeen historische context plaatsen.
- De student kan zelfstandig bronnen over de gelezen fictionele teksten opzoeken en bestuderen om op die manier tot een dieper inzicht in de werken te komen.

Inhoud

- Tijdens hoor- en werkcolleges wordt een aantal teksten uit de Duitstalige literatuur na 1945 in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland exemplarisch behandeld.
- De student leest en interpreteert 8 werken uit de Duitstalige literatuur na 1945. De interpretatie gaat ervan uit dat belangrijke elementaire tekstkenmerken m.b.t. inhoud en vorm worden geanalyseerd en dat de teksten worden geplaatst in een context van tekstproductie, receptie, geografie en geschiedenis, stromingen / ontwikkelingen van de literatuur.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis: Domein 3 (Cultuur en literatuur), subdomein 3.4 (Literatuur en cultuur):

De student(e):

- (3.4.1.1) kan de literaire genres Epik, Dramatik, Lyrik onderscheiden;
- (3.4.1.2) kent een aantal belangrijke auteurs en teksten;
- (3.4.1.3) kan verschillende soorten teksten analyseren en interpreteren;
- (3.4.1.4) kan belangrijke teksten en auteurs chronologisch ordenen en in een literaire context plaatsen;
- (3.4.1.5) kan tussen belangrijke teksten en auteurs relaties leggen met andere cultuuruitingen uit andere disciplines: beeldende kunst, bouwkunst en muziek.

Werkwijze en organisatie

- In hoor- en werkcolleges wordt ingegaan op de geschiedenis van de Duitstalige literatuur na 1945 in Duitsland, Oostenrijk en Zwitserland. Tevens wordt de theorie exemplarisch toegepast.
- Aan de hand van een collegeplan dat in het begin van de cursus door de docent verstrekt wordt, bereidt de student opdrachten voor elke les voor. De les bouwt dan op deze opdrachten voort.
- De student leest zelfstandig 8 literaire werken en bereidt opdrachten voor.
- De student legt een werkschrift aan met alle verstrekte lesmateriaal, aangevuld met de uitwerking van de opdrachten en persoonlijke indrukken.

Werschema: periode 3 en 4.

Literatuur en leermiddelen

- Lindenhahn, Reinhard (Hrsg.) (2007). *Arbeitsheft zur Literaturgeschichte. Literatur nach 1945. Texte. Übungen*, Berlin: Cornelsen Verlag. [ISBN 9783464611500]. [Of een nieuwere uitgave van het boek].
- Pasche, Wolfgang (2013). *Literaturgeschichte. Abiturwissen. Deutsch. Klett Lerntraining*. Stuttgart: Klett Verlag. [ISBN 9783129297629]. [Of een nieuwere uitgave van het boek].
- Voor de te lezen literaire werken worden de richtlijnen tijdens de cursus uitgedeeld.
- Voor de door de studenten te lezen literaire werken wordt verwezen naar Sharepoint.
- Voor de te lezen literaire werken wordt verwezen naar de als **bijlage 1** opgenomen **literatuurlijst**. In overleg met de docent mogen ook niet op de lijst staande werken gelezen worden.

Toetsing

De toetsing bestaat uit een mondelinge toets aan het einde van periode 4. De herkansing wordt in week 0 na de zomervakantie aangeboden.

Manifestaties 2.1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Manifestaties 2.1
Engelse vertaling:	Manifestations 2.1
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1, 2, 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Zelfstudie

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en studieactiviteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Vaardigheden jaar 2: de tijdens de manifestaties in de praktijk toegepaste kennis en toegepaste communicatieve vaardigheden bereiden de student voor op het vaardighedeniveau van het tweede jaar.
 - KLV jaar 2: manifestaties kunnen betrekking hebben op onderwerpen die bij KLV jaar 2 aan de orde komen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Instapmodule (vaardigheden) jaar 1: nodig om de inhoud en de boodschap van een manifestatie te kunnen begrijpen, om zich te kunnen uiten in de doeltaal en om manifestaties in zich te kunnen opnemen en te analyseren.
 - KLV jaar 1: manifestaties kunnen betrekking hebben op onderwerpen die in de colleges KLV jaar 1 aan de orde zijn gekomen.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan een keuze maken uit het aanbod van bezienswaardigheden / manifestaties in Duits-talig gebied.
- De student kan zelfstandig een excursie naar bezienswaardigheden / manifestaties in het Duitstalig gebied plannen en realiseren.
- De student kan over de excursie een verslag volgens voorgeschreven format schrijven in het Duits.
- De student kan uit eerste hand verslag doen over bezochte bezienswaardigheden in de doeltaal-landen.
- De student kan de tijdens de excursie opgedane kennis / ervaring koppelen aan inzichten die hij bij het vak KLV verwerft.
- De student kan over de tijdens de excursie opgedane kennis / ervaring kritisch reflecteren en be-schrijven in hoeverre de manifestatie geschikt is om in de lespraktijk ingezet te worden.

Inhoud

De student bezoekt tien manifestaties met betrekking tot of in het Duitstalig gebied en legt zijn ervaringen vast in een dossier. Door actieve deelname aan de studiereis kunnen vijf manifestaties wegge-schreven worden. De studiereis wordt (met datum en plaats) in het dossier vermeld.

Manifestaties kunnen onder andere zijn: bezoek aan bezienswaardigheden in Duitsland, Oostenrijk of Zwitserland; deelname aan een Duitstalige gastlezing; bezoek aan (Duitstalige) film- of theatervoorstel-ling m.b.t. een thema uit Duitsland, Oostenrijk of Zwitserland.

Relatie met kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang:

Subdomein 1.5 Interculturele communicatie

- 1.5.1.1 De student past in interculturele situaties adequate taalhandelingen toe.

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.
- 3.1.3.3 De student kan sociaal-economische aspecten van de maatschappij beschrijven en daarvan voorbeelden geven.

Subdomein 3.4 Literatuur en cultuur

- 3.4.1.2 De student kent een aantal belangrijke auteurs en teksten.
- 3.4.1.5 De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines: beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.

Subdomein 3.5 Interculturaliteit

- 3.5.1.1 De student is zich bewust van implicaties en complicaties in interculturele communicatie en kan ernaar handelen.
- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.
- 3.5.1.3 De student kent uit eigen ervaring verschillen tussen de eigen cultuur en de cultuur van de doeltaallanden.

Subdomein 4.5 Meertaligheid en internationalisering

- 4.5.2.1 De student kan vanuit eigen ervaring, ervaring in de doeltaallanden en vanuit de vakliteratuur het belang van interculturaliteit en internationalisering beargumenteren.
- 4.5.2.3 De student kan internationaliseringsactiviteiten in het taalleerproces gebruiken.
- 4.5.2.4 De student kan een bijdrage leveren aan de organisatie en begeleiding van (vakoverstijgende) internationaliseringsactiviteiten gericht op het Duitse taalgebied.

Werkwijze en organisatie

De student kiest zelfstandig tien manifestaties uit die hij bezoekt. Na afloop vervaardigt de student per manifestatie een in het Duits volgens een gestructureerd format geschreven verslag. Bij dit verslag wordt ook het originele toegangsbewijs resp. bewijs van deelname of een foto gevoegd.

Per overkoepelend onderwerp (bijvoorbeeld een reis naar Berlijn) zijn maximaal vijf manifestaties toegestaan die zich duidelijk van elkaar moeten onderscheiden.

Literatuur en leermiddelen

Door de student gekozen authentiek materiaal.

Toetsing

De student vervaardigt een manifestatiedossier waarin hij in het Nederlands over de tien ondernomen activiteiten bericht. Het dossier dient **aan de dossiercriteria(zie website opleiding)** te voldoen. Het dossier dient digitaal ingeleverd te worden via **Gradework** binnen de daar aangegeven termijn.

De student voegt aan het dossier o.a. foto's, entreekaarten en deelnamebewijzen toe (in een extra pdf.bestand). Dossiers zonder bewijzen worden niet geaccepteerd. De beoordelingscriteria voor het dossier staan in de rubric voor manifestaties 2.1.

Inleverdata in Gradework: eind periode 1; herkansing eind periode 3.

Indien het dossier met een onvoldoende beoordeeld is, krijgt de student een herkansing. Voldoet het dossier in de herkansing ook niet, kan de student in het navolgend studiejaar het dossier opnieuw schrijven en inleveren.

Reden van toetsing

De student kan met behulp van zijn manifestatiedossier zijn individuele leer- en ontwikkelingsproces m.b.t. kennis van land en samenleving, cultuurproducten, cultuurhistorische en actuele ontwikkelingen beschrijven.

Berekening van de studielast:

- 10 manifestaties (o.a. film, bezoek aan museum, theatervoorstelling) à 2 uur: 20 uur.
- 10 verslagen schrijven **in het Duits** en het correct opmaken van het dossier: 36 uur.

Oostenrijk – Kennis van Land en Volk

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Oostenrijk – Kennis van Land en Volk
Engelse vertaling:	Austria – Knowledge of country and nation
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode	Studiejaar 2, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Ja

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘horizontale samenhang’:
 - Vaardigheden jaar 2: nodig om actief aan de colleges te kunnen deelnemen (informatie verwerken, discussiëren, presenteren, schriftelijk vastleggen).
 - Kennis Land en Volk 2.2 Zwitserland.
 - Jeugdliteratuur, Literatuur na 1945, Manifestaties jaar 2: met deze vakken ontstaat een wisselwerking. De opgedane kennis uit deze vakken maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘verticale samenhang’:
 - Kennis Land en Volk jaar 1: In het eerste jaar wordt Duitsland behandeld, in het tweede jaar Zwitserland en Oostenrijk. Daarmee wordt de basis gelegd voor algemene kennis over de Duitstalige landen.
 - Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 1: De opgedane kennis en inzichten uit het eerste studiejaar en maken het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
 - Kennis Land en Volk 3 / studieverblijf Duitsland, Literatuur voor 1945 en MBO-component jaar 3: Kennis Land en Volk jaar 1 en 2 geven de student de juiste ‘bagage’ mee om cultuuruitingen (KLV3) te analyseren, de tijdens het studieverblijf opgedane indrukken in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen. Ook helpen deze onderwijseenheden bij het plaatsen van literatuur in de juiste context en geven zij kaders voor de beroepscontext binnen de MBO-component.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- beschikt over een gefundeerde topografische basiskennis van Oostenrijk;
- heeft een basisinzicht gekregen in de staatsinrichting van Oostenrijk;
- kan vertellen over de Oostenrijkse geschiedenis en cultuur, met name die in de 19e en 20e eeuw;
- kan adequaat ingaan op interculturele verschillen tussen Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Nederland;
- verbetert zijn mondelinge en schriftelijke Duitse taalvaardigheid;
- vergroot zijn woordenschat.

Inhoud

De onderwijseenheid Oostenrijk – KLV biedt een basisoverzicht over de topografie, de staatsinrichting, de geschiedenis en cultuur van Oostenrijk, met de nadruk op de 19e en 20e eeuw en actuele ontwikkelingen. Tevens komen interculturele en contrastieve aspecten in vergelijking met de omstandigheden in andere Duitstalige landen en Nederland aan de orde.

Relatie met Kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang.

Domein 1 Taalvaardigheden

- 1.1.1.1 De student kan een uitgebreid scala aan veeleisende, lange gesproken teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen.
- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

Domein 3 Cultuur en literatuur

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.1.2 De student kan het onderwijssysteem beschrijven en vergelijken met het Nederlandse onderwijssysteem.
- 3.1.3.1 De student kan het politieke stelsel en politieke partijen beschrijven en kan belangrijke vertegenwoordigers daarvan kenschetsen.
- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.
- 3.1.3.3 De student kan sociaal-economische aspecten van de maatschappij beschrijven en daarvan voorbeelden geven.

Subdomein 3.2 Geschiedenis en geografie

- 3.2.1.1 De student kan belangrijke perioden en personen chronologisch ordenen en in de historische context plaatsen.
- 3.2.1.2 De student kan belangrijke politieke en sociaal-economische ontwikkelingen beschrijven.
- 3.2.2.1 De student kan de deelstaten en belangrijke regio's, landschappen, steden en wateren benoemen en lokaliseren.
- 3.2.2.2 De student herkent belangrijke bezienswaardigheden en kan er voorbeelden van geven.

Subdomein 3.3 Jeugdliteratuur en -cultuur

- 3.3.2.1 De student kan een aantal belangrijke voor de doelgroep relevante films noemen en beschrijven.
- 3.3.3.1 De student kan voorbeelden noemen van voor de doelgroep interessante muziek en musici.

Subdomein 3.4 Literatuur en cultuur

- 3.4.1.2 De student kent een aantal belangrijke auteurs en teksten.
- 3.4.1.4 De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines, beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.

Subdomein 3.5 Interculturaliteit

- 3.5.1.1 De student is zich bewust van implicaties en complicaties in interculturele communicatie en kan ernaar handelen.
- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.
- 3.5.1.3 De student kent uit eigen ervaring verschillen tussen de eigen cultuur en de cultuur van de doeltaallanden.

Domein 4 Vakdidactiek

Subdomein 4.1 Visie op taalleren

- 4.1.1.3 De student kan de betekenis van Landeskunde en jeugdliteratuur en –film voor het mvt-onderwijs beschrijven.

Subdomein 4.2 Methodes/methodieken

- 4.2.1.3 De student kan leerlingen begeleiden bij het ontwikkelen van de interculturele communicatieve competentie.
- 4.4.2.3 De student kan verschillende vormen van feedback als middel gebruiken in het taalleerproces.

Subdomein 4.5 Internationalisering

- 4.5.2.1 De student kan vanuit eigen ervaring, ervaring in de doeltaallanden en vanuit de vakliteratuur het belang van interculturaliteit en internationalisering beargumenteren.

Werkwijze en organisatie

- *Oostenrijk KLV* staat in verband met de module *Oostenrijk Lexicon*. Bij deze modulen worden vele verschillende aspecten van Oostenrijk thematisch behandeld. Leidraad daarbij is het leerboek van Jürgen Koppensteiner en de Reader Lesmateriaal Oostenrijk.
- Gedurende periode 1 en 2 leggen de studenten parallel aan de voor de onderwijseenheid *Oostenrijk – KLV* te bestuderen stof een woordenschatdossier aan. Dit in het kader van de onderwijseenheid *Oostenrijk Lexicon*. Op deze manier zijn de studenten actief bezig met de te beheersen leesstof, begrijpen zij de essentie van het gelezene beter en vergroten zij tevens hun woordenschat.
- De lesstof wordt behandeld in werkcolleges. De studenten krijgen opdrachten die zij autonoom moeten voorbereiden en die gedeeltelijk tijdens de colleges worden uitgevoerd en nabesproken.
- Het houden van een of meerdere referaten kan onderdeel uitmaken van de cursus. Voor het referaat krijgt de student een cijfer. Het gemiddelde cijfer van de mondelinge opdrachten telt voor 20% mee in de bepaling van het eindcijfer voor Oostenrijk – KLV.
- Van de studenten wordt een *actieve werkhouding* tijdens de lessen verwacht. Deze houdt ook in dat de studenten voorbereid naar de lessen komen.
- Het onderwijs wordt gegeven in de doeltaal, het Duits.

Literatuur en leermiddelen

- Koppensteiner, Jürgen: Österreich. *Ein landeskundliches Lesebuch*. 6^e oplage.
- Reader Lesmateriaal Oostenrijk.
- Extra materiaal, beschikbaar gesteld door de docent.

Toetsing

Oostenrijk – Kennis van Land en Volk

Toetsing bestaat uit een schriftelijk tentamen aan het einde van periode 2. De herkansing vindt plaats aan het einde van periode 3. Tenzij anders is aangegeven zijn de tentamenvragen in het Duits gesteld en dienen zij in het Duits beantwoord te worden. Voorafgaand aan de toets wordt aan de studenten een proeftentamen beschikbaar gesteld.

Het houden van een of meerdere referaten kan onderdeel uitmaken van de cursus. Voor het referaat krijgt de student een cijfer dat voor 20% meeweegt in de bepaling van het eindcijfer voor Oostenrijk – KLV.

Oostenrijk - schriftelijke taalvaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Oostenrijk - schriftelijke taalvaardigheid
Engelse vertaling:	Austria - writing skills
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- Deze cursus draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen. Bij de moderne vreemde talen is er bovendien een extra internationaal ijkpunt waaraan de cursussen gespiegeld worden: het Common European Framework of Reference (CEFR), waarin wij toewerken naar C1-niveau voor spreek-, lees-, luister- en schrijfvaardigheid aan het einde van de bacheloropleiding. Voor het tweede studiejaar geldt B2-niveau voor schrijfvaardigheid als streefdoel.
- De student leert Duits op docentniveau (uitgesplitst naar propedeuse, hoofdfase en startbekwaam). Via de vakdidactiek, stage en flankerend onderwijs leert de student hoe hij zijn vak kennis kan doorvertalen naar de beroepspraktijk van het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
- De cursus bereidt voor op de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de cursussen uit het derde studiejaar: Schrijfvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1) en Spreekvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1).
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Grammatica jaar 2: wordt gebruikt voor het schrijven van teksten.
 - Vocabulaire jaar 2: wordt gebruikt voor het schrijven van teksten.
 - Syntaxis jaar 2: wordt gebruikt voor het schrijven van teksten.
 - Spreek- en leesvaardigheid jaar 2: nodig om inhoudelijke gegevens te vergaren om teksten te kunnen schrijven en vertalen.
 - Manifestaties jaar 2: het verslag is een van de behandelde tekstsoorten.
 - KLV 2.1 en KLV 2.2: inhoudelijk zijn de vertaalopdrachten gekoppeld aan Oostenrijk en de schrijfoopdrachten aan Zwitserland.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Schrijfvaardigheid jaar 1 (CEFR-niveau B1): nieuwe onderwerpen en praktijksituaties worden behandeld om toe werken naar CEFR-niveau B2.
 - Spreek-, Lees- en Luistervaardigheid jaar 1 (CEFR-niveau B1): de kennis en vaardigheden die zijn opgedaan tijdens deze cursussen zijn nodig om de communicatieve uitdagingen van Schrijfvaardigheid jaar 2 aan te kunnen gaan.
 - De student leert Duits op docentniveau (uitgesplitst naar propedeuse, hoofdfase en startbekwaam). Via de vakdidactiek, stage en flankerend onderwijs leert de student hoe hij zijn vak kennis kan doorvertalen naar de beroepspraktijk van het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
 - De cursus bereidt voor op de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de cursussen uit het derde studiejaar: Schrijfvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1) en Spreekvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1).

Doelen en inhoud

Doelen

De modules Oostenrijk – schriftelijke taalvaardigheid en Zwitserland – schriftelijke taalvaardigheid staan met elkaar in verbinding.

- De student is in staat om functioneel en communicatief te schrijven: doelgericht, doelgroepgericht en tekstsoortenspecifiek.
- De student is in staat om zaakgeoriënteerd te schrijven: doelgericht, doelgroepgericht en tekstsoortenspecifiek.
- De student is in staat om creatief te schrijven. Daarbij staat het schrijven om te communiceren, om gevoelens en ervaringen te uiten, om de eigen creativiteit te ontdekken, om een eigen stijl te ontdekken en te ontplooien en om de eigen sensibiliteit in de taal te ontdekken en te ontplooien centraal.
- De student kan informatie van de D-A-CH-landen beschrijven en verwerken.
- De student is in staat om in een klassituatie van het tweedegraads gebied een zodanige beheersing van de doeltaal (het schrijven duidelijke, gedetailleerde teksten over een breed scala van onderwerpen, opstellen, verslagen, verhalen) te tonen, dat door hem geschreven teksten als voorbeeld kunnen dienen voor de leerlingen.
- De student beschikt over de schriftelijke communicatieve vaardigheden in de taalvaardigheid Duits, die noodzakelijk zijn voor het overbrengen van de Duitse taal en letterkunde aan niet-Duitstalige leerlingen.

Inhoud

In de cursus Oostenrijk – schriftelijke taalvaardigheid komt vertalen aan bod, in de cursus Zwitserland – schriftelijke taalvaardigheid komt het vrije schrijven (communicatief, zaakgeoriënteerd en creatief schrijven) aan de orde. Het vertalen resp. het gestuurde schrijven wordt geïntegreerd in het leerproces als instrument gebruikt, zodat de student efficiënt de Duitse woordenschat, orthografie, syntaxis en grammatica in verschillende tekstsoorten leert toepassen en tekstinhouden kan weergeven. Tijdens het vrije schrijven leert de student ideeën te ontwikkelen, te plannen en te formuleren en tevens verschillende tekstsoorten te produceren, te structureren en te bewerken.

Relatie met Kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis: Domein 1 (Taalvaardigheden), subdomein 1.1 (Algemeen beroepsgerelateerde taalvaardigheden Duits op ERK-niveau C1), Domein 2 (Taalkunde), subdomein 2.1 (Taalbeschrijving):

De student(e):

- (1.1.5) kan schriftelijk een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren;
- (2.1.3.5) kan de regels voor orthografie en interpunctie weergeven en in teksten toepassen.

Werkwijze en organisatie

Het betreft een werkcollege, waarbij de student wekelijks opdrachten thuis uitwerkt en via www.emended.com inlevert. De student kan via Emended conform de uitgereikte planning opdrachten inleveren en kan aansluitend de Emended-feedback verwerken. De student kan de materialen op SharePoint bestuderen.

Literatuur en leermiddelen

Lesmateriaal wordt tijdens de cursus uitgedeeld. Toegang tot het feedbackprogramma Emended.

Toetsing

De toetsing bestaat uit:

Oostenrijk - schriftelijke taalvaardigheid (vertalen): een schriftelijke toets aan het einde van periode 2: vertalen.

Oostenrijk Lexicon

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Oostenrijk Lexicon
Engelse vertaling:	Austria – vocabulary
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘horizontale samenhang’:
 - Vaardigheden jaar 2: nodig om actief aan de colleges te kunnen deelnemen (informatie verwerken, discussiëren, presenteren, schriftelijk vastleggen).
 - Oostenrijk - Kennis Land en Volk en Zwitserland – Kennis van Land en Volk.
 - Jeugdliteratuur, Literatuur na 1945, Manifestaties jaar 2: met deze vakken ontstaat een wisselwerking. De opgedane kennis uit deze vakken maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘verticale samenhang’:
 - Kennis Land en Volk jaar 1: In het eerste jaar wordt Duitsland behandeld, in het tweede jaar Zwitserland en Oostenrijk. Daarmee wordt de basis gelegd voor algemene kennis over de Duitstalige landen.
 - Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 1: De opgedane kennis en inzichten uit het eerste studiejaar en maken het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
 - Kennis Land en Volk / studieverblijf Duitsland, Literatuur voor 1945 en MBO-component jaar 3: Kennis Land en Volk jaar 1 en 2 geven de student de juiste ‘bagage’ mee om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- beschikt over een gefundeerde topografische basiskennis van Oostenrijk;
- heeft een basisinzicht gekregen in de staatsinrichting van Oostenrijk;
- kan vertellen over de Oostenrijkse geschiedenis en cultuur, met name die in de 19e en 20e eeuw;
- kan adequaat ingaan op interculturele verschillen tussen Duitsland, Oostenrijk en Nederland;
- verbetert zijn mondelinge Duitse taalvaardigheid;
- verbetert zijn schriftelijke Duitse taalvaardigheid door middel van het vertalen van teksten gericht op Oostenrijk vanuit het Duits naar het Nederlands en vice versa;
- vergroot zijn woordenschat.

Inhoud

Via de onderwijsseenheid Oostenrijk Lexicon houden de studenten zich intensief bezig met de voor het onderdeel KLV 2.1 – Oostenrijk opgegeven leesstof doordat zij in samenwerking met de docent bij de afzonderlijke hoofdstukken een tekstchronologisch woordenschatdossier aanleggen. In dit dossier wordt aan de verschillende woordsoorten aandacht besteed, leren de studenten synoniemen en antoniemen en de vertaling in het Nederlands te zoeken bij de opgegeven nieuwe woorden en verbreden zij zo hun kennis van het Duits. Over de precieze vereisten waaraan het dossier dient te voldoen, wordt de student aan het begin van de cursus geïnformeerd.

Relatie met Kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang:

Domein 1 Taalvaardigheden

- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

Domein 4 Vakdidactiek

- 4.4.2.3 De student kan verschillende vormen van feedback als middel gebruiken in het taalleerproces (Peerfeedback).

Werkwijze en organisatie

- Oostenrijk Lexicon staat in verband met de module Oostenrijk – KLV. Bij deze module worden vele verschillende aspecten van Oostenrijk thematisch behandeld. Leidraad daarbij is het leerboek van Jürgen Koppensteiner en de Reader Lesmateriaal Oostenrijk.
- Parallel aan de lessen Oostenrijk-KLV maakt de student een lexicondossier bij de wekelijks te bestuderen hoofdstukken. Per te bestuderen hoofdstuk ontvangt de student van de docent een woordenlijst bij het hoofdstuk waar woorden en soms zinnen uit het hoofdstuk tekstchronologisch staan weergegeven. De student noteert op de lijst (**met de hand!**) de betekenis en / of synoniemen en antoniemen van deze woorden. Deze met de hand ingevulde woordenlijsten worden in het dossier opgenomen. Over de precieze vereisten waaraan het dossier dient te voldoen, wordt de student aan het begin van de cursus geïnformeerd.
- Wekelijks is er een moment ingepland tijdens hetwelk aan de studenten de gelegenheid wordt geboden om vragen te stellen met betrekking tot in die week in te vullen woordenlijst.
- Kort voor het einde van periode 2 levert de student het complete lexicondossier in bij de docent. De docent neemt steekproeven (minimaal 5 pagina's) en controleert of de vertalingen, synoniemen en antoniemen correct genoeg zijn. **Voldoet het dossier bij de steekproef niet aan de eisen, krijgt de student geen GO voor het tentamen.**

Literatuur en leermiddelen

- Koppensteiner, Jürgen: Österreich. *Ein landeskundliches Lesebuch*. 5^e oplage.
- Eventuele readers worden beschikbaar gesteld door de docent.
- Woordenlijsten, beschikbaar gesteld door de docent.

Toetsing

- Aan het einde van periode 2 vindt een schriftelijke lexicontoets plaats. De herkansing vindt plaats aan het einde van periode 3. Voorafgaand aan het tentamen lexicon wordt aan de studenten een proeftentamen beschikbaar gesteld.
- Bij de lexicontoets komen volgende aspecten aan de orde:
 - Invullen van het juiste Duitse woord in een gatentekst (zinnen uit de te bestuderen hoofdstukken). De vertalingen van de in te vullen woorden zijn in het Nederlands gegeven.
 - Synoniemen en antoniemen geven van een aantal begrippen.
 - Duitse zinnen vertalen in correct Nederlands.
 - Met Duitse begrippen correcte Duitse zinnen vormen.
 - Bij bepaalde onderwerpen een lijst maken van passende substantieven, adjectieven of werkwoorden.

Zwitserland - schriftelijke taalvaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Zwitserland - schriftelijke taalvaardigheid
Engelse vertaling:	Switzerland – writing skills
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- Deze cursus draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de doelen te vervullen. Bij de moderne vreemde talen is er bovendien een extra internationaal ijkpunt waaraan de cursussen gespiegeld worden: het Common European Framework of Reference (CEFR), waarin wij toewerken naar C1-niveau voor spreek-, lees-, luister- en schrijfvaardigheid aan het einde van de bacheloropleiding. Voor het tweede studiejaar geldt B2-niveau voor schrijfvaardigheid als streefdoel.
- De student leert Duits op docentniveau (uitgesplitst naar propedeuse, hoofdfase en startbekwaam). Via de vakdidactiek, stage en flankerend onderwijs leert de student hoe hij zijn vak kennis kan doorvertalen naar de beroepspraktijk van het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
- De cursus bereidt voor op de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de cursussen uit het derde studiejaar: Schrijfvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1) en Spreekvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1).
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Grammatica jaar 2: wordt gebruikt voor het schrijven van teksten.
 - Vocabulaire jaar 2: wordt gebruikt voor het schrijven van teksten.
 - Syntaxis jaar 2: wordt gebruikt voor het schrijven van teksten.
 - Spreek- en leesvaardigheid jaar 2: nodig om inhoudelijke gegevens te vergaren om teksten te kunnen schrijven en vertalen.
 - Manifestaties jaar 2: het verslag is een van de behandelde tekstsoorten.
 - KLV 2.1 en KLV 2.2: inhoudelijk zijn de vertaalopdrachten gekoppeld aan Oostenrijk en de schrijfopdrachten aan Zwitserland.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Schrijfvaardigheid jaar 1 (CEFR-niveau B1): nieuwe onderwerpen en praktijksituaties worden behandeld om toe werken naar CEFR-niveau B2.
 - Spreek-, Lees- en Luistervaardigheid jaar 1 (CEFR-niveau B1): de kennis en vaardigheden die zijn opgedaan tijdens deze cursussen zijn nodig om de communicatieve uitdagingen van Schrijfvaardigheid jaar 2 aan te kunnen gaan.
 - De student leert Duits op docentniveau (uitgesplitst naar propedeuse, hoofdfase en startbekwaam). Via de vakdidactiek, stage en flankerend onderwijs leert de student hoe hij zijn vak kennis kan doorvertalen naar de beroepspraktijk van het lesgeven en begeleiden van leerlingen.
 - De cursus bereidt voor op de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de cursussen uit het derde studiejaar: Schrijfvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1) en Spreekvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1).

Doelen en inhoud

Doelen

De modules Oostenrijk – schriftelijke taalvaardigheid en Zwitserland – schriftelijke taalvaardigheid staan met elkaar in verbinding.

- De student is in staat om functioneel en communicatief te schrijven: doelgericht, doelgroepgericht en tekstsoortenspecifiek.
- De student is in staat om zaakgeoriënteerd te schrijven: doelgericht, doelgroepgericht en tekstsoortenspecifiek.
- De student is in staat om creatief te schrijven. Daarbij staat het schrijven om te communiceren, om gevoelens en ervaringen te uiten, om de eigen creativiteit te ontdekken, om een eigen stijl te ontdekken en te ontplooiën en om de eigen sensibiliteit in de taal te ontdekken en te ontplooiën centraal.
- De student kan informatie van de D-A-CH-landen beschrijven en verwerken.
- De student is in staat om in een klassituatie van het tweedegraads gebied een zodanige beheersing van de doeltaal (het schrijven duidelijke, gedetailleerde teksten over een breed scala van onderwerpen, opstellen, verslagen, verhalen) te tonen, dat door hem geschreven teksten als voorbeeld kunnen dienen voor de leerlingen.
- De student beschikt over de schriftelijke communicatieve vaardigheden in de taalvaardigheid Duits, die noodzakelijk zijn voor het overbrengen van de Duitse taal en letterkunde aan niet-Duitstalige leerlingen.

Inhoud

In de cursus Oostenrijk – schriftelijke taalvaardigheid komt vertalen aan bod, in de cursus Zwitserland – schriftelijke taalvaardigheid komt het vrije schrijven (communicatief, zaakgeoriënteerd en creatief schrijven) aan de orde. Het vertalen resp. het gestuurde schrijven wordt geïntegreerd in het leerproces als instrument gebruikt, zodat de student efficiënt de Duitse woordenschat, orthografie, syntaxis en grammatica in verschillende tekstsoorten leert toepassen en tekstinhouden kan weergeven. Tijdens het vrije schrijven leert de student ideeën te ontwikkelen, te plannen en te formuleren en tevens verschillende tekstsoorten te produceren, te structureren en te bewerken.

Relatie met Kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis: Domein 1 (Taalvaardigheden), subdomein 1.1 (Algemeen beroepsgerelateerde taalvaardigheden Duits op ERK-niveau C1), Domein 2 (Taalkunde), subdomein 2.1 (Taalbeschrijving).

De student(e):

- (1.1.5) kan schriftelijk een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren;
- (2.1.3.5) kan de regels voor orthografie en interpunctie weergeven en in teksten toepassen.

Werkwijze en organisatie

Het betreft een werkcollege, waarbij de student wekelijks opdrachten thuis uitwerkt en via www.emended.com inlevert. De student kan via Emended conform de uitgereikte planning opdrachten inleveren en kan aansluitend de Emended-feedback verwerken. De student kan de materialen op SharePoint bestuderen.

Literatuur en leermiddelen

Lesmateriaal wordt tijdens de cursus uitgedeeld.

Toetsing

Een schriftelijke toets aan het einde van periode 4: vrij schrijven.

Zwitserland - Kennis Land en Volk

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Zwitserland – Kennis van Land en Volk
Engelse vertaling:	Switzerland – Knowledge of Country and Nation
SBU / EC:	84 SBU / 3 ECs
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Aanwezigheid verplicht

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘horizontale samenhang’:
 - Vaardigheden jaar 2: nodig om actief aan de colleges te kunnen deelnemen (informatie verwerken, discussiëren, presenteren, schriftelijk vastleggen).
 - Jeugdliteratuur, Literatuur na 1945, Manifestaties jaar 2: met deze vakken ontstaat een wisselwerking. De opgedane kennis uit deze vakken maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘verticale samenhang’:
 - Kennis Land en Volk jaar 1: In het eerste jaar wordt Duitsland behandeld, in het tweede jaar Zwitserland en Oostenrijk. Daarmee wordt de basis gelegd voor algemene kennis over de Duitstalige landen.
 - Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 1: De opgedane kennis en inzichten uit het eerste studiejaar en maken het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
 - Kennis Land en Volk 3 / studieverblijf Duitsland, Literatuur voor 1945 en MBO-component jaar 3: Kennis Land en Volk jaar 1 en 2 geven de student de juiste ‘bagage’ mee om cultuuruitingen (KLV3) te analyseren, de tijdens het studieverblijf opgedane indrukken in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen. Ook helpen deze onderwijsseenheden bij het plaatsen van literatuur in de juiste context en geven zij kaders voor de beroepscontext binnen de MBO-component.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- beschikt over een topografische basiskennis van Zwitserland;
- heeft een basisinzicht gekregen in de staatsinrichting van Zwitserland;
- kan vertellen over de Zwitserse geschiedenis en cultuur, met name die in de 19e en 20e eeuw;
- kan adequaat ingaan op interculturele verschillen tussen Duitsland, Zwitserland en Nederland;
- verbetert zijn mondelinge Duitse taalvaardigheid;
- verbetert zijn schriftelijke Duitse taalvaardigheid aan de hand van schrijfp opdrachten gericht op Zwitserland;
- vergroot zijn woordenschat aan de hand van een te vervaardigen lexicon.

Inhoud

- De onderwijsseenheid Zwitserland- Kennis van Land en Volk biedt een basisoverzicht over de topografie, de staatsinrichting, de geschiedenis en cultuur van Zwitserland, met de nadruk op de 19e en 20e eeuw en actuele ontwikkelingen. Tevens komen interculturele en contrastieve aspecten in vergelijking met de omstandigheden in andere Duitstalige landen en Nederland aan de orde.
- Gelijktijdig met Zwitserland – Kennis van Land en Volk houden de studenten zich intensief bezig met de voor dit onderdeel opgegeven leesstof doordat zij bij de afzonderlijke hoofdstukken een (hoofdstuk)chronologisch woordenschatdossier aanleggen. In dit dossier wordt aan de verschillende woordsoorten aandacht besteed, leren de studenten synoniemen en antoniemen te zoeken bij de door hen gevonden nieuwe woorden en verbreden zij zo hun kennis van het Duits.

Relatie met Kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang:

Domein 1 Taalvaardigheden

- 1.1.1.1 De student kan een uitgebreid scala aan veeleisende, lange gesproken teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen.
- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

Domein 3 Cultuur en literatuur

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.1.2 De student kan het onderwijssysteem beschrijven en vergelijken met het Nederlandse onderwijssysteem.
- 3.1.3.1 De student kan het politieke stelsel en politieke partijen beschrijven en kan belangrijke vertegenwoordigers daarvan kenschetsen.
- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.
- 3.1.3.3 De student kan sociaal-economische aspecten van de maatschappij beschrijven en daarvan voorbeelden geven.

Subdomein 3.2 Geschiedenis en geografie

- 3.2.1.1 De student kan belangrijke perioden en personen chronologisch ordenen en in de historische context plaatsen.
- 3.2.1.2 De student kan belangrijke politieke en sociaal-economische ontwikkelingen beschrijven.
- 3.2.2.1 De student kan de deelstaten en belangrijke regio's, landschappen, steden en wateren benoemen en lokaliseren.
- 3.2.2.2 De student herkent belangrijke bezienswaardigheden en kan er voorbeelden van geven.

Subdomein 3.4 Literatuur en cultuur

- 3.4.1.2 De student kent een aantal belangrijke auteurs en teksten.
- 3.4.1.4 De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines, beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.

Subdomein 3.5 Interculturaliteit

- 3.5.1.1 De student is zich bewust van implicaties en complicaties in interculturele communicatie en kan ernaar handelen.
- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.
- 3.5.1.3 De student kent uit eigen ervaring verschillen tussen de eigen cultuur en de cultuur van de doeltaallanden.

Domein 4 Vakdidactiek

Subdomein 4.1 Visie op taalleren

- 4.1.1.3 De student kan de betekenis van Landeskunde voor het mvt-onderwijs beschrijven.

Werkwijze en organisatie

- De lesstof wordt behandeld in werkcolleges. De studenten krijgen opdrachten die zij autonoom moeten voorbereiden en die gedeeltelijk tijdens de colleges worden uitgevoerd en nabesproken. Het houden van een of meerdere referaten kan onderdeel uitmaken van de cursus. De student kan daarvoor een cijfer krijgen.
- Parallel aan de lessen Zwitserland-KLV maakt de student een **lexicon- en opdrachtendossier** bij de te bestuderen hoofdstukken en teksten. De door de docent uit te delen woordenschatlijsten behelzen ook vragen over de teksten. Over de precieze inhouds- en formatvereisten waaraan het dossier dient te voldoen, worden de studenten geïnformeerd.
- Regelmatig is er een moment ingepland tijdens hetwelk aan de studenten de gelegenheid wordt geboden om vragen te stellen met betrekking tot de in die week in te vullen woorden- en opdrachtenlijst.
- Op een afgesproken tijdstip tijdens periode 4 levert de student zijn tot dat tijdstip bijgewerkte lexicon- en opdrachtendossier in voor **peerfeedback**, zodat hij het dossier waar nodig kan aanpassen. Aan het eind van periode 4 levert de student het complete dossier over periode 3 en 4 in bij de docent. De docent toetst het dossier. Is het dossier compleet, zijn de woordenlijsten en opdrachten voldoende uitgewerkt, krijgt de student een **GO** voor het tentamen Zwitserland Kennis van Land en Volk.
- Van de studenten wordt een *actieve werkhouding* tijdens de lessen verwacht. Het onderwijs wordt gegeven in de doeltaal, het Duits.

Literatuur en leermiddelen

- Sitzler, S. Grüezi und Willkommen. *Die Schweiz – Ein Länderporträt*. Ch.Links Verlag, Auflage: 6 (2012), ISBN: 9783861536611. (mag een gebruikt exemplaar zijn, of een e-book)
- Reader Zwitserland.
- Extra materiaal beschikbaar gesteld door de docent.
- <https://www.eda.admin.ch/aboutswitzerland/de/home.html>.
- <https://admin.ch/gov/de/start>

Toetsing

Zwitserland - Kennis van Land en Volk

- De toetsing bestaat uit een **schriftelijk tentamen** aan het einde van periode 4. De herkansing vindt plaats tijdens de herkansingsronde na periode 4. Tenzij anders is aangegeven zijn de tentamenvragen in het Duits gesteld en dienen zij in het Duits beantwoord te worden. Aan de studenten wordt vooraf een proeftentamen beschikbaar gesteld.
- Om tot het tentamen te worden toegelaten moet de student een **GO** voor zijn **lexicon- en opdrachtendossier** gekregen hebben.
- Het houden van een of meerdere **referaten** kan onderdeel uitmaken van de cursus. De student kan daarvoor een cijfer krijgen. Het gemiddelde van de voor de mondelinge opdrachten gekregen cijfers weegt voor 20% mee in de bepaling van het eindcijfer voor Zwitserland – KLV.

Oostenrijk en Zwitserland - Mondelinge taalvaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Mondelinge taalvaardigheid Oostenrijk en Zwitserland
Engelse vertaling:	Austria and Switzerland – conversation skills
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1, 2, 3 en 4
Ingangseisen:	De student beschikt over de kennis en vaardigheden, opgedaan in de cursus Spreekvaardigheid jaar 1
Aanwezigheidsplicht:	Actieve en regelmatige deelname aan colleges is vereist

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid.

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang':
 - KLV jaar 2: inhoudelijke basis c.q. inhoudelijke voorbereiding thema's voor spreek- en gespreksvaardigheid.
 - Lexicon: inhoudelijke basis c.q. inhoudelijke voorbereiding thema's voor spreek- en gespreksvaardigheid.
 - Jeugdliteratuur, Literatuur na 1945, Manifestaties jaar 2: met deze vakken ontstaat een wisselwerking. De opgedane kennis uit deze vakken maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
 - Grammatica jaar 2: wordt gebruikt voor het formuleren van teksten.
 - Syntaxis jaar 2: wordt gebruikt voor het formuleren van teksten.
 - Schrijfvaardigheid jaar 2: nodig om inhoudelijke gegevens te vergaren om teksten te kunnen formuleren.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Spreekvaardigheid jaar 1 (CEFR-niveau B2/1): nieuwe onderwerpen en praktijksituaties worden behandeld om toe werken naar CEFR-niveau B2+/ C1.
 - Schriftelijke taalvaardigheid, leesvaardigheid, Instapmodule jaar 1 (CEFR-niveau B1), fonetiek/uitspraak jaar 1 (CEFR-niveau C1): de kennis en vaardigheden die zijn opgedaan tijdens deze cursussen zijn nodig om de communicatieve uitdagingen van Mondelinge taalvaardigheid Oostenrijk en Zwitserland in jaar 2 aan te kunnen gaan.
 - De cursus bereidt voor op de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de cursussen uit het derde studiejaar: Schrijfvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau B2) en Spreekvaardigheid jaar 3 (CEFR-niveau C1).
 - Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 1: De opgedane kennis en inzichten uit het eerste studiejaar en maken het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
 - Kennis Land en Volk / studieverblijf Duitsland, Literatuur voor 1945 en MBO-component jaar 3: Kennis Land en Volk jaar 1 en 2 geven de student de juiste 'bagage' mee om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.

Doelen en inhoud

Doelen

- Na afloop van deze cursus heeft de student zijn actieve en passieve vaardigheden om mondelinge teksten adequaat te gebruiken ontwikkeld resp. vergroot.
- De student heeft geleerd communicatieve vaardigheden resp. theoretische basiskennis, rekening houdend met interculturele aspecten en aspecten met betrekking tot vaktaal, in praktijk te brengen.
- De student heeft geleerd mondelinge teksten in een interculturele (Duits-Nederlandse) context en in een context met betrekking tot vaktaal te gebruiken.
- De student is in staat om te verklaren waarom communicatieve vaardigheden in deze situaties van belang zijn, om - rekening houdend met interculturele aspecten en aspecten met betrekking tot de vaktaal - adequaat te kunnen handelen.

- De student is in staat om bepaalde soorten situaties met betrekking tot mondeling taalgebruik te beschrijven respectievelijk te verklaren, zodat leerlingen in deze situaties adequaat kunnen handelen.
- De student is in staat om te reflecteren respectievelijk feedback te geven op oefeningen in gespreksvaardigheid (inclusief uitspraak).
- De student heeft kennis van de beginselen van gespreksvaardigheidstraining in de basisvorming.

Inhoud

De student krijgt uitgebreid de gelegenheid om mondelinge teksten en dialogen vorm te geven, te structureren en te bewerken, rekening houdend met verschillende thema's die betrekking hebben op Oostenrijk en Zwitserland. Hij ontwikkelt ideeën, formuleert plannen en produceert teksten, bijvoorbeeld op het gebied van de mondelinge dagelijkse communicatie, gespreksvoering in een interculturele context, vaktaal uit verschillende gebieden (maatschappij, cultuur, politiek, economie), interviews. Hij leert hoe hij teksten moet presenteren, hoe hij een eigen mening duidelijk maakt en deze met argumenten en voorbeelden onderbouwt.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen.

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang:

Subdomein 1.1 Luistervaardigheid

- 1.1.1.1 De student kan een uitgebreid scala aan veeleisende, lange gesproken teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen.

Subdomein 1.2 Leesvaardigheid

- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.

Subdomein 1.3 Spreek- en gespreksvaardigheid

- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

Subdomein 2.1 Taalbeschrijving

- 2.1.2.3 De student kan het Duitse en Nederlandse klanksysteem en de belangrijkste klankwetten vergelijken.
- 2.1.2.4 De student kan uitspraakproblemen, onder andere voortkomend uit interferentie, en valkuilen voor beginnende leerders van de vreemde taal herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.3.4 De student kan veel voorkomende grammaticale fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.4.3 De student kan taalgebruikssituaties en passende collocaties onderscheiden.
- 2.1.4.4 De student kan veel voorkomende lexicaal, semantische en pragmatische fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.

Subdomein 2.3 Taalvariatie en -verandering

- 2.3.1.1 De student kan verschillende taalregisters onderscheiden.

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.2.1 De student kan het onderwijssysteem beschrijven en vergelijken met het Nederlandse onderwijssysteem.
- 3.1.3.1 De student kan het politieke stelsel en politieke partijen beschrijven en kan belangrijke vertegenwoordigers daarvan kenschetsen.
- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.
- 3.1.3.3 De student kan sociaal-economische aspecten van de maatschappij beschrijven en daarvan voorbeelden geven.
- 3.2.1.2 De student kan belangrijke politieke en sociaal-economische ontwikkelingen beschrijven.

Subdomein 3.5 Interculturaliteit

- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.
- 3.5.1.3 De student kent uit eigen ervaring verschillen tussen de eigen cultuur en de cultuur van de doeltaallanden.

Werkwijze en organisatie

Het betreft een werkcollege, waarbij klassikaal onderwerpen worden behandeld die aansluiten bij Oostenrijk en Zwitserland en die thuis voorbereid zijn door de student.

Per college komen aan bod:

- Studenten: groepswork talkshow / interview / discussie / presentatie/ debat.
- Studenten en docent: (peer)feedback.

Groepswork:

- De student bereidt verschillende soorten spreek- en gespreksopdrachten voor die betrekking hebben op de landen Oostenrijk en Zwitserland. Daarbij worden verschillende accenten (maatschappij, cultuur, politiek, economie) geplaatst.
- De student voert tijdens de werkcolleges spreek- en gespreksopdrachten uit of bereidt deze voor.
- De student resp. de 'observer analyseert de interviews en/of discussie met betrekking tot effectiviteit, waarbij hij rekening houdt met de volgende criteria:
 - Beschrijven, vertellen, verklaren, presenteren.
 - Discussiëren, beoordelen, argumenteren en het weergeven van een mening (motivering met voorbeelden, pro en contra).
 - Discussie: stijl m.b.t. tekstsoort, doelgroep, thema.
 - Woordenschat op woord-, zins- en tekstniveau.
 - Uitspraak.
 - Grammatica.
 - Interculturele communicatie.
 - Communicatie m.b.t. vaktaal.
- Het gaat om zo levensecht mogelijke communicatieve opdrachten.
- De student observeert het communicatieve effect, vergelijkt dit met het effect van andere uitvoeringen en leert om te bepalen welke uitvoering het meest effectief is. Zo vergaart de student inzicht over het taalgebruik en antwoorden op de vraag: "Wat is effectief, in intercultureel opzicht en qua vaktaal correct in welke situaties (maatschappij, cultuur, politiek, economie)"?

Literatuur en leermiddelen

Door de docent te verstrekken materialen.

Toetsing

De toetsing bestaat uit een mondeling tentamen aan het einde van periode 4 waarin een (kort) betoog over een toegewezen thema dat betrekking heeft op Oostenrijk en Zwitserland wordt gehouden en/of er wordt een gesprek met een cursusdeelnemer over het onderwerp gevoerd.

Uitspraak 2.1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Uitspraak 2.1
Engelse vertaling:	Pronunciation 2.1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Dit vak draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- Verder draagt dit vak bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen. We noemen enkele zaken uit die kennisbasis: De student kent de basisregels van de fonetiek en kent het fonetisch schrift. De student kan het Duitse en Nederlandse klanksysteem met elkaar vergelijken en kent en herkent daardoor de interferentieproblemen op het gebied van de uitspraak tussen het Nederlands en het Duits. Hij kan de verworven kennis toepassen binnen de vaardigheid spreken op het vereiste niveau van het European Framework (een extra internationaal ijkpunt waaraan de cursussen gespiegeld worden: het Common European Framework of Reference, waarin wij toewerken naar C1 (eind)niveau voor alle vaardigheden); hij beheerst zijn uitspraak op niveau C1. De student kent middelen om de uitspraakfouten van Nederlanders die Duits leren, te verbeteren.
- Er bestaat een duidelijk verband met alle andere modules die beogen de taalvaardigheid van de student te vergroten, met name het vak spreekvaardigheid.
- Er bestaat een horizontale samenhang met:
 - Spreekvaardigheid jaar 2: een correcte uitspraak is van direct belang voor een adequate spreekvaardigheid.
 - Een correcte uitspraak is van direct belang voor de mondelinge communicatie binnen alle vakken van de propedeuse (principe: doeltaal = voertaal).
 - Vakdidactiek en de hoofdfasestage: een correcte uitspraak vormt een voorwaarde om als toekomstig docent een voorbeeldfunctie voor leerlingen te kunnen vervullen.
 - Er bestaat een verticale samenhang met de vakken fonetiek jaar 1, uitspraak jaar 1 en 3 en spreekvaardigheid jaar 1 en 3.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- beschikt over een gefundeerde basiskennis van de fonetiek en van de uitspraakregels;
- kan de opgedane kennis toepassen op de eigen uitspraak; hij is zich van zijn eigen fouten bewust en kan zijn eigen uitspraakfouten (blijven) verbeteren;
- kan met behulp van een uitspraakwoordenboek een tekst voorbereiden;
- kan de uitspraakregels correct toepassen tijdens het voorlezen van een tekst.

Inhoud

Het betreft zelfstudie. De student traint en verbetert gedurende het studiejaar de eigen uitspraak.

Relatie met kennisbasis

Het vak uitspraak 2.1 draagt bij aan domein 1.3.1 van de kennisbasis:

- 1.3.1 Spreek- en gespreksvaardigheid betreft woordenschat en woordgebruik, grammaticale correctheid, interactie (hoe actief is de deelname aan het gesprek?), vloeiendheid en coherentie (hoe samenhangend is het betoog?), en de **uitspraak**.

Werkwijze en organisatie

Het betreft zelfstudie. De student traint en verbetert gedurende het studiejaar de eigen uitspraak en leert omgaan met een uitspraakwoordenboek.

Ook bij het vak fonetiek is in het eerste studiejaar hieraan aandacht besteed.

Literatuur en leermiddelen

Aanbevolen

- Mangold, M.: Duden. *Das Aussprachewörterbuch*. 7., überarbeitete und aktualisierte Auflage. Bearbeitet von Max Mangold in Zusammenarbeit mit der Dudenredaktion. Mannheim [u.a.] 2005.
- Reader Degener, A. *Phonetik* (zie gids mediatheek; verkrijgbaar in readerwinkel).

Toetsing

Het onderdeel Uitspraak 2.1 wordt mondeling getentamineerd aan het einde van de periode 4. Indien mogelijk, biedt de docent gedurende het studiejaar in periode 1, 2 en 3 extra tentamenmomenten aan. In de elektronische leeromgeving worden de tentamendata gepubliceerd en studenten dienen zich hiervoor aan te melden door hun naam op de lijst bij het kantoor van de vakgroep Duits te zetten.

De student krijgt een Duitse tekst. Gedurende 15 minuten mag hij de tekst met behulp van het Aussprachewörterbuch voorbereiden. Vervolgens leest hij de tekst voor. Daarbij is de docent aanwezig en wordt er een geluidsopname gemaakt. Bij de beoordeling wordt gelet op de correcte uitspraak van de woorden, de correcte woord- en zinsintonatie en op het voorleestempo.

De herkansing van Uitspraak 2.1 wordt in de herkansingsweek **na** de zomervakantie (week 0) aangeboden.

Studiereis Duitsland 2.1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Studiereis Duitsland 2.1
Engelse vertaling:	Stay in Germany 2.1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Deelname is verplicht

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Met de volgende studieonderdelen en studieactiviteiten bestaat een 'horizontale samenhang':

- Vaardigheden jaar 2: de tijdens de manifestaties in de praktijk toegepaste kennis en toegepaste communicatieve vaardigheden bereiden de student voor op het vaardighedenniveau van het tweede jaar.
- KLV jaar 2: de studiereis kan plaatsvinden in de Duitstalige landen die in de colleges bij KLV jaar 2 aan de orde komen.
- Manifestaties jaar 2: tijdens de studiereis worden bezienswaardigheden in een land van de doeltaal bezocht – hier is aansluiting met het onderdeel manifestaties.

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':

- Instapmodule (vaardigheden) jaar 1: nodig om zich zelfstandig te bewegen en in authentieke situaties te communiceren tijdens de studiereis.
- KLV jaar 1: de studiereis kan plaatsvinden in het Duitstalige land dat in de colleges KLV jaar 1 aan de orde is gekomen.
- Manifestaties jaar 1: tijdens de studiereis worden bezienswaardigheden in een land van de doeltaal bezocht – hier is aansluiting met het onderdeel manifestaties.
- KLV jaar 3: de studiereis kan plaatsvinden in het Duitstalige land dat in de colleges KLV jaar 1 aan de orde gaat komen.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kan uit eerste hand verslag doen over een bezochte stad of regio in een van de landen van de doeltaal en over zich daar bevindende bezienswaardigheden.
- De student kan uit eerste hand verslag doen over een middelbare school en de manier van lesgeven in het land van de doeltaal.
- De student kan reflecteren over verschillen in schoolsystemen en klassensituaties tussen Nederland en het bezochte land van de doeltaal.
- De student kan de tijdens de studiereis opgedane kennis / ervaring koppelen aan inzichten die hij bij het vak KLV verwerft.
- De student kan in groepsverband interpersoonlijk functioneren.
- De student kan in groepsverband inhoudelijk functioneren.

Inhoud

Samen met de voltijdstudenten uit jaar 1 en jaar 2 en soms ook met deeltijdstudenten bezoekt de student gedurende een week één of meer steden in een van de Duitstalige landen. Ook wordt een middelbare school bezocht; studenten hospiteren bij lessen en reflecteren daarna over verschillen en overeenkomsten tussen het Nederlandse onderwijssysteem en het systeem in het respectievelijke Duitstalige land. Vanwege het inhoudelijke verband met het onderdeel manifestaties kunnen door actieve deelname aan de studiereis vijf manifestaties 'weggeschreven' worden.

Werkwijze en organisatie

Voor de reis ontvangt de student een programma. Het vervoer vindt doorgaans plaats per trein of per bus.

De student dient rekening te houden met kosten ter hoogte van ongeveer **400 euro (exclusief maaltijden en privé-uitgaven)**.

Relatie met kennisbasis

Domein 3 Cultuur en literatuur

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.1.2 De student kan het onderwijssysteem beschrijven en vergelijken met het Nederlandse onderwijssysteem.

Subdomein 3.2 Geschiedenis en geografie

- 3.2.1.1 De student kan belangrijke perioden en personen chronologisch ordenen en in de historische context plaatsen.
- 3.2.1.2 De student kan belangrijke politieke en sociaal-economische ontwikkelingen beschrijven.
- 3.2.2.1 De student kan de deelstaten en belangrijke regio's, landschappen, steden en wateren benoemen en lokaliseren.
- 3.2.2.2 De student herkent belangrijke bezienswaardigheden en kan er voorbeelden van geven.

Subdomein 3.4 Literatuur en cultuur

- 3.4.1.4 De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines, beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.

Subdomein 3.5 Interculturaliteit

- 3.5.1.1 De student is zich bewust van implicaties en complicaties in interculturele communicatie en kan ernaar handelen.
- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.
- 3.5.1.3 De student kent uit eigen ervaring verschillen tussen de eigen cultuur en de cultuur van de DACH-landen.

Subdomein 4.5 Internationalisering

- 4.5.2.1 De student kan vanuit eigen ervaring, ervaring in de doeltaallanden en vanuit de vakliteratuur het belang van interculturaliteit en internationalisering beargumenteren.

Werkwijze en organisatie

Voor de reis ontvangt de student een programma. Het vervoer vindt doorgaans plaats per trein of per bus.

De student dient rekening te houden met kosten ter hoogte van ongeveer **400 euro (exclusief maaltijden en privé-uitgaven)**.

Literatuur en leermiddelen

Geen.

Toetsing

Na afloop van de studiereis levert de student via **Gradework** een digitaal dossier in over de ondernomen activiteiten tijdens de studiereis en een reflectie over de bij en na de studiereis opgedane inzichten. De eisen waaraan het dossier dient te voldoen worden vooraf bekend gemaakt op de vaksite. Het dossier wordt beoordeeld met B / NBH (Behaald / Niet behaald) Bij actieve deelname tijdens studiereis mag de student 5 manifestaties 'in rekening brengen' bij het onderdeel Manifestaties.

Vakdidactiek 5 (2.1) – Taaltaken, Toetsen en beoordelen

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 5
Engelse vertaling:	Teaching methods 5
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 1

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakdidactische bekwaamheid.

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':

- Grammatica jaar 1: voor diepgaande kennis van grammatica die de student in staat stelt om te reflecteren op grammatica- en schrijfvaardigheidsonderwijs.
- Kijk-, luister-, schrijf- en leesvaardigheid jaar 1: voor reflectie op het eigen leerproces.

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':

De cursus bereidt voor op de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor de modules uit het tweede en derde studiejaar.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kent het ERK, weet gebruik te maken van de site en kan de verschillende ERK-niveaus aanduiden.
- De student weet hoe het leerproces gestuurd kan worden via een taak.
- De student kan taaltaken ontwikkelen voor zowel het VO als het MBO, uitvoeren en evalueren.
- De student kan taalspelletjes ontwikkelen, deze uitvoeren tijdens stage en hierop reflecteren.
- De student kan in een peer assessment zijn taaltaak verantwoorden en de taaltaken van anderen beoordelen.
- De student kan de bronnen gebruiken en verwerken (vakbladen, internetsites) die in direct verband staan met het MVT-onderwijs.
- De student kan samenwerken en constructieve feedback geven op ontwikkelde producten van medeklasgenoten.
- De student heeft geleerd taaltaken samen te stellen, te evalueren en te herzien.
- De student is bekend met de kernbegrippen op het gebied van toetsing.
- De student is bekend met verschillende vormen van toetsing.
- De student is bekend met constructie en evaluatie van toetsen.
- De student kent de rol van toetsing in het onderwijsleerproces.
- De student is in staat om gemaakte keuzes op het gebied van toetsing didactisch te verantwoorden.
- De student is in staat om te reflecteren op zelfgemaakte toetsen en op die van medestudenten en prefab-toetsen bij leergangen.

Inhoud

In deze cursus verwerft de student kennis en vaardigheden rondom toetsing en beoordeling.

Relatie met kennisbasis

- 4.1.1.6 De student kan zijn visie op taalleren in het mvt-onderwijs vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.1.3.1 De student kan de niveaus van het ERK omschrijven en herkennen.
- 4.1.3.2 De student kan leerdoelen, eindtermen en exameneisen in het vo weergeven.
- 4.1.4.1 De student kan voorbeelden geven van verschillende recente leergangen voor het vo en mbo.

- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.1.2 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruik van taalverwervings- en taalgebruiksstrategieën.
- 4.2.2.1 De student kan leerbehoeftes analyseren in relatie tot eindtermen en kwalificatie-eisen.
- 4.4.1.1 De student kan mogelijkheden beschrijven voor de toetsing van taalvaardigheden en deelvaardigheden rekening houdend met ERK, eindtermen en kwalificatie-eisen.
- 4.4.1.2 De student kan zijn opvattingen ten aanzien van toetsing en beoordeling vanuit het vak onderbouwen.
- 4.4.2.1 De student kan een toetsprogramma kritisch beschouwen en relateren aan leerdoelen.
- 4.4.2.2 De student kan vormen van formatief evalueren toepassen.
- 4.4.2.3 De student kan verschillende vormen van feedback als middel gebruiken in het taalleerproces.
- 4.4.2.4 De student kan voor de doelgroep passende remediërende activiteiten ontwerpen.
- 4.4.2.5 De student kan summatieve toetsen ontwerpen.
- 4.4.3.1 De student kan de progressie van leerlingen met gebruik van ERK Kannbeschreibungen meten, analyseren en beoordelen.
- 4.4.3.2 De student kan vanuit de vakliteratuur onderbouwde criteria voor het beoordelen van taalvaardigheid ontwerpen.

Werkwijze en organisatie

- De lesstof wordt behandeld in de vorm van hoor- en werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom moet uitwerken en corrigeren en die gedeeltelijk, naar aanleiding van vragen, tijdens de colleges worden besproken.
- Door de vakspecifieke theoretische basis te plaatsen naast voorbeelden uit de dagelijkse praktijk is er sprake van een evenwicht tussen een abstracte basis en een concrete basis van het vak didactiek.

Literatuur en leermiddelen

- Staatsen, F. e.a.(2015). *Moderne Vreemde Talen in de Onderbouw*. Coutinho.
- Kwakernaak E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Coutinho.
- Dönszelman, S. e.a. (2020). *Vreemdetalendidactiek*. Coutinho.
- Reader Vakdidactiek 2.1/5 (door docent via Canvas).

Toetsing

- Dossier met daarin alle uitgewerkte opdrachten opgenomen in de reader.
- Tijdens de colleges uitgewerkte en/of gepresenteerde (groeps)opdrachten.

Inleveren dossier aan het einde van periode 1 en aan het einde van periode 2 (Herkansing). Precieze inleverdata worden door de docent en / of via de reader bekendgemaakt.

Vakdidactiek 6 (2.2) – ICT en sociale media

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 6
Engelse vertaling:	Teaching methods 6
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 2

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakdidactische bekwaamheid. Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang':

- Kennis van Land en Volk: voor de inhoudelijke achtergrond van sociaal-culturele kennis.
- Leesvaardigheid jaar 1: voor leesstrategieën, bronnenkennis en tekstbegrip.

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':

De cursus bereidt voor op de kennis en vaardigheden die nodig zijn voor het functioneren binnen de hoofdfasestage en voor onderdelen van OVO.

Doelen en inhoud

Doelen

- Na afloop van deze cursus heeft de student zijn kennis van de toepassingsmogelijkheden van ICT in het onderwijs vergroot.
- Na afloop van deze cursus heeft de student kennisgenomen van manieren om sociaal-culturele kennis in het onderwijs aan te bieden en zelf (digitaal) materiaal voor het aanbieden van sociaal-culturele kennis ontwikkeld.

Inhoud

In deze cursus maken studenten kennis met verschillende mogelijkheden waarop Kennis van Land en Volk kan worden aangeboden. Daarnaast verkennen studenten de mogelijkheden om ICT in te zetten ter ondersteuning van hun onderwijs.

Relatie met kennisbasis

- 4.1.1.1 De student kan belangrijke concepten met betrekking tot didactiek van (deel) taalvaardigheden herkennen en beschrijven.
- 4.1.1.2 De student kan een voorbeeld geven van inhoudsgerichte didactiek van de vaktaal.
- 4.1.1.4 De student kan de meerwaarde van ict voor het mvt-onderwijs beschrijven.
- 4.1.1.5 De student kan concepten met betrekking tot vakdidactiek relateren aan taalverwervings-theorieën.
- 4.1.4.2 De student kan relevante informatie- en kennisbronnen voor vakdidactische ondersteuning noemen en gebruiken.
- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.
- 4.1.4.5 De student kan keuzes ten aanzien van (de selectie van) leerstof en leermaterialen vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.2.6 De student kan gegeven onderwijs evalueren en aanpassen.
- 4.3.2.2 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te stimuleren tot het spreken van de doeltaal in de klas.

Werkwijze en organisatie

- De lesstof wordt behandeld in de vorm van hoor- en werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom moet uitwerken en corrigeren en die gedeeltelijk, naar aanleiding van vragen, tijdens de colleges worden besproken.
- Door de vakspecifieke theoretische basis te plaatsen naast voorbeelden uit de dagelijkse praktijk is er sprake van een evenwicht tussen een abstracte basis en een concrete basis van het vak Didactiek.

Literatuur en leermiddelen

- Staatsen e.a.(2014). *Moderne Vreemde Talen in de Onderbouw*. Coutinho.
- Kwakernaak E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Coutinho.
- Dönszelman, S. e.a. (2020). *Vreemdetalendidactiek*. Coutinho.
- Reader Vakdidactiek 6 (door docent via Canvas).

Toetsing

- Dossier met daarin alle uitgewerkte opdrachten opgenomen in de reader.
- Tijdens de colleges uitgewerkte en/of gepresenteerde (groeps)opdrachten.

Het eerste inlevermoment is aan het einde van periode 2. Het tweede inlevermoment is in 3. Precieze data worden door de docent en / of via de reader bekendgemaakt.

Vakdidactiek 7 (2.3) – Woordenschat en schrijfvaardigheid

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 7
Engelse vertaling:	Teaching methods 7
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 3

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakdidactische bekwaamheid. Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang':

- Grammatica jaar 1: voor diepgaande kennis van grammatica van waaruit de student kan reflecteren op als idioom te leren structuren.
- Vocabulaire jaar 1: voor reflectie op het eigen woordenschatverwervingsproces.
- Kijk-, luister- en leesvaardigheid jaar 1: voor reflectie op het eigen woordenschatverwervingsproces.

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang': Vakdidactische vakken 1 t/m 10

Doelen en inhoud

Doelen

- Na afloop van deze cursus heeft de student zijn kennis op het gebied van het aanbieden van woordenschat in het talenonderwijs vergroot en geconcretiseerd.
- De student heeft kennisgenomen van het belang van woordenschatverwerving in een communicatieve onderwijssituatie.
- De student kent verschillende manieren waarop woordenschat aangeboden, geoefend en getoetst kan worden.
- De student heeft geleerd woordenschatoefeningen samen te stellen, te evalueren en te herzien.
- De student is bekend met de kernbegrippen op het gebied van woordenschatverwerving.
- De student is in staat om gemaakte keuzes op het gebied van woordenschatonderwijs didactisch te verantwoorden.
- Na afloop van deze cursus heeft de student zijn kennis op het gebied van het aanbieden van schrijfvaardigheid in het talenonderwijs vergroot en geconcretiseerd.
- De student heeft kennisgenomen van het belang van schrijfvaardigheid in een communicatieve onderwijssituatie.
- De student kent verschillende manieren waarop schrijfvaardigheid aangeboden, geoefend en getoetst kan worden.
- De student heeft geleerd schrijfvaardigheidsoefeningen samen te stellen, te evalueren en te herzien.
- De student is bekend met de kernbegrippen op het gebied van schrijfvaardigheid.
- De student is in staat om gemaakte keuzes op het gebied van schrijfvaardigheid didactisch te verantwoorden.
- De student is in staat om te reflecteren op zelfgemaakte oefeningen en op die van medestudenten.

Inhoud

In deze cursus verwerft de student kennis en vaardigheden rondom het aanbieden van woordenschat in het onderwijs. Daarnaast maakt de student kennis met de basiskennis en vaardigheden die nodig zijn voor het aanbieden van schrijfvaardigheid.

Relatie met kennisbasis

- 4.1.1.1 De student kan belangrijke concepten met betrekking tot didactiek van (deel) taalvaardigheden herkennen en beschrijven.
- 4.1.1.5 De student kan concepten met betrekking tot vakdidactiek relateren aan taalverwervingstheorieën.
- 4.1.1.6 De student kan zijn visie op taal leren in het mvt-onderwijs vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.1.4.1 De student kan voorbeelden geven van verschillende recente leergangen voor het vo en mbo.
- 4.1.4.2 De student kan relevante informatie- en kennisbronnen voor vakdidactische ondersteuning noemen en gebruiken.
- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.
- 4.1.4.4 De student kan leergangen doelgroepgericht analyseren aan de hand van criteria uit de vakliteratuur.
- 4.1.4.5 De student kan keuzes ten aanzien van (de selectie van) leerstof en leermaterialen vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.1.2 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruik van taalverwervings- en taalgebruiksstrategieën.
- 4.2.1.6 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruiken van strategieën voor het verwerven van woorden en structuren, onder
- meer met betrekking tot vaktaal in het mbo.
- 4.2.1.8 De student kan instructie en werkvormen differentiëren en afstemmen op relevante kenmerken en behoeftes van leerlingen
- 4.2.2.2 De student kan (les)materiaal analyseren, evalueren en aanpassen.
- 4.2.2.3 De student kan leergangonafhankelijk materiaal, waaronder lessenseries en projecten, afgestemd op leerdoelen en doelgroep ontwerpen.
- 4.2.2.4 De student kan binnen een les differentiëren naar inhoud en werkvormen.
- 4.2.2.5 De student kan keuzes voor de inrichting van het eigen onderwijs verantwoorden.
- 4.2.2.6 De student kan gegeven onderwijs evalueren en aanpassen.
- 4.4.1.1 De student kan mogelijkheden beschrijven voor de toetsing van taalvaardigheden en deelvaardigheden rekening houdend met ERK, eindtermen en kwalificatie-eisen.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in de vorm van hoor- en werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom moet uitwerken en corrigeren en die gedeeltelijk, naar aanleiding van vragen, tijdens de colleges worden besproken.

Door de vakspecifieke theoretische basis te plaatsen naast voorbeelden uit de dagelijkse praktijk is er sprake van een evenwicht tussen een abstracte basis en een concrete basis van het vak didactiek.

Literatuur en leermiddelen

- Staatsen e.a. (2014). *Moderne Vreemde Talen in de Onderbouw*. Coutinho.
- Kwakernaak E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Coutinho.
- Dönszelman, S. e.a. (2020). *Vreemdetalendidactiek*. Coutinho.
- Reader Vakdidactiek 7 (door docent via Canvas).

Toetsing

- Dossier met daarin alle uitgewerkte opdrachten opgenomen in de reader.
- Tijdens de colleges uitgewerkte en/of gepresenteerde (groeps)opdrachten.
- Inlevermomenten zijn er aan het einde van periode 3 en periode 4. Zie de reader voor inleverdata.

Vakdidactiek 8 (2.4)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 8
Engelse vertaling:	Teaching methods 8
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2, periode 4

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakdidactische bekwaamheid. Dit vak vervult een scharnierfunctie tussen de kennis van het vak en het docentschap. Met de volgende studie onderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang': taalvaardigheidstraining jaar 1

Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang': studiejaar: 1 en 2 modules vakdidactiek, spreekvaardigheid jaar 1 en 2.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student kent de plaats van spreek- en gespreksvaardigheid in het leerproces van een vreemde-taal-leerder (de leerling en zichzelf).
- De student kan aangeven in hoeverre bepaalde theorieën voor hem wel of niet bruikbaar zijn in zijn toekomstige beroepspraktijk.
- De student kent compenserende gespreksstrategieën die hij kan inzetten in de onderwijspraktijk met leerlingen.
- De student kent fasemodellen voor (een gedeelte van) lessen en verschillende typen van spreek- en gespreksvaardigheidsoefeningen.
- De student kan de kerndoelen onderbouw en de exameneisen van VMBO vertalen naar eenvoudig lesmateriaal en leergangen toetsen aan deze eisen.
- De student kent de niveaus van het ERK.
- De student kan een eerste eenvoudige communicatieve lesopzet maken voor spreek- en gespreksvaardigheid, waaruit blijkt dat hij in staat is om de tot nu toe verworven theorie in praktijk te brengen.
- De student kan gebruik maken van verschillende werkvormen.
- De student is in staat om zijn lesopzet te ordenen/in te richten met gebruikmaking van de daartoe aangereikte leergangen.
- De student kan door hem ontwikkelde producten zo presenteren dat hij voor hem nuttige feedback genereert bij medestudenten en de docent.
- De student kan medestudenten met behulp van positieve feedback op hun presentaties ondersteunen in hun ontwikkeling.
- De student kan herkennen hoe iemand een taal leert en maakt een begin met het rekening houden met verschillen, zodat hij een veilige leeromgeving kan creëren.

Inhoud

De nadruk in deze cursus vakdidactiek ligt op de spreek- en gespreksvaardigheid. De plaats van deze belangrijke vaardigheid binnen het vo komt aan bod. Leerpsychologische aspecten rondom deze vaardigheid worden behandeld en de student leert diverse relevante oefeningen te beoordelen en eigen materiaal voor diverse doelgroepen te ontwikkelen waarbij de verwerkte theorie toegepast wordt. In deze cursus wordt ook ingegaan op het ERK en de rol van het ERK op scholen binnen het vo.

Relatie met kennisbasis

- 4.1.1.1 De student kan belangrijke concepten met betrekking tot didactiek van (deel) taalvaardigheden herkennen en beschrijven.
- 4.1.1.2 De student kan een voorbeeld geven van inhoudsgerichte didactiek van de vaktaal.
- 4.1.1.5 De student kan concepten met betrekking tot vakdidactiek relateren aan taalverwervings-theorieën.
- 4.1.1.6 De student kan zijn visie op taalleren in het mvt-onderwijs vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.1.3.1 De student kan de niveaus van het ERK omschrijven en herkennen.
- 4.1.3.2 De student kan leerdoelen, eindtermen en exameneisen in het vo weergeven.
- 4.1.3.3 De student kan de kwalificatiestructuur en de niveau-eisen voor Duits in het mbo globaal weergeven.
- 4.1.4.1 De student kan voorbeelden geven van verschillende recente leergangen voor het vo en mbo.
- 4.1.4.2 De student kan relevante informatie- en kennisbronnen voor vakdidactische ondersteuning noemen en gebruiken.
- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.
- 4.1.4.4 De student kan leergangen doelgroepgericht analyseren aan de hand van criteria uit de vakliteratuur.
- 4.1.4.5 De student kan keuzes ten aanzien van (de selectie van) leerstof en leermaterialen vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.1.2 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruik van taalverwervings- en taalgebruiks-strategieën.
- 4.2.1.7 De student kan adequaat reageren op taalfouten, onder andere voortkomend uit interferentie.
- 4.2.1.8 De student kan instructie en werkvormen differentiëren en afstemmen op relevante kenmerken en behoeftes van leerlingen.
- 4.2.2.1 De student kan leerbehoeftes analyseren in relatie tot eindtermen en kwalificatie-eisen.
- 4.2.2.2 De student kan (les)materiaal analyseren, evalueren en aanpassen.
- 4.2.2.3 De student kan leergangonafhankelijk materiaal, waaronder lessenseries en projecten, afgestemd op leerdoelen en doelgroep ontwerpen.
- 4.2.2.5 De student kan keuzes voor de inrichting van het eigen onderwijs verantwoorden.
- 4.2.2.6 De student kan gegeven onderwijs evalueren en aanpassen.
- 4.3.1.1 De student kan keuzes ten aanzien van doeltaal-voertaalgebruik vanuit de vakliteratuur (taalverwervingstheorieën) onderbouwen en daarnaar handelen.
- 4.3.2.1 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te helpen bij het begrijpen van doeltaalgebruik in de klas.
- 4.3.2.2 De student kan strategieën toepassen om leerlingen te stimuleren tot het spreken van de doeltaal in de klas.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in de vorm van hoor- en werkcolleges. De student krijgt opdrachten die hij autonoom of in tweetallen moet uitwerken en corrigeren en die gedeeltelijk, naar aanleiding van vragen, tijdens de colleges worden besproken.

Door de vakspecifieke theoretische basis te plaatsen naast voorbeelden uit de dagelijkse praktijk is er sprake van een evenwicht tussen een abstracte basis en een concrete basis van het vak didactiek.

Literatuur en leermiddelen

- Staatsen e.a.(2014). *Moderne Vreemde Talen in de Onderbouw*. Coutinho.
- Kwakernaak E. (2015). *Didactiek van het vreemdetalenonderwijs*. Coutinho.
- Dönszelman, S. e.a. (2020). *Vreemdetalendidactiek*. Coutinho.
- Lesplanner en Reader met opdrachten Vakdidactiek 8 (door de docent via canvas).

Toetsing

De beoordeling aan het eind van een periode vindt plaats op basis van een kernportfolio dat aan het einde van periode 4 ingeleverd dient te worden.

Jaar 3

Professioneel Handelen Hoofdfase 2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel Handelen Hoofdfase 2
Engelse vertaling:	Professional Skills
EC:	10 EC
Studiejaar + periode:	Professioneel bekwaam Hoofdfase 2
	VT: Periode 1 en 2 (2-3 dagen per week)

Leeruitkomsten H2-fase

In hoofdfase 2 verdiept de student zich nog meer in lesgeven of onderwijs aanbieden. In deze fase dient de student zich meer te richten op de individuele behoefte van de doelgroep en maakt zich differentiatie meer eigen. Ook het blikveld dient zich te vergroten. (van klas/groep naar team en school).

LUK 1

De student ontwerpt samenhangende leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit en reflecteert en evalueert het leerproces en leeropbrengsten van de samenhangende leeractiviteiten, gebruikmakend van afwisselende en activerende werkvormen volgens een gestructureerde opbouw van de lesstof waarbij tegemoet gekomen wordt aan de verschillende leerbehoeften van de leerlingen.

LUK 2

De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. Hij kan zijn pedagogisch handelen afstemmen met zijn collega's en met anderen die voor de ontwikkeling van de leerling verantwoordelijk zijn.

LUK 3

De student handelt en communiceert respectvol vanuit zijn professionele rol naar ouders en professionals (leerlingbegeleider, decaan, mentoren, zorgcoördinator) en gebruikt deze expertise bij het voorbereiden, uitvoeren en evalueren van zijn eigen onderwijs.

LUK 4

De student onderzoekt zijn onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen en kan op basis van een zelfbeoordeling, gebaseerd op zelfreflectie en feedback van anderen, zelfstandig richting en vorm geven aan zijn ontwikkeling als professional.

Toetsing

Leerwegaafhankelijke toets

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examiner en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Onderwijsaanbod

De student wordt begeleid door de werkplekbegeleider (en schoolopleider) op de school. Samen met de school wordt gekeken welke activiteiten de student gaat ondernemen. De leeruitkomsten en het ontwikkelplan dat de student zelf maakt zijn hierin leidend.

Opleidingsscholen en aanvullende informatie

Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren.

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je hier terecht: <https://connect.fon-tys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Algemene Professionele Vorming (APV), leerjaar 3

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Algemene Professionele Vorming Professionele ontwikkeling en Pedagogisch didactisch handelen
Engelse vertaling:	General Professional Training
SBU / EC's:	(PROPDH3): 168 SBU / 6 EC's
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, Periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	Gezien het practicumkarakter van de modules, waarbij het leren van en met elkaar centraal staat, wordt van studenten verwacht dat ze aanwezig zijn.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- In leerjaar 3 gaat het bij APV om het thema 'jij en de leerling'. De student gaat zich verdiepen in het begeleiden van individuele leerlingen. Onderwerpen die aan de orde komen zijn differentiatie, loopbaanleren, passend onderwijs en leerlingbegeleiding. Gedurende de eerste twee periodes maakt de student zijn professionele ontwikkeling zichtbaar en aan het eind van deze periodes maakt de student de balans op omtrent zijn onderwijspedagogisch-didactisch handelen in een portfolio.
- In leerjaar 3 wordt er binnen APV gewerkt aan de beroepsbekwaamheidseisen vakdidactisch bekwaam, pedagogisch bekwaam en professioneel handelen.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

In het Hoofdphase-2 programma van APV wordt gewerkt met leeruitkomsten. Deze leeruitkomsten zijn geformuleerd omtrent de professionele ontwikkeling tot docent, het algemeen didactisch handelen, het pedagogisch handelen op groepsniveau en het pedagogisch handelen op individueel niveau. Onderstaande LUK's geven een indruk van de leeruitkomsten die de student in leerjaar 3 moet aantonen:

- 1) Professionele ontwikkeling: De student verantwoordt zijn gemaakte keuzes in zijn doorlopende ontwikkeling richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent voor leerlingen in het tweedegraadsgebied.
- 2) Didactisch handelen: De student laat in zijn didactisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier keuzes maakt voor een ontwerp van leeractiviteiten voor leerlingen in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt zijn didactisch handelen vanuit cognitieve- en sociale ontwikkelingstheorieën, leer- en motivatietheorieën en differentiatietheorieën.
- 3) Pedagogisch handelen op groepsniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier het groepsproces van leerlingen begeleidt en een veilig, ondersteunend en ordelijk leerklimaat creëert in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt hoe hij in zijn pedagogisch handelen rekening houdt met het begeleiden van leerprocessen, het pedagogische klimaat in de groep en de pedagogische functie van de school in een pluriforme maatschappij.
- 4) Pedagogisch handelen op leerlingniveau: De student laat in zijn pedagogisch handelen zien dat hij op een onderbouwde manier het leerproces van een leerling begeleidt in het tweedegraadsgebied. De student verantwoordt vanuit ontwikkelings- en leertheorieën hoe hij in zijn pedagogisch handelen effectief communiceert en werkt vanuit de psychologische basisbehoeften in het tweedegraadsgebied en rekening houdt met de pedagogische functie van de school in een pluriforme maatschappij.

Inhoud

Professionele ontwikkeling

Ook in het derde studiejaar ga je je verder ontwikkelen richting een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent. Naast dat je reflecteert op betekenisvolle ervaringen en zo tot leren komt ga je ook actief op zoek naar betekenisvolle ervaringen. Je creëert ze zelf door op een andere manier te handelen voor een groep leerlingen of door met collega's in gesprek te gaan etc. Je stuurt je eigen leren. Bijvoorbeeld door te werken aan de doelen die je in studiejaar 2 hebt opgesteld n.a.v. de PRO-toets. Je krijgt handvatten en wordt begeleid bij je ontwikkeling en het maken van keuzes. Van de student wordt een kritische, reflectieve en onderzoekende houding verwacht. Hiermee zet je een vervolgstap richting de ontwikkeling naar een onderzoekende, betekenisgerichte en autonome docent. Uiteindelijk willen we bij FLOT dat je een karaktervolle leraar wordt; een leraar voor het onderwijs van morgen, een wendbare professional.

Pedagogisch didactisch handelen

Voor het algemeen didactisch handelen zoom je in jaar drie in op differentiëren. Hoe zorg je ervoor dat je tegemoetkomt aan de verschillende behoeften van de verschillende leerlingen in je groep? Naast het oefenen van je didactische vaardigheden ga je ook je pedagogische vaardigheden uitbreiden. Daarbij ga je proberen om zelf een positief leerklimaat te creëren. Op leerlingniveau leer je het leerproces van leerlingen begeleiden. Niet alleen rondom de vakinhoud, maar ook met het oog op mentoraat, loopbaanbegeleiding en andere individuele behoeften.

Relatie met Kennisbasis

De subdomeinen uit de generieke kennisbasis voor leraren in het tweedegraadsgebied die aan de orde komen zijn:

- A2 Onderwijsconcepten
- A3 Hersenen en leren
- A4 Leer- en motivatieprocessen
- A5 Begeleiden van leerprocessen
- A6 Hanteren van doelen
- A7 Ontwerpen van onderwijs
- B1 School in de pluriforme maatschappij
- B2 Pedagogische functie van de school
- B3 Pedagogisch klimaat in de school
- B4 Leerlingbegeleiding
- B5 Ontwikkelingstheorieën
- C1 Ontwikkelingen in het onderwijs
- C3 Persoonlijke professionele ontwikkeling
- C4 Onderzoekend vermogen
- C5 Professionele identiteit

Werkwijze en organisatie

Het leren vindt plaats vinden middels een divers aanbod (denk aan: colleges, weblectures, workshops, projecten, onlineplatform, literatuurbesprekingen). Er is een basisaanbod voor iedere student en een aanbod waarbinnen de student keuzes kunnen maken op basis van hun professionele leerbehoeften en ervaren concerns uit de onderwijspraktijk.

Literatuur en leermiddelen

Onderstaande literatuur en leermiddelen behoren tot de basislijst. Deze literatuurlijst kan uitgebreid worden met verplichte en aanvullende literatuur door de docent.

- Geerts, W. & Van Kralingen, R. (2016). *Handboek voor leraren*. Bussum: Coutinho,
- Van der Wal, J & De Wilde, J (2017). *Identiteitsontwikkeling en leerlingbegeleiding*. Bussum: Coutinho,

Toetsing

- De onderwijseenheid 'Professionele ontwikkeling en Pedagogisch Didactisch handelen' wordt afgesloten met een portfolioassessment, waarbij Professionele ontwikkeling voorwaardelijk is voor Pedagogisch Didactisch Handelen.
- Deadlines voor toetsen worden gecommuniceerd door de docent. Wanneer de student de deadline mist vervalt de eerste gelegenheid en kan de student gebruik maken van de tweede gelegenheid.

Aanvullende informatie

- Indien fraude wordt vermoed wordt direct de examencommissie verwittigd, die sancties kan opleggen. Een vorm van fraude die bij schriftelijke toetsing voorkomt is plagiaat.
- APV kent een practicumkarakter. Hierbij staat 'leren van en met elkaar' centraal. Van studenten wordt verwacht dat ze aanwezig zijn en op actieve en professionele wijze participeren. Dit wordt beoordeeld door de docent. Voorwaardelijk daarvoor is dat zij op tijd aanwezig zijn en voorbereid naar de lessen komen. Als een student om bijzondere omstandigheden een bijeenkomst afwezig is dan dient de student deze inhouden zelf in te halen.

Grammatica 3

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Grammatica 3 (3.1 +3.2)
Engelse vertaling:	Grammar 3 (3.1+3.2)
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC + 28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Er geldt een aanwezigheidsplicht van 80%

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Dit vak draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid. Dat een taalstudent de grammatica van die taal moet beheersen, is evident.
- Dit vak draagt verder bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - de overige grammaticacursussen uit het derde jaar;
 - cursussen Spreekvaardigheid;
 - cursussen Schrijfvaardigheid;
 - cursussen Kijk- en luistervaardigheid.Deze samenhang blijkt uit het belang dat grammatica als ondersteunende pijler heeft voor de genoemde cursussen; anderzijds is het zo dat de genoemde vaardigheden niet verbeterd kunnen worden als niet ook de grammaticale correctheid toeneemt.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang': Grammatica in het derde jaar bouwt voort op de cursussen Grammatica uit de eerste twee leerjaren. De aansluitende Grammaticacursus 3.2 is vakdidactisch van aard.

Doelen en inhoud

Doelen

Aan het einde van de cursus beschikt de student over de volgende kennis en vaardigheden:

- De student beheerst de onder het hoofdstuk 'Inhoud' genoemde onderwerpen (zie hieronder).
- De student is in staat om zijn eigen praktische vaardigheid te tonen door het maken van invuloefeningen en vertaalzinnen, zoals deze ook geoefend worden in de betreffende hoofdstukken.
- De student beheerst de grammatica minimaal op niveau van de kennisbasis, waarbij de nadruk ligt op het herhalen en het verder uitdiepen van de reeds aanwezige grammaticale kennis.

Inhoud

De docent begeleidt de studenten tijdens werkcolleges in het bestuderen en verwerken van de aangegeven stof.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen:

Domein 2 Taalkunde en domein 4 Vakdidactiek

- 2.1.3.1 De student kan begrippen en regels uit de morfologie herkennen en benoemen.
- 2.1.3.2 De student kan begrippen en regels uit de syntaxis herkennen en benoemen.
- 2.1.3.3 De student kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit de morfologie en syntaxis.
- 2.1.3.4 De student kan veel voorkomende grammaticale fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.

- 2.1.3.5 De student kan de regels voor orthografie en interpunctie weergeven en in teksten toepassen.
- 4.2.1.5 De student kan de grammaticaregels op leerlingniveau uitleggen en vragen over morfologie en syntaxis ad hoc adequaat beantwoorden.

Werkwijze en organisatie

De studenten bestuderen zelfstandig 'capita selecta' uit de verplichte literatuur en maken de door de docent opgegeven bijbehorende oefeningen. Tijdens de colleges wordt de bestudeerde stof behandeld en kunnen studenten vragen stellen. Er wordt een grote mate van zelfstudie en zelfstandigheid van de studenten verwacht.

Literatuur en leermiddelen

Verplichte literatuur

- Buscha, A., Szita, A., Raven, S. (2017). *C Grammatik. Übungsgrammatik Deutsch als Fremdsprache. Sprachniveau C1, C2*. Leipzig. ISBN: 9783941323117.
- Duden (2015). *Schulgrammatik Deutsch extra, 5.-10. Klasse*. Berlin. ISBN: 9783411719952.

Toetsing

- Grammatica 3.1: Schriftelijk tentamen over de capita selecta uit de verplichte literatuur. Toepassing van de geleerde grammatica.
- Grammatica 3.2: Schriftelijk tentamen over de capita selecta uit de verplichte literatuur. Toepassing van de geleerde grammatica.

AVO-Component (Hoofdvak)

Literatuur voor 1945 (Deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Literatuur voor 1945
Engelse vertaling:	Literature before 1945
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1, 2 en 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Vaardigheden jaar 3: nodig om actief aan de colleges te kunnen deelnemen (informatie verwerken, discussiëren, presenteren, schriftelijk vastleggen).
 - Landeskunde jaar 3: de opgedane kennis uit dit vak maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Literatuur na 1945, Landeskunde, Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 2: de kennis van cultuur, land en volk, opgedaan in deze vakken vormt de basis waarop Literatuur voor 1945 voortbouwt en maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.

Doelen en inhoud

Doelen

- Aan het eind van deze module beschikt de student over een globale kennis van de geschiedenis van de Duitse literatuur vanaf de Aufklärung tot 1945. Hij heeft inzicht verworven in een aantal belangrijke stromingen, werken, schrijvers en achtergronden van de Duitse literatuur van dat tijdvak.
- De student kan teksten en werken aan de hand van tekstkenmerken interpreteren en in de literair-historische en algemeen historische context plaatsen.
- De student kan zelfstandig bronnen over de gelezen fictionele teksten opzoeken en bestuderen om op die manier tot een dieper inzicht in de werken te komen.

Inhoud

- Tijdens hoor- en werkcolleges wordt een aantal teksten uit de Duitse literatuur vanaf de Aufklärung tot 1945 exemplarisch behandeld.
- De student leest en interpreteert 8 werken uit de Duitse literatuur vanaf de Aufklärung tot en met Exilliteratur. De interpretatie gaat ervan uit dat belangrijke elementaire tekstkenmerken m.b.t. inhoud en vorm worden geanalyseerd en dat de teksten worden geplaatst in een context van tekstproductie, receptie, geografie en geschiedenis, stromingen/ontwikkelingen van de literatuur.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis: Domein 3 (Cultuur en literatuur), Subdomein 3.4 (Literatuur en cultuur):

De student(e):

- (3.4.1.1) kan de literaire genres Epik, Dramatik, Lyrik onderscheiden;
- (3.4.1.2) kent een aantal belangrijke auteurs en teksten;
- (3.4.1.3) kan verschillende soorten teksten analyseren en interpreteren;
- (3.4.1.4) kan belangrijke teksten en auteurs chronologisch ordenen en in een literaire context plaatsen;

- (3.4.1.5) kan tussen belangrijke teksten en auteurs relaties leggen met andere cultuuruitingen uit andere disciplines: beeldende kunst, bouwkunst en muziek.

Werkwijze en organisatie

- In hoor- en werkcolleges wordt ingegaan op de geschiedenis van de Duitstalige literatuur. Tevens wordt de theorie exemplarisch toegepast.
- Aan de hand van een collegeplan dat in het begin van de cursus door de docent verstrekt wordt bereidt de student opdrachten voor elke les voor. De les bouwt dan op deze opdrachten voort.
- De student leest zelfstandig 8 literaire werken en bereidt opdrachten voor.
- De student legt een werkschrift aan met alle verstrekte lesmateriaal, aangevuld met de uitwerking van de opdrachten en persoonlijke indrukken.

Literatuur en leermiddelen

- Pasche, Wolfgang (⁵2013). *Literaturgeschichte. Abiturwissen. Deutsch. Klett Lerntraining*. Stuttgart: Klett Verlag. [ISBN 9783129297629]. *[Of een nieuwere uitgave van het boek]*.
- Voor de te lezen literaire werken worden de richtlijnen tijdens de cursus uitgedeeld.
- Voor de te lezen literaire werken wordt verwezen naar Sharepoint.
- Voor de te lezen literaire werken wordt verwezen naar de als **bijlage 2** opgenomen **literatuurlijst**. In overleg met de docent mogen ook niet op de lijst staande werken gelezen worden.

Toetsing

De toetsing bestaat uit een mondelinge toets aan het einde van periode 3. De herkansing wordt aan het einde van periode 4 aangeboden.

Kennis van Land en Volk 3 (Deelvak)

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Kennis van Land en Volk 3
Engelse vertaling:	Knowledge of Country and Nation 3
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode	Studiejaar 3, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Ja

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘horizontale samenhang’:
 - Vaardigheden jaar 3: nodig om actief aan de colleges te kunnen deelnemen (informatie verwerken, discussiëren, presenteren, schriftelijk vastleggen).
 - Jeugdliteratuur, Literatuur na 1945, Manifestaties jaar 2: met deze vakken ontstaat een wisselwerking. De opgedane kennis uit deze vakken maakt het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘verticale samenhang’:
 - Kennis Land en Volk jaar 1: In het eerste jaar wordt Duitsland behandeld, in het tweede jaar Zwitserland en Oostenrijk. Daarmee wordt de basis gelegd voor algemene kennis over de Duitstalige landen.
 - Jeugdliteratuur, Manifestaties jaar 1: De opgedane kennis en inzichten uit het eerste studiejaar en maken het voor de student mogelijk om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.
 - Studieverblijf Duitsland, Literatuur voor 1945 en MBO-component jaar 3: Kennis Land en Volk jaar 1 en 2 geven de student de juiste ‘bagage’ mee om cultuuruitingen te analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- kan vertellen over de geschiedenis en cultuur van de D-A-CH –landen met name rond de eeuwwisseling van het 19^e en 20^e eeuw;
- kan verbanden leggen en beschrijven tussen de verschillende kunstrichtingen, wetenschap en filosofie rond de eeuwwisseling van het 19^e en 20^e;
- kan cultuuruitingen analyseren en in het juiste (maatschappelijke) perspectief te plaatsen;
- kan adequaat ingaan op interculturele verschillen tussen Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland en Nederland;
- verbetert zijn mondelinge Duitse taalvaardigheid;
- verbetert zijn schriftelijke Duitse taalvaardigheid;
- vergroot zijn woordenschat.

Inhoud

De onderwijsseenheid KLV 3 biedt een overzicht over geschiedenis en cultuur van alle D-A-CH – landen met name rond de eeuwwisseling van het 19^e en 20^e eeuw, waarbij Oostenrijk centraal staat. Tevens komen interculturele aspecten in vergelijking met de omstandigheden in andere Duitstalige landen en Nederland aan de orde.

Relatie met Kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang.

Domein 1 Taalvaardigheden

- 1.1.1.1 De student kan een uitgebreid scala aan veeleisende, lange gesproken teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen.
- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

Domein 3 Cultuur en literatuur

Subdomein 3.1 Hedendaagse samenleving

- 3.1.1.1 De student heeft actuele kennis van belangrijke aspecten van het dagelijks leven, waaronder tradities, werk en vrijetijdsbesteding, media.
- 3.1.3.1 De student kan het politieke stelsel en politieke partijen beschrijven en kan belangrijke vertegenwoordigers daarvan kenschetsen.
- 3.1.3.2 De student kan onderwerpen van groot maatschappelijk belang in de context plaatsen.
- 3.1.3.3 De student kan sociaal-economische aspecten van de maatschappij beschrijven en daarvan voorbeelden geven.

Subdomein 3.2 Geschiedenis en geografie

- 3.2.1.1 De student kan belangrijke perioden en personen chronologisch ordenen en in de historische context plaatsen.
- 3.2.1.2 De student kan belangrijke politieke en sociaal-economische ontwikkelingen beschrijven.
- 3.2.2.1 De student kan de deelstaten en belangrijke regio's, landschappen, steden en wateren benoemen en lokaliseren.
- 3.2.2.2. De student herkent belangrijke bezienswaardigheden en kan er voorbeelden van geven.

Subdomein 3.4 Literatuur en cultuur

- 3.4.1.1 De student kan de literaire genres Epik, Dramatik, Lyrik onderscheiden.
- 3.4.1.2 De student kent een aantal belangrijke auteurs en teksten.
- 3.4.1.3 De student kan verschillende soorten teksten analyseren en interpreteren.
- 3.4.1.4. De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines, beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.
- 3.4.1.5 De student kan relaties leggen tussen belangrijke teksten en auteurs en met cultuuruitingen uit andere disciplines: beeldende kunst en bouwkunst, film en muziek.

Subdomein 3.5: Interculturaliteit

- 3.5.1.2 De student kan de beeldvorming over de doeltaallanden en hun cultuur weergeven.

Domein 4: Vakdidactiek

- 4.1.1.3 De student kan de betekenis van Landeskunde en jeugdliteratuur en –film voor het mvt-onderwijs beschrijven.

Werkwijze en organisatie

- De lesstof wordt behandeld in werk- en hoorcolleges. De studenten kunnen opdrachten krijgen die zij autonoom moeten voorbereiden en die gedeeltelijk tijdens de colleges worden uitgevoerd en nabesproken. Het houden van een referaat kan deel uitmaken van de cursus.
- Van de studenten wordt een actieve werkhouding tijdens de lessen verwacht.
- Het onderwijs wordt gegeven in de doeltaal, het Duits.

Literatuur en leermiddelen

- De literatuur en het materiaal voor KLV uit jaar 1 en 2 vormen de basis voor deze cursus.
- Door de docent verstrekt materiaal.
- Illies, F., 1913. *Der Sommer des Jahrhunderts*. S. Fischer Verlag, Frankfurt/Main 2012, ISBN 9783100368010.

Toetsing

Toetsing bestaat uit een schriftelijk tentamen aan het einde van periode 2. Tenzij anders is aangegeven zijn de tentamenvragen in het Duits gesteld en dienen zij in het Duits beantwoord te worden. De herkansing vindt plaats in week 0.

Algemene Taalwetenschap (Deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Algemene taalwetenschap
Engelse vertaling:	General linguistics 3.1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Dit vak draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid.

- Met de volgende studieonderdelen en activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang':
 - Vaardigheden jaar 3: nodig om actief aan de colleges te kunnen deelnemen (informatie verwerken, discussiëren, presenteren, schriftelijk vastleggen).
 - Fonetiek 1.1 - 1.3: als onderdeel van de systeemlinguïstiek.
 - Grammatica 3.1 en 3.2: inzicht in welke onderdelen binnen grammatica vallen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Kennis Land en Volk jaar 1, 2, en 3: in verband met sociolinguïstische aspecten.
 - Literatuur voor en na 1945: in verband met het correct plaatsen van taaluitingen in een cultureel-historisch perspectief.

Doelen en inhoud

Doelen

Aan het eind van deze derdejaars module beschikt de student over elementaire kennis van en inzicht in de verschillende wijzen waarop taal zich als communicatiemiddel manifesteert. Tevens is hij vertrouwd met de beginselen van de systeemlinguïstiek, de pragmatiek en de verschillende stromingen binnen de taalwetenschap. Deze kennis en dit inzicht maken het de student mogelijk daadwerkelijk boven de stof te staan, zin en samenhang van de diverse 'losse onderdelen' van het vak te begrijpen en dit ook aan leerlingen over te kunnen dragen.

Inhoud

In de cursus komen verschillende aspecten van taalkunde aan bod: betekenis en rol van taal; principes van taalsystemen; verschillen en overeenkomsten van talen; taalontwikkeling en taalverwerking; sociale en psychologische aspecten van taalgebruik; communicatie; contrastieve taalkunde en interferenties.

Relatie met kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang:

Domein 2 Taalbeschrijving

De student:

- 2.1.1.1 kan de belangrijkste begrippen voor het beschrijven van taaluitingen herkennen en onderscheiden;
- 2.1.1.2 kan taaluitingen met gebruik van deze begrippen analyseren en interpreteren;
- 2.1.2.4 kan uitspraakproblemen, onder andere voortkomend uit interferentie, en valkuilen voor beginnende leerders van de vreemde taal herkennen en er voorbeelden van geven;
- 2.1.3.1 kan begrippen en regels uit de morfologie herkennen en benoemen;
- 2.1.3.2 kan begrippen en regels uit de syntaxis herkennen en benoemen;
- 2.1.3.3 kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit de morfologie en syntaxis;
- 2.1.3.4 kan veel voorkomende grammaticale fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven;
- 2.1.4.1 kent basisbegrippen en -regels uit lexicologie, semantiek en pragmatiek;

- 2.1.4.2 kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit lexicologie, semantiek en pragmatiek;
- 2.1.4.3 kan taalgebruikssituaties en passende collocaties onderscheiden;
- 2.1.4.4 kan veel voorkomende lexicale, semantische en pragmatische fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven;
- 2.2.1.1 kan de belangrijkste begrippen en theorieën met betrekking tot verwerving van een vreemde taal benoemen;
- 2.2.1.2 kan taaluitingen van doeltaalleerders analyseren en beschrijven met gebruik van deze begrippen;
- 2.3.1.1 kan verschillende taalregisters onderscheiden;
- 2.3.1.3 kan de taalvarianten van het Duits en enkele bekende dialecten herkennen;
- 2.3.2.1 kan enkele belangrijke taalveranderingen herkennen en benoemen.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in de vorm van hoor- en werkcolleges. De student leest teksten respectievelijk krijgt opdrachten die hij autonoom moet voorbereiden, en die gedeeltelijk tijdens de colleges worden uitgevoerd en nabesproken. Sommige onderdelen van de stof worden in zelfstudievorm aangeboden.

Literatuur en leermiddelen

- Reader *ATW 3.1 Allgemeine Linguistik*, Samensteller: F. Beersmans 1 (verkrijgbaar via docent).
- Toegevoegde teksten bij het vak ATW 3.1 (verkrijgbaar via docent).

Toetsing

Schriftelijk tentamen aan het eind van periode 1; herkansing in periode 2.

BVE-component (hoofdvak)

MBO - telefoneren en onderhandelen (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	MBO – telefoneren en onderhandelen
Engelse vertaling:	MBO – vocational training and conversation skills
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1
Ingangseisen:	Deelname cursussen jaar 1 en 2
Aanwezigheidsplicht:	Mondeling tentamen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Grammatica jaar 3: wordt gebruikt voor het formuleren van teksten.
 - Syntaxis jaar 3: wordt gebruikt voor het formuleren van teksten.
 - Uitspraak jaar 3.
 - Spreekvaardigheid jaar 3.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Spreekvaardigheid jaar 1, Oostenrijk en Zwitserland Mondelinge taalvaardigheid in jaar 2: zij vormen de basis in de ontwikkeling naar CEFR-niveau C1.
 - Instapmodule, fonetiek/uitspraak jaar 1 (CEFR-niveau C1).
 - Kennis Land en Volk / studieverblijf Duitsland.
 - Grammatica en Syntax jaar 1 + 2: vormen de basis voor het formuleren van taaluitingen.
 - Uitspraak jaar 3.
 - Vakdidactiek: de student leert hoe hij zijn vakkennis kan doorvertalen naar de beroepspraktijk van het lesgeven en begeleiden van leerlingen.

Doelen en inhoud

Doelen

Aan het einde van de cursus beschikt de student over de volgende kennis en vaardigheden:

- De student beheerst de onder het hoofdstuk 'Inhoud' genoemde onderwerpen (zie hieronder).
- Over die onderwerpen kan de student met een partner een telefoongesprek voeren. Een student leert hoe je effectief met de telefoon omgaat en in correct Duits een boodschap adequaat kunt overbrengen.

Inhoud

In de cursus worden de volgende aspecten behandeld uit de overeenkomstige hoofdstukken van *Geschäftliche Telefonate*: Vorbereitung, Eröffnung und Abschluss, Weiterverbinden, Service bieten, Anfrage, Angebot, Besuchsvereinbarung, Bestellung und Reservierung, Lieferungs- und Zahlungsverzug, Reklamation.

Eerst wordt per aspect de situatie geschetst en worden richtlijnen verstrekt voor de mogelijk te volgen gespreksstrategie; vervolgens wordt het voor deze situatie meest gebruikelijke idioom aangereikt en tot slot worden opdrachten aangeboden waarin het geleerde in praktijk kan worden gebracht.

Relatie met kennisbasis

De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang.

Subdomein 1.3 Spreek- en gespreksvaardigheid

- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.

- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.

Subdomein 1.5 Interculturele communicatie

- 1.5.1.1 De student past in interculturele situaties adequate taalhandelingen toe.

Subdomein 2.1 Taalbeschrijving

- 2.1.1.2 De student kan taaluitingen met gebruik van deze begrippen analyseren en interpreteren.
- De student kan het Duitse en Nederlandse klanksysteem en de belangrijkste klankwetten vergelijken.
- De student kan uitspraakproblemen, onder andere voortkomend uit interferentie, en valkuilen voor beginnende leerders van de vreemde taal herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.3.2 De student kan begrippen en regels uit de syntaxis herkennen en benoemen.
- 2.1.3.3 De student kan taaluitingen analyseren en beschrijven met gebruik van begrippen uit de morfologie en syntaxis.
- 2.1.3.4 De student kan veel voorkomende grammaticale fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.
- 2.1.4.3 De student kan taalgebruikssituaties en passende collocaties onderscheiden.
- 2.1.4.4 De student kan veel voorkomende lexicale, semantische en pragmatische fouten, onder andere voortkomend uit interferentie, herkennen en er voorbeelden van geven.

Subdomein 3.5 Interculturaliteit

- 3.5.1.1 De student is zich bewust van implicaties en complicaties in interculturele communicatie en kan ernaar handelen.

Subdomein 4.1 Visie op taalleren, eindtermen en doorlopende leerlijnen algemeen vormend onderwijs (avo) en beroepsonderwijs en volwasseneneducatie (bve)

- 4.1.1.1 De student kan belangrijke concepten met betrekking tot didactiek van (deel) taalvaardigheden herkennen en beschrijven.
- 4.1.1.5 De student kan concepten met betrekking tot vakdidactiek relateren aan taalverwervings-theorieën.
- 4.1.2.1 De student kan de positie en inhoud van het vak in de curricula van het vo en mbo globaal beschrijven.

Werkwijze en organisatie

- De lesstof wordt behandeld in werkcolleges. De studenten krijgen opdrachten die zij autonoom moeten voorbereiden en die gedeeltelijk tijdens de colleges worden uitgevoerd en nabesproken.
- Van de studenten wordt een actieve werkhouding tijdens de lessen verwacht. Deze houdt ook in dat de studenten voorbereid naar de lessen komen. Het niet voorbereid hebben van het voor de les opgegeven werk, kan leiden tot uitsluiting van de les.
- Het onderwijs wordt gegeven in de doeltaal, het Duits.

Literatuur en leermiddelen

Mangnus, H.A.A. & Van Kempen-Grigull, I., *Geschäftliche Telefonate*, Holten, ISBN 9789066756724.

Toetsing

Mondeling tentamen. De studenten voeren in **tweetallen** een aantal telefoongesprekken aan de hand van het boek *Geschäftliche Telefonat*. Het gaat daarbij om correctheid, vlotheid, uitspraak en interactie. De originaliteit van de taaluitingen wordt mede gewogen, maar speelt een minder belangrijke rol.

Het tentamen vindt plaats aan het einde van periode 1. De herkansing vindt plaats aan het einde van periode 2. Voor de herkansing neemt de student zelf het initiatief voor het maken van een afspraak.

MBO - Lexicon (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	MBO Lexicon
Engelse vertaling:	MBO Vocabulary
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, zelfstudie
Ingangseisen:	De student dient minimaal te beschikken over een Duitse woordenschat op CEFR-niveau B2, verkregen via Vocabulaire in jaar 2
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid.

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat eveneens een 'horizontale samenhang':
 - MBO - telefoneren en onderhandelen.
 - MBO - economische teksten: het bestuderen en begrijpen van teksten over handels-economische onderwerpen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Oostenrijk Lexicon in het tweede jaar (streefdoel CEFR-niveau B2).

Doelen en inhoud

Doelen

Het vergroten van de passieve en actieve woordenschat Duits op verschillende communicatiegebieden.

Inhoud

Het leren van woorden, woordgroepen en zinnen door het bestuderen van teksten over verschillende onderwerpen.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen. Het volgende aspect uit de kennisbasis Duits is voor deze cursus van belang:

- Domein 1: De student beheerst de Duitse woordenschat op het vereiste CEFR-niveau C1.

Werkwijze en organisatie

De student eigent zich de woordenschat toe via zelfstudie. De student selecteert 2 sets à 7 teksten die op Canvas ter beschikking staan. De student zorgt dat hij zo goed met de in de teksten aangeboden woorden, woordgroepen en zinnen uit de voeten kan, dat hij synoniemen, antoniemen en correcte vertalingen kan leveren.

Literatuur en leermiddelen

Teksten op Canvas.

Toetsing

De toetsing vindt plaats in tentamenperiode 2, de herkansing in week 0. Het tentamen bestaat uit twee onderdelen. Voorafgaande aan het tentamen kiest de student uit de aangeboden sets van elk zeven teksten twee sets waarover hij bevraagd zal worden. Bij het tentamen mag de student de teksten er niet bij houden. Het gemiddelde van beide onderdelen vormt het eindcijfer voor MBO Lexicon.

MBO - economische teksten (deelvak)

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	MBO - economische teksten
Engelse vertaling:	MBO - economic texts
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 3
Ingangseisen:	De student dient minimaal te beschikken over een Duitse woordenschat op CEFR-niveau B2, verkregen via Vocabulaire in jaar 2
Aanwezigheidsplicht:	Actieve en regelmatige deelname aan colleges is vereist

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid.

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - MBO - telefoneren en onderhandelen.
 - MBO - Lexicon: het verwerven van een actieve en passieve woordenschat door het bestuderen van teksten over verschillende onderwerpen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Leesvaardigheid 1.1 en 1.2 (CEFR-niveau B1) uit het eerste jaar: daar wordt de student getraind in het intensief en extensief lezen van teksten.
 - Kennis Land en Volk 2.1 en 2.2 uit het tweede jaar: binnen deze vakken bestudeert de student ook de economische aspecten van de Zwitserse en Oostenrijkse samenleving.

Doelen en inhoud

Doelen

Het verwerven van kennis van de Duitse taal in een economische en commerciële beroepscontext.

Inhoud

Het bestuderen van handels-economische teksten met en zonder opdrachten.

Relatie met kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die het eindniveau van de bacheloropleiding Duits weergeeft en randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen. De volgende aspecten uit de kennisbasis Duits zijn voor deze cursus van belang:

Domein 1: De student beheerst de Duitse taal op het vereiste CEFR-niveau C1.

- Subdomein 1.2.1.2: De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- Subdomein 1.6.1.3 De student kan zich afstudeerrichtingspecifieke taalvaardigheid eigen maken.

Werkwijze en organisatie

De student leest Duitstalige teksten over handels-economische onderwerpen en maakt schriftelijke opdrachten die bijdragen tot het tekstbegrip.

Literatuur en leermiddelen

Oefenteksten en oefenmateriaal (via docent / Canvas verkrijgbaar).

Toetsing

De toetsing bestaat uit een schriftelijk tentamen in periode 3. De herkansing vindt plaats in week 0.

Schrijfvaardigheid 3.1 + 3.2

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Schrijfvaardigheid 3.1 + 3.2
Engelse vertaling:	Writing skills 3.1 + 3.2
SBU / EC:	84 SBU / 3 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1 en 2
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Grammatica jaar 3: wordt gebruikt voor het schrijven van teksten.
 - Spreekvaardigheid jaar 3: nodig om inhoudelijke gegevens te vergaren om teksten te kunnen schrijven en vertalen.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Schrijfvaardigheid jaar 2 (CEFR-niveau B2): nieuwe onderwerpen en praktijksituaties worden behandeld.
 - Spreek- en Leesvaardigheid jaar 2 (CEFR-niveau B2): de kennis en vaardigheden die zijn opgedaan tijdens deze cursussen zijn nodig om de communicatieve uitdagingen van Schrijfvaardigheid jaar 3 aan te kunnen gaan.
 - Grammatica jaar 2 (CEFR-niveau B2): de opgedane kennis wordt in praktijk gebracht.
 - Vocabulaire jaar 2 (CEFR-niveau B2): de opgedane kennis wordt in praktijk gebracht.
 - Syntaxis jaar 2 (CEFR-niveau B2): de opgedane kennis wordt in praktijk gebracht.

Doelen en inhoud

Doelen

- De student is in staat om functioneel en communicatief te schrijven: doelgericht, doelgroepgericht en tekstsoortenspecifiek.
- De student is in staat om zaakgeoriënteerd te schrijven: doelgericht, doelgroepgericht en tekstsoortenspecifiek.
- De student is in staat om creatief te schrijven. Daarbij staat het schrijven om te communiceren, om gevoelens en ervaringen te uiten, om de eigen creativiteit te ontdekken, om een eigen stijl te ontdekken en te ontplooien en om de eigen sensibiliteit in de taal te ontdekken en te ontplooien centraal.
- De student kan internationale contacten binnen een interculturele context resp. binnen een Duits-Nederlandse context opbouwen en schriftelijk onderhouden.
- De student is in staat om in een klassituatie van het tweedegraads gebied een zodanige beheersing van de doeltaal (het schrijven duidelijke, gedetailleerde teksten over een breed scala van onderwerpen, opstellen, verslagen, verhalen) te tonen, dat door hem geschreven teksten als voorbeeld kunnen dienen voor de leerlingen.
- De student beschikt over de schriftelijke communicatieve vaardigheden in de taalvaardigheid Duits, die noodzakelijk zijn voor het overbrengen van de Duitse taal en letterkunde aan niet-Duitstalige leerlingen.

Inhoud

In de cursus komen zowel gestuurd schrijven (didactisch georiënteerd schrijven in leer- en oefenfunctie) als vrij schrijven (communicatief, zaakgeoriënteerd en creatief schrijven) aan bod. Het gestuurde schrijven wordt geïntegreerd in het leerproces als instrument gebruikt, zodat de student efficiënt de Duitse woordenschat, orthografie, syntaxis en grammatica in verschillende tekstsoorten leert toepassen en tekstinhouden kan weergeven. Tijdens het vrije schrijven leert de student ideeën te ontwikkelen, te plannen en te formuleren en tevens verschillende tekstsoorten te produceren, te structureren en te bewerken.

In jaar 3 wordt van de studenten over het algemeen verwacht dat zij (ten opzichte van Schrijfvaardigheid jaar 2) langere teksten met een samenhangend betoog kunnen schrijven.

Relatie met Kennisbasis

Deze cursus draagt bij aan de volgende elementen van de kennisbasis: Domein 1 (Taalvaardigheden), subdomein 1.1 (Algemeen beroepsgelateerde taalvaardigheden Duits op ERK-niveau C1), Domein 2 (Taalkunde), subdomein 2.1 (Taalbeschrijving):

De student(e):

- (1.1.5) kan schriftelijk een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren;
- (1.1.7.3) kan zich taalvaardigheid die afstudeerrichtingspecifiek is eigen maken (bijv. Handelskorrespondenz);
- (2.1.3.5) kan de regels voor orthografie en interpunctie weergeven en in teksten toepassen.

Werkwijze en organisatie

Het betreft een werkcollege, waarbij de student wekelijks opdrachten thuis uitwerkt en via www.emended.com inlevert. De student kan via Emended conform de uitgereikte planning opdrachten inleveren en kan aansluitend de Emended-feedback verwerken. De student kan de materialen op SharePoint bestuderen.

Literatuur en leermiddelen

- Sachs, Rudolf (³2005). *Deutsche Handelskorrespondenz. Neu. Der Schriftwechsel in Export und Import*. Ismaning: Max Hueber Verlag. [ISBN 3-19-001662-3]. *[Of een nieuwere uitgave van het boek]*.
- Verdere richtlijnen worden tijdens de les uitgedeeld.

Toetsing

De toetsing bestaat uit:

- Schrijfvaardigheid 3.1: Een schriftelijke toets aan het einde van periode 1: persoonlijke/zakelijke brief (in het Duits).
- Schrijfvaardigheid 3.2: Een schriftelijke toets aan het einde van periode 2: verslag / beschrijving (in het Duits).

Spreekvaardigheid 3.1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Spreekvaardigheid 3.1
Engelse vertaling:	Fluency 3.1
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1, 2 en 3
Ingangseisen:	De student beschikt over de kennis en vaardigheden, opgedaan in de cursus Spreekvaardigheid jaar 2
Aanwezigheidsplicht:	Actieve en regelmatige deelname aan colleges is vereist

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid.

- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'horizontale samenhang':
 - Grammatica jaar 3: wordt gebruikt voor het formuleren van teksten.
 - Schrijfvaardigheid jaar 3: nodig om inhoudelijke gegevens te vergaren om teksten te kunnen formuleren.
- Met de volgende studieonderdelen en -activiteiten bestaat een 'verticale samenhang':
 - Spreekvaardigheid jaar 2 (CEFR-niveau B2/2): nieuwe onderwerpen en praktijksituaties worden behandeld.
 - Schrijfvaardigheid jaar 2 (CEFR-niveau B2): de kennis en vaardigheden die zijn opgedaan tijdens deze cursussen zijn nodig om de communicatieve uitdagingen van Spreekvaardigheid jaar 3 aan te kunnen gaan.
 - Grammatica & Syntaxis jaar 2 (CEFR-niveau B2): de opgedane kennis wordt in praktijk gebracht.

Doelen en inhoud

Doelen

- Na afloop van deze cursus heeft de student zijn actieve en passieve vaardigheden om mondelinge teksten adequaat te gebruiken ontwikkeld resp. vergroot.
- De student heeft geleerd vaktaal adequaat te gebruiken.
- De student heeft geleerd communicatieve vaardigheden en vakdidactische kennis in praktijk te brengen.
- De student is in staat om te reflecteren op zelfgemaakte oefeningen in gespreksvaardigheid (inclusief uitspraak) en op die van medestudenten.
- De student heeft kennis van de beginselen van de gespreksvaardigheidstraining in de basisvorming.

Inhoud

De student krijgt uitgebreid de gelegenheid om mondelinge teksten en dialogen vorm te geven, te structureren en te bewerken, rekening houdend met verschillende thema's m.b.t. spreekvaardigheid en doel-taal-voertaalgebruik. De student ontwikkelt ideeën, formuleert plannen en produceert teksten.

Relatie met kennisbasis

Domein 1 Taalvaardigheden

De student beheerst de taalvaardigheden van het vak op het beschreven beheersingsniveau conform het Europees Referentiekader (ERK).

Subdomein 1.3 Spreek- en gespreksvaardigheid

De student:

- 1.3.1.1 kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken;
- 1.3.1.2 kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren;
- 1.3.1.3 kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.

Subdomein 1.6 Specifieke taalvaardigheden beroepsuitoefening

De student:

- 1.6.1.1 kan deelnemen aan gesprekken over didactische, pedagogische en onderwijskundige aspecten van haar/zijn werkzaamheden;
- 1.6.1.2 kan een betoog houden over onderwerpen gerelateerd aan het beroep.

Subdomein 4.3 Didactiek van het doeltaalgebruik

De student:

- 4.3.1.1 kan keuzes ten aanzien van doeltaal-voertaalgebruik vanuit de vakliteratuur (taalverwervingstheorieën) onderbouwen en daarnaar handelen;
- 4.3.2.1 kan strategieën toepassen om leerlingen te helpen bij het begrijpen van doeltaalgebruik in de klas;
- 4.3.2.2 kan strategieën toepassen om leerlingen te stimuleren tot het spreken van de doeltaal in de klas.

Werkwijze en organisatie

Het betreft een werkcollege, waarbij thuis en tijdens de les voorbereide thema's klassikaal worden besproken.

Per college komen aan bod:

- Discussierondes over verschillende onderwerpen m.b.t. spreekvaardigheid in de les.
- Presentaties.
- Wederzijdse feedback en analyse van de presentaties.

Literatuur en leermiddelen

- Schatz, Heide. *Fertigkeit Sprechen. Fernstudieneinheit 20*. München 2009, Goethe-Institut, ISBN 9783468496554.
- Aanvullend lesmateriaal via docent verkrijgbaar.

Toetsing

De toetsing bestaat uit twee onderdelen:

- In periode 1 + 2: Kleinere presentaties m.b.t. het gebruik van doeltaal als voertaal in de klas; één presentatie m.b.t. een vakdidactisch onderwerp; de beoordeling van drie presentaties van medestudenten. Deze onderdelen worden beoordeeld als "GO / NO GO" (voor het mondeling tentamen in periode 3).
- Een mondeling tentamen in periode 3, waarin een gesprek op basis van een lesopname (Test: Unterrichtssprache Deutsch / doeltaal-voertaalgebruik in de les) wordt beoordeeld. Studenten zijn zelf verantwoordelijk voor de tijdige aanmelding voor het tentamen en de aanlevering van het materiaal conform de richtlijnen in de toetsomschrijving (Canvas).

Uitspraak 3.1

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Uitspraak 3.1
Engelse vertaling:	Pronunciation 3.1
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1, 2, 3 en 4
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

- Dit vak draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke bekwaamheid.
- Verder draagt dit vak bij aan de verwerving van de kennisbasis Duits, die randvoorwaardelijk is om (in de toekomst) adequaat de docentrol te vervullen. We noemen enkele zaken uit die kennisbasis: De student kent de basisregels van de fonetiek en kent het fonetisch schrift. De student kan het Duitse en Nederlandse klanksysteem met elkaar vergelijken en kent en herkent daardoor de interferentieproblemen op het gebied van de uitspraak tussen het Nederlands en het Duits. Hij kan de verworven kennis toepassen binnen de vaardigheid spreken op het vereiste niveau van het European Framework (een extra internationaal ijkpunt waaraan de cursussen gespiegeld worden: het Common European Framework of Reference, waarin wij toewerken naar C1 (eind)niveau voor alle vaardigheden); hij beheerst zijn uitspraak op niveau C1. De student kent middelen om de uitspraakfouten van Nederlanders die Duits leren, te verbeteren.
- Er bestaat een duidelijk verband met alle andere modules die beogen de taalvaardigheid van de student te vergroten, met name het vak spreekvaardigheid.
- Er bestaat een horizontale samenhang met:
 - Spreekvaardigheid jaar 3: een correcte uitspraak is van direct belang voor een adequate spreekvaardigheid.
 - Een correcte uitspraak is van direct belang voor de mondelinge communicatie binnen alle vakken van de propedeuse (principe: doeltaal = voertaal).
 - Vakdidactiek en de hoofdfasestage: een correcte uitspraak vormt een voorwaarde om als toekomstig docent een voorbeeldfunctie voor leerlingen te kunnen vervullen.
 - Er bestaat een verticale samenhang met de vakken fonetiek jaar 1, uitspraak jaar 1 en 2 en spreekvaardigheid jaar 1 en 2.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- beschikt over een gefundeerde basiskennis van de fonetiek en van de uitspraakregels;
- kan de opgedane kennis toepassen op de eigen uitspraak; hij is zich van zijn eigen fouten bewust en kan zijn eigen uitspraakfouten (blijven) verbeteren;
- kan met behulp van een uitspraakwoordenboek een tekst voorbereiden;
- kan de uitspraakregels correct toepassen tijdens het voorlezen van een tekst.

Inhoud

Het betreft zelfstudie. De student traint en verbetert gedurende het studiejaar de eigen uitspraak.

Relatie met kennisbasis

Het vak Uitspraak 3.1 draagt bij aan domein 1.3.1 van de kennisbasis:

- 1.3.1 Spreek- en gespreksvaardigheid betreft woordenschat en woordgebruik, grammaticale correctheid, interactie (hoe actief is de deelname aan het gesprek?), vloeiendheid en coherentie (hoe samenhangendis het betoog?), en de **uitspraak**.

Werkwijze en organisatie

Het betreft zelfstudie. De student traint en verbetert gedurende het studiejaar de eigen uitspraak en leert omgaan met een uitspraakwoordenboek.

Ook bij het vak fonetiek is in het eerste studiejaar hieraan aandacht besteed.

Literatuur en leermiddelen

Aanbevolen

- Mangold, M.: Duden. *Das Aussprachewörterbuch*. 7., überarbeitete und aktualisierte Auflage. Bearbeitet von Max Mangold in Zusammenarbeit mit der Dudenredaktion. Mannheim [u.a.] 2005.
- Reader Degener, A. *Phonetik* (zie gids mediatheek; verkrijgbaar in readerwinkel).

Toetsing

Het onderdeel Uitspraak 3.1 wordt mondeling getentamineerd aan het einde van de periode 4. Indien mogelijk, biedt de docent gedurende het studiejaar in periode 1, 2 en 3 extra tentamenmomenten aan. In de elektronische leeromgeving worden de tentamendata gepubliceerd en studenten dienen zich hiervoor aan te melden door hun naam op de lijst bij het kantoor van de vakgroep Duits te zetten.

De student krijgt een Duitse tekst. Gedurende 15 minuten mag hij de tekst met behulp van het *Aussprachewörterbuch* voorbereiden. Vervolgens leest hij de tekst voor. Daarbij is de docent aanwezig en wordt er een geluidsopname gemaakt. Bij de beoordeling wordt gelet op de correcte uitspraak van de woorden, de correcte woord- en zinsintonatie en op het voorleestempo.

De herkansing van Uitspraak 3.1 wordt in de herkansingsweek **na** de zomervakantie (week 0) aangeboden.

Vakdidactiek 9

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 9
Engelse vertaling:	Teaching methods 9
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Aan het eind van deze derdejaars module beschikt de student over kennis van en inzicht in de verschillende theorieën omtrent de rol van grammatica in het onderwijs van moderne vreemde talen en is hij in staat deze kennis toe te passen bij een diepteanalyse van leergangen Duits. Hij kan op grond van deze analyse leergangen gefundeerd beoordelen. Daarnaast is hij in staat op grond van door de analyse geconstateerde tekortkomingen van de leergang additioneel materiaal te ontwikkelen.

- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘horizontale samenhang’:
 - Vakdidactiek jaar 1 en 2: de student dient bekend te zijn met de methodologieën van de MVT en kennis te hebben van de verwervingsvolgorde, principes van leerstofordening en principes van kennisverwerving (in het bijzonder taalverwerving).
 - Grammatica 3.1: bij dit vakonderdeel wordt ingegaan op speelse manieren van grammaticale structuren aanleren. Hierdoor is al enig inzicht ontstaan bij de student dat grammatica ook anders aangeboden kan - en soms moet - worden.
- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘verticale samenhang’:
 - Grammatica jaar 1 en 2: Om de relevantie van grammaticale leerstof en ook de wijze van uitleg te kunnen beoordelen, dient de student eerst over een gedegen kennis van de grammatica van het Duits te beschikken.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- kan de verschillende theorieën omtrent de rol van grammatica in het onderwijs van moderne vreemde talen benoemen en uitleggen;
- kan met behulp van zijn kennis en inzicht over de rol van grammatica in het mvt-onderwijs leergangen Duits analyseren wat betreft de daarin gehanteerde aanpak met betrekking tot grammatica;
- kan bepaalde grammaticale uitleg of passages herschrijven op een voor zijn doelgroep passender manier.

Inhoud

Na een aantal werkcolleges en presentaties omtrent de bestaande theorieën over de rol van grammatica in het vreemdetalenonderwijs, bestuderen de studenten vervolgens in tweetallen twee verschillende leergangen voor dezelfde doelgroep. Hierbij letten zij op de keuzes die voor de (grammaticale) stofinhoud gemaakt zijn, de volgorde waarin de stof wordt aangeboden en de manier waarop de grammatica wordt aangeboden. Het vergelijkend onderzoek wordt afgesloten met een conclusie waarin de studenten een onderbouwde voorkeur voor een van de leergangen uitspreken. Tevens herschrijven zij een bepaalde passage uit één van de leergangen waarover zij minder tevreden zijn resp. waar zij vinden dat aanvulling gewenst is. Het geheel wordt in een portfolio samengevoegd en bij de docent ingeleverd.

Relatie met kennisbasis

Domein 2 Taalkunde en Domein 4 Vakdidactiek

- 2.1.1.1 De student kan de belangrijkste begrippen voor het beschrijven van taaluitingen herkennen en onderscheiden.
- 2.1.1.2 De student kan taaluitingen met gebruik van deze begrippen analyseren en interpreteren.
- 2.2.1.1 De student kan de belangrijkste begrippen en theorieën met betrekking tot verwerving van een vreemde taal benoemen.

- 4.1.1.1 De student kan belangrijke concepten met betrekking tot didactiek van (deel) taalvaardigheden herkennen en beschrijven.
- 4.1.1.5 De student kan concepten met betrekking tot vakdidactiek relateren aan taalverwervings-theorieën.
- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.
- 4.1.4.4 De student kan leergangen doelgroepgericht analyseren aan de hand van criteria uit de vakliteratuur.
- 4.1.4.5 De student kan keuzes ten aanzien van (de selectie van) leerstof en leermaterialen vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.1.5 De student kan de grammaticaregels op leerlingniveau uitleggen en vragen over morfologie en syntaxis ad hoc adequaat beantwoorden.
- 4.2.1.7 De student kan adequaat reageren op taalfouten, onder andere voortkomend uit interferentie.
- 4.2.2.2 De student kan (les)materiaal analyseren, evalueren en aanpassen.

Werkwijze en organisatie

De lesstof wordt behandeld in de vorm van enkele werkcolleges. Daarnaast werken de studenten autonoom in tweetallen aan de leerganganalyse. Het onderwijs wordt in het Nederlands aangeboden. Het dossier mag eveneens in het Nederlands geschreven worden. (Zie hiervoor het document planning dat in lesweek 1 wordt toegelicht en aansluitend op portal geplaatst wordt).

Literatuur en leermiddelen

Reader: Erik Kwakernaak. *De rol van grammatica in het vreemdetalenonderwijs* (uitgedeeld door docent) en aanvullend door de docent te verstekken materiaal.

Toetsing

Deze module wordt met een dossier afgesloten.

Inleverdatum vrijdag van onderwijsweek 8 van periode 1.

Inleverdatum herkansing vrijdag onderwijsweek 8 van periode 2.

Vakdidactiek 10

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vakdidactiek 10
Engelse vertaling:	Teaching methods 10
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze cursus draagt voornamelijk bij aan de verwerving van de vakinhoudelijke en vakdidactische bekwaamheid.

- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘verticale samenhang’:
 - Vakdidactiek jaar 1 en 2: de student dient bekend te zijn met de methodologieën van de MVT en kennis te hebben van de verwervingsvolgorde, principes van leerstofordening en principes van kennisverwerving (in het bijzonder taalverwerving).
- Met de volgende studieonderdelen en –activiteiten bestaat een ‘horizontale samenhang’:
 - Alle onderdelen van de MBO-component.

Doelen en inhoud

Doelen

De student:

- kent de positie van het schoolvak Duits op het mbo;
- kent de knelpunten die docenten Duits in het mbo ervaren en is in staat om mogelijke oplossingen voor deze knelpunten te benoemen;
- kan bestaand lesmateriaal voor het vak Duits op het mbo beoordelen;
- kan (les)materiaal voor het vak Duits vinden dat geschikt is voor diverse mbo-richtingen;
- kan gevonden materiaal volgens de in eerdere vakdidactiekmodules behandelde didactische methoden en technieken bewerken tot bruikbaar lesmateriaal voor de mbo doelgroep;
- kan dit materiaal op een verantwoorde manier inplannen in een lessencyclus voor de mbo doelgroep.

Inhoud

In deze module staat de leraar Duits in het mbo centraal. Welke positie heeft het vak Duits op de verschillende mbo-scholen en over welke vaardigheden moet de docent Duits die daar werkzaam is beschikken? Dit zijn de leidende vragen van deze module. Studenten gaan actief aan de slag door in de praktijk e.e.a. te onderzoeken en hierover te rapporteren. Zij zullen daarnaast onderwijsmateriaal voor mbo scholen ontwikkelen volgens de in de eerdere vakdidactiekmodules behandelde methodologieën en didactische principes.

Relatie met kennisbasis

Domein 4 Vakdidactiek

- 4.1.2.1 De student kan de positie en inhoud van het vak in de curricula van het vo en mbo globaal beschrijven.
- 4.1.2.2 De student kan voorbeelden geven van mogelijkheden voor afstemming tussen vo en mbo.
- 4.1.3.1 De student kan de niveaus van het ERK omschrijven en herkennen.
- 4.1.3.3 De student kan de kwalificatiestructuur en de niveau-eisen voor Duits in het mbo globaal weergeven.
- 4.1.4.1 De student kan voorbeelden geven van verschillende recente leergangen voor het vo en mbo.
- 4.1.4.3 De student kent de principes van leerstofselectie en leerstofordening en kan deze toepassen.

- 4.1.4.4 De student kan leergangen doelgroepgericht analyseren aan de hand van criteria uit de vakliteratuur.
- 4.1.4.5 De student kan keuzes ten aanzien van (de selectie van) leerstof en leermaterialen vanuit de vakliteratuur onderbouwen.
- 4.2.1.1 De student kan gebruik maken van relevante oefentypologieën en oefen- en werkvormen voor de (deel)vaardigheden.
- 4.2.1.6 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruiken van strategieën voor het verwerven van woorden en structuren, ondermeer met betrekking tot vaktaal in het mbo.
- 4.2.1.2 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruik van taalverwervings- en taalgebruiksstrategieën.
- 4.2.1.3 De student kan leerlingen begeleiden bij het ontwikkelen van de interculturele communicatieve competentie.
- 4.2.1.6 De student kan leerlingen begeleiden bij het gebruiken van strategieën voor het verwerven van woorden en structuren, onder meer met betrekking tot vaktaal in het mbo.
- 4.2.1.8 De student kan instructie en werkvormen differentiëren en afstemmen op relevante kenmerken en behoeftes van leerlingen.
- 4.2.2.1 De student kan leerbehoeftes analyseren in relatie tot eindtermen en kwalificatie-eisen.
- 4.2.2.2 De student kan (les)materiaal analyseren, evalueren en aanpassen.
- 4.2.2.3 De student kan leergangonafhankelijk materiaal, waaronder lessenseries en projecten, afgestemd op leerdoelen en doelgroep ontwerpen.
- 4.2.2.4 De student kan binnen een les differentiëren naar inhoud en werkvormen.
- 4.2.2.5 De student kan keuzes voor de inrichting van het eigen onderwijs verantwoorden.
- 4.2.2.6 De student kan gegeven onderwijs evalueren en aanpassen.

Werkwijze en organisatie

Tijdens de eerste bijeenkomst zal het programma worden toegelicht en zullen afspraken worden gemaakt. De studenten gaan aansluitend in groepen een onderzoek in de praktijk uitvoeren en zullen de resultaten van dit onderzoek aan elkaar presenteren. Daarna zullen de groepen werken aan lesmateriaal voor een mbo-school. De docent zal hierbij coachend optreden. Aan het einde van de cursus zullen de studenten aan elkaar het gemaakte materiaal presenteren en wordt peerfeedback gegeven.

Literatuur en leermiddelen

Wordt door de docent verstrekt.

Toetsing

Deze module wordt met een dossier afgesloten.

Inleverdatum vrijdag van onderwijsweek 8 van periode 2.

Inleverdatum herkansing vrijdag onderwijsweek 8 van periode 3.

Vrije ruimte

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Vrije ruimte
Engelse vertaling:	Electives
SBU / EC:	56 SBU / 2 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 2 en/of 3 naar keuze, periode 1, 2, 3 en/of 4 naar keuze
Ingangseisen:	Geen

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

In principe dienen de activiteiten plaats te vinden tijdens de hoofdfase (jaar 2 en/of 3) maar de student kan zijn/haar SLB en/of de docent om toestemming vragen al tijdens het eerste studiejaar te beginnen met de invulling van de vrije ruimte. De SLB en/of de docent beslist op grond van o.a. de aard van de activiteiten en studievoortgang of de student toestemming krijgt.

Procedure

1. De student verzamelt alle formulieren en bewijsstukken voor vrije ruimte I en II en levert deze bij de docent in. Het is niet de bedoeling dat de onderdelen apart maar dat alle onderdelen in één dossier ingeleverd worden.
2. Door middel van bewijsstukken toont de student aan dat hij/zij het betreffende onderdeel met goed gevolg heeft afgelegd. De student laat bovendien in een korte reflectie zien wat hij/zij in het betreffende onderdeel heeft geleerd en waarom hij/zij voor deze activiteit binnen zijn/haar studie heeft gekozen. Reflectie en dossier mogen in het Nederlands ingeleverd worden.
3. De student is zelf verantwoordelijk voor het bewaren van de originele formulieren. Na de beoordeling worden de cijfers aan de cijferadministratie gegeven en een kopie van de formulieren wordt in het persoonlijke dossier van de student (hangmap) opgenomen.
4. Inleverdata: Periode 1 en periode 3 via Gradework.

Activiteiten ter invulling van de vrije ruimte

5. De student kan kiezen uit de op de volgende pagina genoemde activiteiten ter invulling van de vrije ruimte. In het kader van de beperkte beschikbaarheid van een aantal activiteiten treedt de docent zo nodig in overleg met de betrokken partijen en besluit uiteindelijk of de student geplaatst kan worden.
6. De student kan ook zelf met een voorstel komen. Hij/zij dient dit voorstel in bij de verantwoordelijke docent. Deze beslist of het voorstel als zinvolle invulling van de vrije ruimte gezien wordt.
7. Bij twijfel of onenigheid met de student over zijn/haar beslissing, verwijst de verantwoordelijke docent de student naar de examencommissie.
8. De op de volgende pagina genoemde credits zijn onder voorbehoud: ze zijn altijd afhankelijk van de concrete tijdsbesteding en invulling en ter beoordeling van de begeleidende docent.

INHOUD	AANTAL ECTS	EVALUATIE
Buddie voor internationale studenten (introductie + tussentijdse contact).	minimaal 28 uur = 1 ect	Korte verslag van de verrichte activiteiten. Lijst met data, activiteiten en duur. Verklaring of andere bewijzen.
Extra verblijf Duitsland, Oostenrijk en/of Zwitserland	1 week = 1 ect	Verslag van het buitenlandverblijf, bewijzen van deelname etc.
Activiteiten ter promotie van de opleiding, zoals assisteren bij open dagen of deelname promoteam	minimaal 28 uur = 1 ect	Lijst met data, activiteiten en duur. Bewijs dat succesvol is deelgenomen aan de open dagen / promoteam. Suggestie: maak een verklaring die je ter plekke door een van de aanwezige docenten Duits laat ondertekenen.
Organisatie van of deelname aan een taaldorp*	minimaal 28 uur = 1 ect	Verslag van de verrichte activiteiten. Lijst met data, activiteiten en duur. Verklaring van de school waar taaldorp werd georganiseerd met contactgegevens i.v.m. opvragen referenties.
Taalassistent bij de colleges MTV (alleen mogelijk als je in het bezit bent van een NVT voor de mondelinge taalvaardigheden)	minimaal 28 uur = 1 ect	Bewijs dat succesvol als taalassistent is gewerkt. Lijst met data, activiteiten en duur. Suggestie: Laat de lijst direct na afloop van de colleges aftekenen door de docent MTV.
Organisator/begeleider studiereis binnen de opleiding Duits	minimaal 28 uur = 1 ect	Verslag van de verrichte activiteiten. Lijst met data, activiteiten en duur. Verklaring van de organisator van de studiereis.
Organisator culturele activiteit (zoals gezamenlijk project met scholieren, met Bevrijdingsmuseum in Groesbeek)	minimaal 28 uur = 1 ect	Verslag van de verrichte activiteiten. Lijst met data, activiteiten en duur. Verklaring of andere bewijzen.
Bijles geven (vakinhoudelijk) aan jongerejaars studenten	14 bijlessen van min.1 uur = 1 ect	Verslag van de bijlessen. Lijst met data, activiteiten en duur. Verklaring van bijlesstudent (met contactgegevens zodat referenties opgevraagd kunnen worden).
Tutor jongerejaars student(en)	14 bijeenkomsten van min.1 uur = 1 ect	Verslag van de gevoerde gesprekken. Lijst met data, activiteiten en duur. Verklaring van tutor-student (met contactgegevens zodat referenties opgevraagd kunnen worden).
Deelname als 'tolk/vertaler' aan studiereis van een andere opleiding of informatiemateriaal van gemeentes, kamer van koophandel op orde brengen binnen een Duits-Nederlandse & interculturele context	minimaal 28 uur = 1 ect	Verslag van de verrichte activiteiten. Lijst met data, activiteiten en duur. Verklaring of andere bewijzen.
Deelname aan cursussen bij het Goethe-Instituut, de Duits-Nederlandse Handelskamer, de Duits-Nederlandse Euregio's	minimaal 28 uur = 1 ect	Lijst met data, activiteiten en duur. Bewijs dat succesvol aan de cursussen is deelgenomen.
Deelname als aan studenten-panel accreditatie, incl. lezen en van feedback voorzien van de betr. documenten (komt slechts zeer beperkt voor)	1 ect	Bewijs dat succesvol is deelgenomen aan het panel
ICT-assistent	minimaal 28 uur = 1 ect	Bewijs dat succesvol als ICT-assistent is gewerkt. Lijst met data, activiteiten en duur.

* Je kunt zelf op zoek gaan naar een school die een taaldorp organiseert of vragen of je een taaldorp mag organiseren of contact opnemen met één van de scholen waarvan we weten dat ze regelmatig op zoek zijn naar studenten om mee te helpen met een taaldorp.

Generieke verdieping

Verdiepingsmodule Onderwijs Ontmoet Samenleving

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Module Onderwijs Ontmoet Samenleving
Code onderwijseenheid	Generieke verdieping
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 SBU/ 15 ECTS
Studiejaar + periode	Leerjaar 3, periode 4
Ingangseisen	-
Aanwezigheidsplicht	Er wordt gewerkt met een logboek waarin de student de gevraagde studiebelastinguren aannemelijk maakt.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De generieke verdiepingsModule Onderwijs Ontmoet Samenleving (MOOS) is een keuzemodule voor studenten in het derde leerjaar. De module is generiek en past bij onderwijspedagogiek.

Uitgangspunten:

In deze module werken studenten aan de voor hen betekenisvolle vragen waarbij de context onderwijs en samenleving in de volle breedte benut wordt.

De studenten werken toe naar een versteviging van hun zelfbewuste docenthouding en zijn in staat als beginnend beroepsbeoefenaar te functioneren in de samenleving en hun handelen kritisch te beschouwen en te verbeteren.

De vijf pijlers van FLOT die cruciale factoren zijn voor goed leraarschap worden vertaald in deze module.

Tijdens de module verbindt de student de drie invalshoeken van de triade: persoon, praktijk en theorie met elkaar om te komen tot een reflectieve onderzoekende houding.

Het programma van de module staat ten dienste van deze uitgangspunten.

Doelen en inhoud

Doelen

De student verdiept en verbreedt zijn pedagogisch didactisch handelingsrepertoire met de focus op concepten diversiteit, eigen-wijsheid, creativiteit, inclusie en ecologie.

De student ontwikkelt zich binnen de concepten in één of meer van de volgende thema's: Zorg, Krachtige leeromgeving, Gedrag Verstaan.

De student gaat de uitdaging aan om zijn grens op te zoeken, en zich te verdiepen in de theorie om daarmee zijn zelfbewuste docenthouding te verstevigen.

De ontwikkeling van de student is zichtbaar in zijn handelen en zijn reflecties daarop.

De student is zich bewust van de school als onderdeel van de samenleving en van zijn rol in de voorbereiding van de leerlingen op een toekomstige plek in de samenleving.

De student is zich bewust van de invloed van de omgeving van de school en kan op diverse manieren samenwerken met de samenleving om de school heen.

Inhoud

Voorbeelden bij verschillende thema's:

Zorg: Weet je de weg binnen de zorg in het kader van passend onderwijs? Interne zorg; Waar het gaat over de zorgleerling, ouderbetrokkenheid, mentoraat, interdisciplinair samenwerken, ZAT. De aansluiting en samenwerking met externe zorg, sociale kaart, (justitiële) jeugdzorg, signalering en handelen bij vermoedens van kindermishandeling.

Gedrag Verstaan: De toenemende verschillende onderwijsbehoeften van leerlingen vragen van de docent een uitbreiding van zijn handelingsvaardigheden. Hoe kunnen onderwijs en samenleving samen de jongeren krachtig begeleiden?

Gedrag Verstaan : Wat zijn de onderwijsbehoeften van leerlingen met ADHD, Autisme, ADD, ODD, dyslectie, dyscalculie, NLD, ...? Hoe vind deze leerling zijn weg in de maatschappij? Wat zijn visies op inclusie, wat is mijn visie en wat vraagt het van mij deze vorm te geven in de dagelijkse praktijk?

Krachtige leeromgeving:

Een kritische beschouwing van de inrichting van de eigen onderwijscontext ten aanzien van de ontwikkeling van de '21e-eeuwse vaardigheden'. Hoe ontwikkel je deze vaardigheden bij leerlingen, hoe ga je in op de diversiteit daarbinnen en wat zijn mijn eigen leraar vaardigheden daarin?

Gedrag Verstaan: Wat is het geheim van een goede leraar? (interviews en schoolbezoeken) Wat komt als leraar tegen in bijvoorbeeld een grote stadsschool? (onderzoek en schoolbezoek)

Relatie met Kennisbasis

In de pedagogische didactische verdiepingsmodule neemt de student deel aan themabijeenkomsten en verschillende workshops die door experts uit het instituut en het werkveld verzorgd worden, hij gaat aan de slag met vraagstukken uit de praktijk en opdrachten rondom actuele thema's, voert opdrachten uit in een praktijk, presenteert, neemt deel aan intervisiebijeenkomsten, inspiratie-bijeenkomsten, peercoaching, critical friend groepen.

De doelen en inhoud van de module zijn gerelateerd aan:

- Het didactisch concept FLOT: de Pijlers en de Plus
- De bekwaamheidseisen
- De Generieke Kennisbasis (GKB)

Werkwijze en organisatie

In de module 'Onderwijs ontmoet samenleving' gaat de student in groepjes projectmatig aan de slag op het raakvlak van onderwijs en samenleving.

De module bestaat uit centrale inspiratiebijeenkomsten en workshop en intervisiebijeenkomsten.

Tijdens de inspiratiebijeenkomsten en workshops maakt de student kennis met de thema's van de module : Zorg, Krachtige leeromgeving en Gedrag verstaan. Binnen deze thema's worden de concepten diversiteit, eigen-wijsheid, creativiteit, inclusie en ecologie uitgewerkt.

De student start met een project dat koppeld is aan één of meerdere thema's binnen de context onderwijs ontmoet samenleving. De ontmoeting van het onderwijs met de samenleving moet daadwerkelijk plaatsvinden.

De student werkt in themagroepen aan het project. In het project verbindt de student praktijk, theorie en persoon (triade). De student neemt initiatieven in het maken van contact en samenwerken met de praktijk. De praktijk is hier meer dan de school. Denk ook aan Jeugdhulpverlening, culturele instellingen, NGO's, bejaardenhuizen, gemeente.

De student zorgt voor een theoretische onderbouwing van zijn project.

De student houdt een logboek bij.

Literatuur en leermiddelen

Zie modulewijzer

Toetsing

De hele module wordt afgesloten als alle onderdelen minimaal voldoende zijn.
Alle onderdelen tellen even zwaar mee bij de beoordeling. Mocht de student een van de onderdelen met een onvoldoende afsluiten, dan is het mogelijk om dat onderdeel te herkansen.
Voor onderdelen en de rubric → zie modulewijzer

Aanvullende informatie

Module verantwoordelijken zijn: Annet Meinen en Marleen Koppers. Contactpersoon is Annet Meinen.

NB. In periode 4 van schooljaar 2020- 2021 wordt deze module uitgevoerd. De module wordt geëvalueerd. De opbrengsten van de evaluatie worden gebruikt om de module waar nodig aan te passen. De uiteindelijke versie van de module kan in 2021-2022 dus afwijken van bovenstaande informatie.

Verdiepingsmodule - Intercultureel leren

Algemeen

Naam module	Module Intercultureel Leren
Engelse vertaling	Module Intercultural Learning
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 sbu/ 15 ECT
Studiejaar + periode	Jaar 3, periode 4

Inhoud en leerdoelen

Binnen verdiepingsmodule Intercultureel Leren heb je een keuze uit 3 onderdelen.

Onderdeel A: Een internationalisation@home programma binnen de TRION scholen in Eindhoven, Bladel en Helmond (ISE, Stedelijk college, Jan van Brabant en Pius)

Onderdeel B: Internationalisation Abroad: een buitenland verblijf.

Onderdeel C: Preparing for Culturally Responsive Teaching. Dit programma is tijds- en plaatsonafhankelijk.

De drie onderdelen zijn allen gericht op het ontwikkelen van je interculturele en internationale competenties en hebben alle drie een eigen karakter en aanpak. Zo kun jij kiezen welke manier van interculturele en internationale competenties op doen, het beste bij jou past.

In overleg met de International Officer van je eigen opleiding kun je toestemming vragen om een combinatie van onderdelen te maken. Zo kan een deeltijd student bijvoorbeeld een korter buitenland verblijf (onderdeel B) of een 2-weken op een van de schooltypes uit onderdeel A combineren met onderdeel C.

Een eerste stap is het doornemen van deze modulewijzer. Je vindt hier een uitgebreide omschrijving van alle drie de onderdelen terug. Voor aanvullende informatie over inhouden verwijzen we je naar de [portal site](#).

Heb je een keuze gemaakt?

Schrijf je dan in voor de verdiepingsmodule Intercultureel Leren via de portal site.

Heb je gekozen voor onderdeel A? Dan neemt de coördinator van de module internationalisation@home t.z.t. contact met je op om je inschrijving te bevestigen. Voor onderdeel A zijn er een beperkt aantal plekken beschikbaar. Bij veel aanmeldingen kan er selectie plaatsvinden.

Heb je gekozen voor onderdeel B of C of wil je een combinatie van B en C aanvragen? Neem dan zelf contact op met de International Officer van jouw opleiding. De [IO's](#) vind je hier terug. Je legt aan de IO een Personal Development Plan voor waarin je aangeeft hoe je invulling wilt geven het onderdeel (of de onderdelen) waar jij voor hebt gekozen. Na goedkeuring van je Personal Development Plan kun je aan de slag.

Wil je een combinatie van onderdelen maken met onderdeel A ook contact op met de International Officer en met de coördinator van Internationalisation@home. Voor onderdeel A zijn er een beperkt aantal plekken beschikbaar. Bij veel aanmeldingen kan er selectie plaatsvinden. Als je toestemming hebt lever dan je Personal development plan in bij je International Officer.

Onderdeel A: Internationalisation@home

Intercultureel leren in (Inter)nationale contexten binnen Trion Opleidingsschool



Algemeen

Naam onderwijseenheid	Internationalisation@Home - Intercultureel leren in (Inter)nationale contexten binnen Trion Opleidingsscholen
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420 SBU/ 15 EC
Studiejaar + periode	Jaar 3 periode 4

Inhoud en leerdoel

Hoe ga je om met een toenemende mate van (inter)culturele diversiteit in je klassen? Hoe gaat een school om met een (groot) aantal leerlingen of zelfs een bijna volledige leerling populatie die een andere taal dan Nederlands als hun moedertaal spreekt?

Internationalisering krijgt een steeds prominentere plaats in het Nederlandse onderwijs: denk aan scholen voor tweetalig onderwijs (TTO), Internationale scholen (IS) of scholen voor de eerste opvang van anderstaligen (EOA).

Tijdens deze module maak je samen met internationale studenten kennis met een drietal internationale onderwijscontexten binnen de Opleidingsschool Trion. Je werkt samen als groep en krijgt de kans je te verdiepen in de visie van deze scholen op culturele diversiteit en het bijbehorende gedifferentieerde taalonderwijs, waarin de termen CLIL, doeltaal-voertaal en NT2 aan de orde van de dag zijn. In iedere internationale schoolcontext wordt een blok van 2 of 3 weken aangeboden met een afwisselende interactieve workshops college door zowel inhoudelijke expert als praktijk experts. Je werkt daarnaast individueel en in groepsverband aan verschillende praktische opdrachten waarin je in zowel een observerende als uitvoerende rol actief bent en midden in de praktijk staat.

Doelen

Internationale Context en burgerschapsvorming

Als deelnemer aan deze module:

- maak je kennis met aspecten van culturele diversiteit, identiteit en interculturele communicatie;
- maak je kennis met drie internationale contexten binnen opleidingsschool Trion:
 - Tweetalig onderwijs mavo/ havo/ vwo (TTO)
 - International School Eindhoven (ISE)
 - Eerste Opvang Anderstaligen (EOA) NT2
- observeer en onderzoek je de culturele- en politieke achtergronden en burgerschapsvorming binnen deze drie internationale contexten in de praktijk;
- leer je de plek van deze verschillende soorten onderwijs in onze samenleving beschrijven;
- verdiep je jezelf in cultuurverschillen en leer je hoe deze de onderwijscontext en -cultuur beïnvloedt.

Verkennen van de verschillende internationale doelgroepen

Als deelnemer aan deze module:

- krijg je de kans zowel leerlingen als docenten te spreken en te vragen naar hun ervaringen;
- doe je onderzoek naar (of ervaar je aan den lijve) de verschillende doelgroepen van de scholen.

Taalbeleid

Als deelnemer aan deze module:

- krijg je inzicht in de principes van CLIL, doeltaal-voertaal, taalgericht vakonderwijs, immersion en NT2 binnen verschillende onderwijscontexten;
- ga je op zoek naar de verschillen en overeenkomsten tussen deze vormen van taalonderwijs;
- Leer je de impact begrijpen van de meertaligheid van leerlingen in de lespraktijk *“Wat betekent deze meertaligheid voor jouw toekomstige werk als docent?”*.

Professionalisering van je eigen docentschap

- Als deelnemer aan deze module:
- maak je deel uit van een groep (internationale) studenten die zich gaan verdiepen in tal van onderwerpen rondom de thema's internationalisering CLIL en taalbeleid;
- werk je aan je eigen interculturele competenties als docent;
- pas je opgedane inzichten toe in de reguliere Nederlandse context;
- raak je bekend met de ICOMs, de internationale competenties die gehanteerd worden binnen internationaliseringsinitiatieven in hoger onderwijs opleidingen;
- krijg je de kans om je eigen Engelse taalvaardigheid te verbeteren.

Werkvormen en leeractiviteiten

Binnen iedere locatie van opleidingsschool Trion wordt een blok van 2 of 3 weken aangeboden met een tal van zowel inspirerende interactieve inhoudelijke workshops waarin je zowel observerend, uitvoerend en reflecterend aan de slag gaat. Tijdens deze module geldt een aanwezigheidsplicht van 100%, omdat je dagelijks op de verschillende locaties verwacht wordt.

Toetsing

Tijdens de module werk je aan een aantal opdrachten die je via een online platform inlevert. Voor iedere sub-context ontwikkel je een eindopdracht en aan het eind van de module volgt een collectieve eindopdracht waarbij je de opgedane inzichten presenteert. Je eindcijfer is het gemiddelde van de opdrachten.

Aanvullende informatie

Taal en professionele houding gedurende de module

Gezien het internationale karakter van deze module gebruik je, afhankelijk van de onderwijscontext, zowel Nederlands als Engels als voer- en doeltaal. Tevens maak je in je verslaglegging gebruik van naslagmateriaal in deze beide talen.

Alle producten die je in het Engels produceert worden nagekeken op inhoud en niet op taal: het niveau van je Engels wordt dan ook enkel formatief van feedback voorzien en je wordt hier niet op afgerekend. Omdat je als deelnemer aan deze module als gast, maar ook zeker als toekomstig collega gezien en behandeld wordt, wordt een professionele en proactieve houding van jou als collega in opleiding als vanzelfsprekend gezien.

Moduleverantwoordelijken:

Smulders, S. (FLOT) en Heunks, S. (Trion Opleidingsschool)

Onderdeel B: Internationalisering Buitenland

Algemeen

Naam Onderdeel	Buitenland verblijf
Engelse vertaling	Internationalisation Abroad
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	Standaard 15 ECT. Bij goedkeuring van combinatie tussen onderdeel B en C door International Officer geldt dat elke week buitenland verblijf telt voor 2 ECT.
Studiejaar + periode	Jaar 3, periode 4

Inhoud en leerdoelen

Voor de module Internationalisation Abroad regel je zelf een verblijf in het buitenland in overleg met de International Officer van je opleiding. Als je voor dit onderdeel de volledige 15 ECT wil inzetten, dan dien je minimaal 8 weken in het buitenland te verblijven. Je toont zelf aan in je aanvraag en in je 'personal development plan' hoe de activiteiten die je uitvoert tijdens je buitenlandverblijf bijdragen aan de ontwikkeling van jouw internationale en interculturele competenties (ICOMS). Een korte omschrijving van deze competenties kun je op de [portalsite](#) terug vinden. Daarnaast draagt je verblijf bij aan je bekwaamheidseisen leraar vo/bve en/of de kennisbasis van jouw vakgebied.

Het doel van het buitenlandverblijf is om je bewust te worden van een andere cultuur en van je eigen cultuur in relatie tot deze andere cultuur. Tijdens je verblijf werk je voortdurend aan je eigen interculturele & internationale competenties (ICOMS) en communicatieve vaardigheden door om te gaan met deze verschillen. Je bent tijdens, en na afloop, van je verblijf in staat om te reflecteren op je ervaringen en je kunt de kennis die je hebt opgedaan vertalen naar het leraarschap.

Voor meer informatie omtrent de mogelijke invulling van de verdiepingsmodule internationalisering buitenland en de aanmeld procedure kun je kijken op de [portalsite](#).

N.B. Wil je i.v.m. studie of stage een semester naar het buitenland neem dan contact op met je International Officer om de mogelijkheden en de eventueel op te lopen studievertraging te bespreken. Er zijn strenge [deadlines](#) voor een Semester Abroad bij een partner universiteit. Hou hier rekening mee met je voorbereiding.

Werkvormen en leeractiviteiten

De werkvormen en leeractiviteiten stel je zelf vast in overleg met je International Officer in je 'personal development plan'. Hierbij kies je uit activiteiten uit de reader 'Internationalisation Abroad' die beschikbaar zijn gesteld op de portal site.

Toetsing

Tijdens je buitenlandverblijf houd je wekelijks een log bij dat wordt beoordeeld door je International Officer (formatief). Aan de hand van je 'personal development plan' stel je in overleg met je International Officer een portfolio samen met bewijs van de voortgang die je hebt gemaakt m.b.t. de doelen die je hebt gesteld in je 'personal development plan'. Je maakt hiervoor gebruik van activiteiten uit de reader 'Internationalisation Abroad' die beschikbaar zijn gesteld op de portal site. Voor je portfolio schrijf je ook een kritische reflectie op je verblijf. Daarnaast neem je bij terugkomst deel aan een 'international fair' om de ervaring die je hebt opgedaan te delen met andere studenten. Alle documenten die je inlevert dienen in het Engels te worden geschreven indien de voertaal tijdens je buitenlandverblijf Engels is. Het Engels hoeft niet foutloos te zijn, maar wel van voldoende niveau dat de taal geen belemmering vormt voor het overbrengen van je boodschap.

De beoordelingsrubric vind je terug op de [portalsite](#).

Onderdeel C: Preparing for Culturally Responsive Teaching

Algemeen

Naam module	Preparing for Culturally Responsive Teaching
SBU (Studiebelastingen)/ ECTS	1 - 15 ECT (maatwerk programma)
Studiejaar + periode	3, periode 4 (Start datum kan aangepast worden in overleg met International Officer en SLB)

Inhoud en leerdoelen

Deze module biedt bouwstenen aan die je helpen in je ontwikkeling richting een cultureel responsieve docent. Voor cultureel responsieve docenten zijn de culturele eigenschappen, ervaringen en perspectieven van etnisch diverse leerlingen leidend voor het vormgeven aan effectief onderwijs voor alle leerlingen.

Cultureel responsief lesgeven is gebaseerd op de aanname dat wanneer kennis en vaardigheden gelinkt worden aan de beleavingswereld en het referentie kader van de leerlingen, dat leren dan meer betekenis krijgt, aantrekkelijker wordt voor leerlingen en tot meer diepgaand en gemakkelijker leren leidt. Cultureel responsief lesgeven vraagt om kennis over culturele diversiteit en de verwerving van gedetailleerde en feitelijke informatie over culturele bijzonderheden van specifieke etnische groepen. Vervolgens is het van belang dat docenten leren om deze nieuw opgedane kennis om te zetten in onderwijs en instructie. Deze module dient ervoor om je inzicht te geven in cultuur en culturele diversiteit binnen jouw onderwijs context en om vervolgens een (meer) cultureel relevante pedagogie te ontwikkelen.

De module bestaat uit verschillende bouwstenen die te combineren zijn naar wens. Als leidraad voor deze module en bijbehorende activiteiten maken we gebruik van het "Framework of Teacher Competence for Diversity" (European Council 2010).

Table 1: Framework of teacher competences for diversity

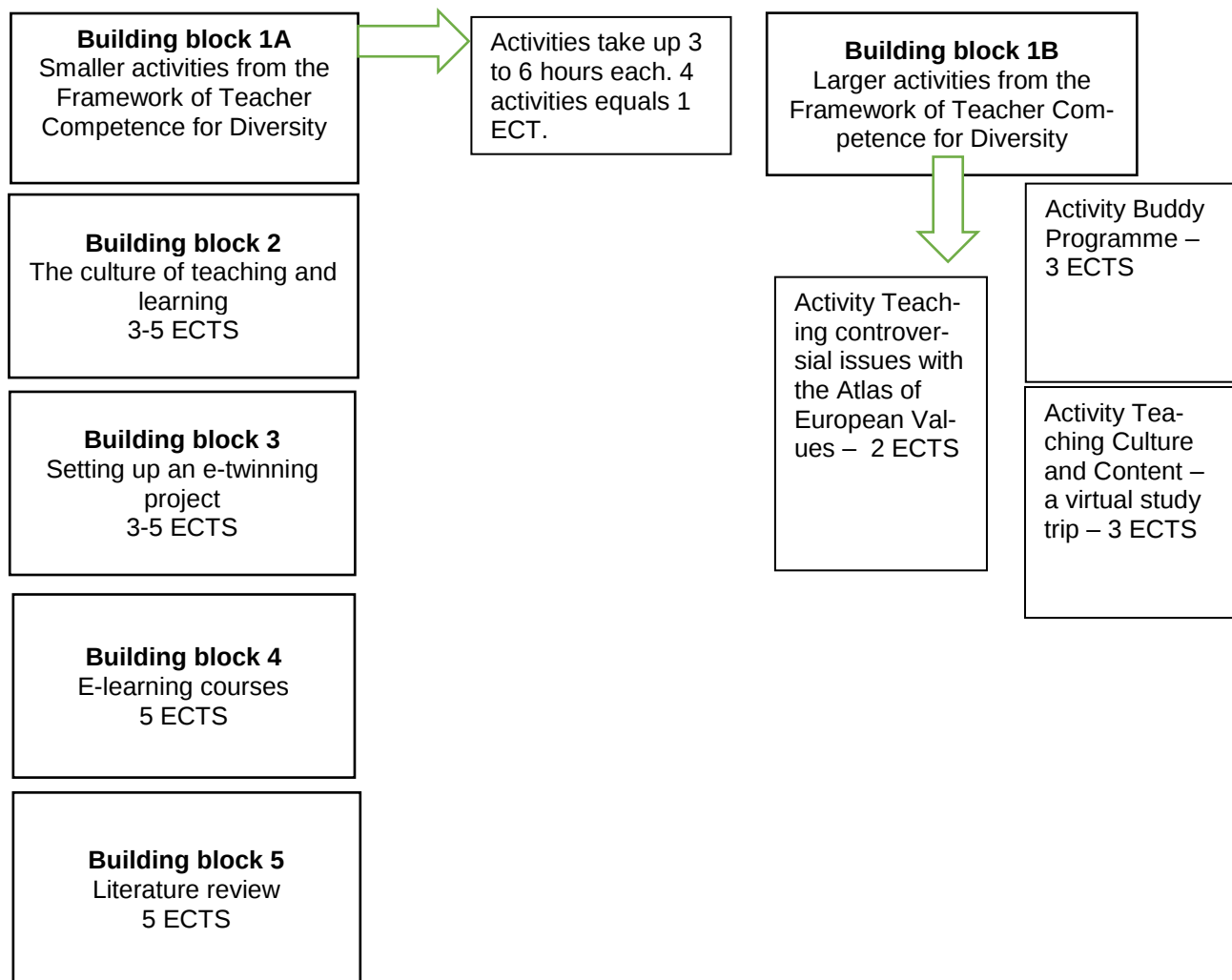
Knowledge and understanding	Communication and relationships	Management and teaching
Competence 1 Knowledge and understanding of the political, legal and structural context of socio-cultural diversity	Competence 7 Initiating and sustaining positive communication with pupils, parents and colleagues from different socio-cultural backgrounds	Competence 13 Addressing socio-cultural diversity in curriculum and institutional development
Competence 2 Knowledge about international frameworks and understanding of the key principles that relate to socio-cultural diversity education	Competence 8 Recognising and responding to the communicative and cultural aspects of languages used in school	Competence 14 Establishing a participatory, inclusive and safe learning environment
Competence 3 Knowledge about different dimensions of diversity eg ethnicity, gender, special needs and understanding their implications in school settings	Competence 9 Creating open-mindedness and respect in the school community	Competence 15 Selecting and modifying teaching methods for the learning needs of pupils
Competence 4 Knowledge of the range of teaching approaches, methods and materials for responding to diversity	Competence 10 Motivating and stimulating all pupils to learn individually and in co-operation with others	Competence 16 Critically evaluating diversity within teaching materials, eg textbooks, videos, media
Competence 5 Skills of inquiry into different socio-cultural issues	Competence 11 Involving all parents in school activities and collective decision-making	Competence 17 Using a variety of approaches to culturally sensitive teaching and assessment
Competence 6 Reflection on one's own identity and engagement with diversity	Competence 12 Dealing with conflicts and violence to prevent marginalization and school failure	Competence 18 Systematic reflection on and evaluation of own practice and its impact on students

Werkvormen en leeractiviteiten

Een belangrijk karaktereigenschap van deze module is zijn flexibiliteit. Door middel van bouwstenen stel je je eigen programma samen, naar gelang het aantal ECTS dat je dient te behalen. Alle activiteiten die deel uit maken van de verschillende bouwstenen zijn gelinkt aan competenties uit het "Framework of Teacher Competence for Diversity". Voor activiteiten verwijzen we je naar de [portal site](#). De reader op de portal site bevat een handig overzicht van alle activiteiten en bijbehorende doelen en aantal ECTS.

Je programma stel je vervolgens samen in je Personal Development Plan. In dit plan geef je aan van welke bouwstenen je gebruik wilt maken en kies je eventueel uit activiteiten binnen een bouwsteen. Je verantwoord in het Personal Development Plan je keuze en legt deze voor aan de International Officer van je opleiding ter goedkeuring. Bij goedkeuring begin je aan het samenstellen van een portfolio waarin je bewijzen verzameld die aantonen dat je de voorgestelde activiteiten hebt ondernomen.

BUILDING BLOCKS



Toetsing

Gebaseerd op je Personal Development Plan stel je een portfolio samen met bewijzen die aantonen dat je de activiteiten hebt uitgevoerd. Je dient je portfolio voor assessment in bij de International Officer van jouw vakgroep. Elke bouwsteen heeft een eigen checklist of rubric die gebruikt wordt in de formele assessment van die bouwsteen. Je dient elke bouwsteen met een voldoende af te ronden om de module "Preparing for Culturally Responsive Teaching" voldoende af te kunnen ronden. Wanneer je alle, door jou geselecteerde bouwstenen, succesvol hebt afgerond, worden de cijfers gemiddeld en ontvang je een eindcijfer voor de module "Preparing for Culturally Responsive Teaching".

Bouwstenen die met een onvoldoende worden beoordeeld door je International Officer, worden voorzien van feedback en feedforward en kunnen nog éénmaal ingeleverd worden. De deadline voor deze herkansing wordt gezet door de International Officer van je opleiding. Let op: Deelcijfers voor voldoende afgeronde bouwblokken vervallen na een jaar.

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Bèta+

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Verdiepingsmodule vakdidactiek Bèta +
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	15EC 420SBU
Studiejaar + periode	Studiejaar 3, periode 4
Aanwezigheidsplicht	Er is aanwezigheidsplicht voor sommige onderdelen.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De verdiepingsmodule vakdidactiek Beta+ is één van de verdiepingsmodules die in periode 4 van jaar 3 worden aangeboden en vormt een voorbereiding op de afstudeerfase.

Inleiding

De verdiepingsmodule Bèta+ staat in het thema van TEC for society. De afkorting TEC staat voor Technologie, Entrepreneurship en Creativity. Dit zijn Fontys brede thema's waarmee de hogeschool zich wil onderscheiden. De thema's binnen TEC zijn uitgesproken, onderscheidend en maatschappelijk relevant. Ze passen bij onze regio, die zich ten opzichte van de rest van Nederland onderscheidt op technologisch en creatief vlak. De regio's Midden- en Oost-Brabant (Brainport) groeien door het ondernemerschap dat de technologie en creativiteit omzet in toegevoegde waarde voor de maatschappij. Deze regio's liggen in het hart van het werkgebied van Fontys Hogescholen en daardoor extra relevant voor de studenten van Fontys.

FLOT leidt leerlingen op voor deze regio's met als doel middels het onderwijs aan onze leerlingen hen voor te bereiden op hun toekomst. Dat doen we door de leerlingen hun talenten in ondernemerschap, creativiteit en technologie te laten ontwikkelen. Om dat goed te kunnen als leraren is het belangrijk dat ook wij onze blik verbreden op technologie, onze creativiteit verbinden met het docentschap en onze ondernemerscompetenties onderzoeken en verder ontwikkelen.

Als lerarenopleiding zien wij veel mogelijkheden binnen vakoverstijgend onderwijs om de TEC-thema's aan het onderwijs te verbinden. Daarom bieden we deze module vakoverstijgend aan en hopen dat het tot nieuwe verbindingen brengt tussen opleidingen en later in jouw werkende leven. Want ondernemerschap ontstaat bij het leggen van creatieve verbindingen tussen bestaande structuren. We hopen dat jullie elkaar gaan vinden en actief gaan samenwerken en hierbij alle technologische middelen voor inzet die je inspiratie en motivatie bieden!

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

Binnen deze verdiepingsmodule wordt er gewerkt aan drie leeruitkomsten (LUKs). Er is een leeruitkomst geschreven voor ieder TEC-thema. De verleiding bestaat misschien om deze leeruitkomsten als afzonderlijke onderdelen te behandelen, het is echter de uitdaging om deze leeruitkomsten zoveel mogelijk met elkaar te verbinden in de uitwerking van je eindproduct Technology: De student is in staat toegevoegde waarde te creëren met behulp van technologie in zijn onderwijs. De student kan de toegevoegde waarde van technologie in zijn onderwijs onderbouwen en verantwoorden. De student kan zijn proces van vernieuwing delen en is zich bewust hoe hij collega's hierbij kan betrekken, waarbij hij een voorbeeldrol kan pakken en hierop kan reflecteren.

Entrepreneurship: De student is in staat om toegevoegde waarde te creëren door de verbinding te leggen tussen verschillende partijen zoals bijvoorbeeld school, bedrijf of instelling. De student kan deze waarde duiden voor de samenwerkende partijen en is nieuwsgierig naar mogelijkheden voor ondernemerschap in de zelfgekozen onderwijscontext. Daarbij reflecteert de student op zijn ondernemerscompetenties met een passend reflectiekader.

Creativity: De student toont aan en verantwoordt zowel op het gebied van technology als op het gebied van ondernemerschap dat de creaties hoog scoren op originaliteit en op geschiktheid binnen de gegeven situatie. De student geeft hierbij inzicht in het ontwerpproces waarin fases van divergent en convergent denken en andere creatieve denktechnieken gebruikt worden. De student reflecteert op zijn vaardigheden wat betreft creativiteit, hierheen geeft hij aan wat hij beheerst en waar ontwikkelruimte zit.

Relatie met afstudeerfase

De verdiepingsmodule is erop gericht om studenten voor te bereiden op de afstudeerfase. De openheid en vrijheid om via een dossier leeruitkomsten aan te tonen, zonder te specifieke opdracht, waarbij ze zelf initiatief moeten nemen en gerichte feedback ophalen, zijn eigenschappen die ze bij het afstuderen kunnen inzetten. Ook de inhoud van het dossier zou een basis kunnen zijn om VDO volgend jaar vorm te geven.

Werkwijze en organisatie

De studenten lopen minimaal twee dagen per week stage bij een bedrijf en/of een school, waarbij ze leerervaringen opdoen die ze kunnen gebruiken om de leeruitkomsten aan te tonen. De andere dagen zijn er docenten beschikbaar voor verschillende leerervaringen. Zo wordt er kennis overgedragen, feedback gegeven, wordt er aan procesbegeleiding gedaan en waar nodig gedurende de weken onderwijsaanbod georganiseerd. Dit is ook afhankelijk van de vragen die uit de groep studenten komen.

Literatuur en leermiddelen

De omschrijving van de literatuur en leermiddelen zullen in de bijeenkomsten worden verspreid. Er is geen verplichte literatuur.

Toetsing

Je levert een dossier in waarin je de drie leeruitkomsten aantoont. De precieze inhoud van dit dossier is vrij, de leeruitkomsten zijn hiervoor leidend. Er is een rubric beschikbaar op de samenwerkingssite, aan de hand daarvan zal je worden beoordeeld. Eerst wordt bepaald of de leeruitkomsten zijn aangetoond.

Als de leeruitkomsten zijn aangetoond, wordt aan de hand van de rubric het eindcijfer bepaald.

Als de leeruitkomsten niet zijn aangetoond, krijg je feedback en kun je het dossier nog een keer als herkansing inleveren.

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Gamma

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactiek Gamma
Engelse vertaling	
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420/15
Studiejaar + periode	jaar 3, periode 4

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Deze module is één van de keuzeonderdelen aan het eind van de hoofdfase, toegankelijk voor voltijd studenten aardrijkskunde, geschiedenis, maatschappijleer, levensbeschouwing en (Algemene en Bedrijfs)economie. De module is een verrijking vanuit de eigen vakdidactiek en vakinhoud én vanuit de samenwerking met de andere gammavakken. Ze borduurt dan ook voort op zowel de vakspecifieke vakdidactische leerlijn als op de module 'mens-en-maatschappij'. Aangezien het vakdidactisch ontwerpen van onderwijs een rol speelt, vormt deze module de schakel tussen de vakdidactische programma's in de hoofdfase en het vakdidactisch ontwerpen in de afstudeerfase. Daarnaast wordt dieper ingegaan op relevante gamma-thema's, zodat ook de vakkennis verdiept raakt. Ten slotte wordt de student toegerust om in zijn toekomstige werkomgeving vakoverstijgend gamma-onderwijs mede vorm te geven, bijvoorbeeld vanuit het perspectief van toekomstgericht onderwijs.

Inhoud en doelen

Inhoud:

Alle gamma-schoolvakken spelen een rol in de voorbereiding van jonge mensen op hun persoonlijke toekomst en op hun rol als burger in de toekomstige samenleving. Zelfs als jouw schoolvak in principe het verleden bestudeert. Maar wat betekent dat nu precies? Hoe de toekomst eruit zal zien weten we niet. Maar we hebben allemaal wel beelden over de toekomst en overal wordt gewerkt 'aan de toekomst'. Welk gereedschap kunnen deze schoolvakken jonge mensen bieden om beter voorbereid te zijn op die toekomst en er over te kunnen nadenken? De wereld is complex: kan het combineren van verschillende perspectieven uit schoolvakken de leerling helpen om op een doordachte manier over de toekomst na te denken? Deze vragen staan centraal in de vakdidactische verdiepingsmodule voor de gammavakken. Er zijn van de ze verdiepingsmodule twee varianten: aardrijkskunde-geschiedenis-levensbeschouwing en economie-maatschappijleer.

Alle gamma-schoolvakken bestuderen deze thema's met een eigen begrippenapparaat en benaderingswijze (vocabulary en grammatica). Niet alleen in de vakwetenschappen zelf, maar ook in het onderwijs in het tweedegraads veld wint een interdisciplinaire denkwijze aan belang. Economie en maatschappijleer doen een poging actuele en/of toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen te beschrijven, verklaren en te duiden. Hierover moet je ook als kritisch burger een oordeel moet kunnen vellen, én dit moet kunnen leren aan zijn leerlingen. Hierbij is het beheersen van denkvaardigheden en helder taalgebruik essentieel. Dit is wat docenten van de gammavakken hun leerlingen moeten leren. Daarbij hoort ook zeker het beheersen van denkvaardigheden en het gebruik van heldere taal.

Daarom maakt de student in deze module kennis met de theorie achter en de praktische uitwerking van toekomstgericht onderwijs. In een eerste onderdeel zal dat vooral theoretisch van aard zijn, waarbij er steeds een verkenning van de praktijk wordt gemaakt. Het tweede, daaropvolgende deel, staat in het teken van de praktische vertaalslag, waarbij de studenten aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing enerzijds en de studenten economie en maatschappijleer anderzijds concrete thema's zullen verkennen.

Alle studenten worden in deze module vertrouwd gemaakt met de perspectieven en methodieken van toekomstgericht onderwijs. De vakdidactische vraag naar het wat, waarom en hoe van het vakgebied staat daarbij centraal. Vragen die daarbij aan de orde komen zijn onder andere: 'Op welke wijze bereidt mijn vak leerlingen voor op de toekomst? En om wat voor soort toekomst gaat dat dan? Welke

kennis en vaardigheden staan daarbij centraal? Op welke wijze is er in de doelen en methoden van mijn schoolvak al aandacht voor de toekomstdimensie van leerlingen en maatschappij?'.

Er zijn van de ze verdiepingsmodule dus twee varianten: aardrijkskunde-geschiedenis-levensbeschouwing, met als centrale thema erfgoed, en economie-maatschappijleer, met als centrale thema technologie. Hieronder beschrijven we kort wat deze twee varianten inhouden:

Voor studenten **geschiedenis, aardrijkskunde en levensbeschouwing** is gekozen voor het thema 'erfgoed'. Erfgoed is een dynamisch begrip, want wat wij vinden wat erfgoed is, behouden moet blijven of mag verdwijnen, verschilt per persoon, groep, samenleving maar ook per tijd. En wat voor soorten erfgoed zijn er dan? Hoe gaan wij om met steeds heftiger wordende discussies over het wel of niet behouden van erfgoed? Welke dilemma's kom je tegen? En welke andere groepen in de samenleving houden zich bezig met erfgoed?

Bij deze vragen spelen de begrippen tijd, ruimte en zingeving dus een belangrijke rol, kernbegrippen bij de vakken geschiedenis, aardrijkskunde en levensbeschouwing. Waarom vinden we iets 'erfgoed', waarom willen we het wel of niet bewaren, en hoe hergebruiken we erfgoed? Welke historische, religieuze en geografische betekenissen zijn er en hoe gebruiken we erfgoed in onze huidige en toekomstige leefomgeving? Erfgoed is een breed thema dat zich goed leent voor omgevingsonderwijs inclusief excursies en veldwerk, bovendien altijd 'lokaal' is maar tegelijkertijd overal te vinden (werelderfgoed).

Erfgoed is vaak – bewust of onbewust – deel van de leefwereld van mensen en draagt daardoor bij aan zijn identiteitsontwikkeling. In deze module exploreren we de mogelijkheden waarop je erfgoed in kunt zetten om verschillende doelgroepen in de samenleving kennis te laten maken met de historische ontwikkeling van hun leefomgeving en als leermiddel in je educatief materiaal om de lesstof tastbaar te maken. Daarbij wordt niet alleen aandacht besteed aan wat de meerwaarde is van het aanwezige erfgoed, maar ook bekeken met welke werkvormen en leeractiviteiten deze meerwaarde het best tot zijn recht komt. Verder stimuleren wij het ontwikkelen van een eigen visie op erfgoed, erfgoededucatie en de rol van erfgoed in het bespreken van controversiële thema's of dilemma's. Vakinhoud, de eigen leefomgeving, vakdidactiek en vakoverstijging komen in deze cursus zodoende betekenisvol samen.

Naast hoor- en werkcolleges, zal een groot deel van deze cursus buiten het instituut georganiseerd worden. Daarbij moet worden gedacht aan museumbezoek, landschapsexcursies, het bezoeken aan erfgoedinstututen, archiefbezoek, rondleidingen door wijken, oral history, microgeschiedenis en archeologische projecten. Er wordt expliciet gewerkt vanuit een vakoverstijgende aanpak. Uiteindelijk leveren deze activiteiten een eigen onderzoek op, dat tevens wordt vertaald naar eigen, handzaam lesmateriaal.

Voor studenten **maatschappijleer en economie** staan hogere denkvaardigheden, taal en het lezen van technologie centraal. Gammatdocenten willen leerlingen helpen de wereld om hen heen te begrijpen en hen helpen een oordeel te vormen. Het gaat er daarbij om dat je leerlingen leert hoe, in plaats van wat ze ergens over moeten denken of oordelen. Omdat die wereld zich in taal en verhalen presenteert, staan de in deze module centraal. Of het nu om het begrijpen van de gedachten van anderen gaat, of om het formuleren van je eigen gedachten: taal en (vak)begrippen zijn daarbij onontbeerlijk. Het analyseren van argumenten in de krant, de kracht van metaforen in woord en beeld, het kunnen doorprikken van mythen of vaag taalgebruik en het opsporen van impliciete aannames onder een verhaal zijn vaardigheden die daar bij van pas komen.

Ook de eigen lesmethode wordt daarbij betrokken: welke verhalen worden daar verteld, en op welke manier? Welke aspecten van een onderwerp blijven daar juist onderbelicht? Omdat iedere docent zelf ook weer gebruik maakt van verhalen in zijn lessen, wordt ook geleerd om zelf beter onderbouwde en meer complete verhalen te construeren. Speciale aandacht zal hierbij uitgaan voor de concept-contextbenadering, die in de vakdidactiek van zowel maatschappijleer als economie een prominente rol speelt. En, door het zelf ontwerpen van lesmateriaal, hoe je dat op jouw beurt jouw leerlingen weer kunt leren.

De laatste jaren is er in algemene zin veel over deze vaardigheden gepubliceerd. In deze module maakt de student daar kennis mee aan de hand van voor zowel de maatschappijleer- als economiedocent relevante thema's zoals welvaart & armoede, groei & ongelijkheid en markt & overheid. Onder

leiding van de docent en samen met medestudenten, maar ook zelfstandig, zul je je buigen over teksten, media en bronnen rondom belangrijke gammathema's. Werkvormen als close-reading van een tekst en een excursie naar een museum maken daarom onderdeel uit van de module.

Bijzondere aandacht wordt daarbij geschonken aan technologische ontwikkelingen. Mensen maken steeds meer gebruik van technologische middelen (betaalpas, iPhones, zorgrobots). Dat die technieken van invloed zijn op het gedrag van mensen staat vast. De meningen zijn verdeeld over de uitkomsten van de technologie waarmee we ons omringen. Is technologie altijd herkenbaar als zodanig, of is (sommige) technologie zo vanzelfsprekend geworden dat we er een blinde vlek voor hebben ontwikkeld en dus ook geen vragen meer stellen over de consequenties van het gebruik ervan? En hoe neem ik een eigen weloverwogen standpunt in bij zulke ontwikkelingen?

Doelen:

Generiek: Introductie in toekomstgericht onderwijs

De student...

- Kan in eigen woorden de achtergronden van toekomstgericht onderwijs uit leggen en aangeven welke kennis, vaardigheden en houdingsaspecten daarbij van belang zijn;
- Kan voor zijn eigen schoolvak deze kennis, vaardigheden en houdingsaspecten op hoofdlijnen beschrijven / benoemen en analyseren in welke mate deze in (een deel van) het huidige onderwijs (methoden, praktijk) zichtbaar zijn;
- Kan in een eigen redenering aangeven waar sterke en enkele verbeterpunten zitten in het toekomstgericht onderwijs in hun eigen schoolvak.

Variant: Toekomstgericht onderwijs bij aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing over het thema erfgoed

De student...

- Kan in eigen woorden uitleggen wat onder (materieel en immaterieel) erfgoed wordt verstaan en welke erfgoedaanbieders er zijn in relatie tot onderwijs en samenleving;
- Kan op basis van literatuurstudie een eigen definitie van erfgoed en erfgoededucatie formuleren en aan de hand van argumenten onderbouwen.
- Kan in eigen woorden uitleggen hoe je zowel vanuit verschillende disciplines (geschiedenis, aardrijkskunde en levensbeschouwing) als vakoverstijgend naar erfgoed kunt kijken;
- Kan zelfstandig betekenis en waarde(ring) van erfgoed bepalen aan de hand van zowel bronnenstudie als veldwerk;
- Is in staat om erfgoed te gebruiken als casus in een ontwerp voor omgevingsonderwijs met een toekomstgerichte vraag, door gebruik te maken van (vakmatige) concepten en kennis, onderzoekend leren en het stimuleren van betrokkenheid;

Variant: Toekomstgericht onderwijs bij maatschappijleer en economie door kritisch en creatief te leren denken over gemeenschappelijke thema's

De student...

- Is in staat om op basis van kennis over hogere denkvaardigheden en aan de hand van denktechnieken informatie, redeneringen en argumentaties in verschillende soorten bronnen kritisch te analyseren;
- Kan vanuit verschillende disciplines (economie en maatschappijleer) toekomstrelevante vraagstukken analyseren en commentariëren;
- Is in staat om de rol van taal (vakconcepten, vaktaal in redeneringen en opdrachten te doorzien)
- Kan verschillende werkvormen/opdrachten ontwerpen waarbij leerlingen hogere denkvaardigheden (op kleine schaal) kunnen oefenen, rekening houdend met de rol van (vak)taal;
- Kan een oordeel vellen en onderbouwen over de werkzaamheid en wenselijkheid van sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen en technologieën.

Leeruitkomst Introductie in toekomstgericht onderwijs (5 EC)

Analyseren en evalueren van de achtergronden van kennis-, vaardigheden -en houdingsaspecten van toekomstgericht onderwijs, zowel op het niveau van doelstellingen als lespraktijk van het eigen en aanverwante schoolvak(ken), gebruik makend van relevante vakdidactische bronnen, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Leeruitkomst Toekomstgericht onderwijs bij aardrijkskunde, geschiedenis en levensbeschouwing over het thema erfgoed (10 EC)

Analyseren, ontwerpen en evalueren van vakoverstijgend omgevingsonderwijs rondom het thema 'erfgoed' met een toekomstdimensie, aan de hand van zowel bronnenstudie als veldwerk; gebruik makend van (vakmatige) concepten en kennis, onderzoekend leren en het stimuleren van betrokkenheid, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Leeruitkomst Toekomstgericht onderwijs bij maatschappijleer en economie door kritisch en creatief te leren denken over gemeenschappelijke thema's (10 EC)

Analyseren, ontwerpen en evalueren van toekomstrelevant vakoverstijgend onderwijs rondom het thema 'techniek', gebruik makend van kennis over hogere denkvaardigheden, kritisch denken, waardenonderwijs en taalgericht vakonderwijs aan de hand van de studie van verschillende soorten bronnen kritisch te analyseren, ten behoeve van de leerling/student in het gammaonderwijs.

Relatie met Kennisbasis:

Uit de generieke kennisbasis:

2. Didactiek en leren, en dan met name de volgende domeinen:

2.2 Leerdoelen en Instructiemodellen

2.3 Vormgeving van leerprocessen

2.4 Selectie en ontwerp van leermiddelen

9. Diversiteit en onderwijs

9.2 Burgerschapsvorming

De verdere relatie is afhankelijk van de eigen vakspecifieke en/ of vakspecifieke kennisbasis voor de betreffende schoolvakken.

Werkwijze en organisatie

Deze verschilt per varianten, en wordt aan het begin van de cursus medegedeeld

Literatuur en leermiddelen

- Béneker, T. (red.) (2018) Toekomstgericht onderwijs in de maatschappijvakken.
- Per onderdeel specifieke literatuur, wordt aan het begin van de colleges volledig gecommuniceerd, maar in ieder geval:
- (ECO/ML) Verbeek, P.-P. (2014). Op de vleugels van Icarus. Hoe politiek en moraal met elkaar meebewegen. Rotterdam: Lemniscaat.

Toetsing

Beroepsproduct

Verdiepingsmodule - Vakdidactiek Nederlands NT2

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Verdiepingsmodule Vakdidactiek Nederlands NT2
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	420/15
Studiejaar + periode	Studiejaar 3, periode 4
Ingangseisen	De module 'NT2. De eerste opvang' (2 EC's).
Aanwezigheidsplicht	We gaan uit van 100% aanwezigheid. Wanneer er sprake is van afwezigheid door overmacht, zoeken we naar vervangende leertaken.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

De verdiepingsmodule Nederlands als tweede taal beslaat de laatste periode van de hoofdfase van de lerarenopleiding Nederlands en sluit aan bij wat studenten in de voorafgaande tijd hebben geleerd over taalverwerving en taalonderwijs. De module bereidt voor op een mogelijke LIO-stage in een Internationale Schakelklas of een andere NT2-opleiding.

Doelen en inhoud

NT2-bekwaamheid van docenten is nodig. Niet alleen binnen de Internationale Schakelklas (ISK) of Eerste Opvang Anderstaligen (EOA), maar ook bij het reguliere onderwijs is er (steeds meer) vraag naar NT2-deskundigheid. We zien namelijk dat leerlingen die vanuit de ISK/ EOA het reguliere onderwijs instromen, nog midden in hun tweedetaalverwervingsproces zitten. In de ISK is een basis gelegd voor het Nederlands en binnen het regulier onderwijs kan én moet hun Nederlandse taalvaardigheid zich verder ontwikkelen; de leerling moet zich namelijk ook de inhoud van veel vakken eigen maken.

De module maakt gebruik van het **Competentieprofiel Docent NT2** als leidraad voor jouw persoonlijk en professionele ontwikkeling. In deze module verwerf je (meer) theoretische vakkennis rondom NT2. Daarnaast ontwikkel je je in het lesgeven aan NT2-leerders.

Deze module sluit aan bij wat jullie in de voorafgaande tijd hebben geleerd over taalverwerving en taalonderwijs. De module bereidt voor op een mogelijke LIO-stage in een Internationale Schakelklas of een andere stage binnen het NT2-onderwijs.

Leeruitkomsten

- De student demonstreert 'startbekwaam' te zijn voor het verzorgen van online onderwijs in taalvaardigheid in het Nederlands aan jongeren en volwassenen voor wie het Nederlands een tweede taal is.
- De student demonstreert ten overstaan van terzake kundige vakgenoten beheersing op het niveau van een startbekwame docent van de competenties als 'taalgebruiker', 'taalbeschouwer', 'vaststeller van de beginsituatie' en 'begeleider van het online leerproces' zoals die zijn beschreven in het Competentieprofiel van de docent NT2* van jongeren en volwassenen voor wie het Nederlands een tweede taal is.

https://bvnt2.org/app/uploads/2019/04/Competentieprofiel_maart_2019.pdf

Inhoud

In deze module komen de volgende vakinhoudelijke en vakdidactische thema's aan de orde:

1. Taalbeschouwing ten behoeve van het onderwijs NT2
2. Het vaststellen van de beginsituatie van NT2-leerders
3. Het begeleiden van het leerproces van NT2-leerders
4. Daarnaast komen algemenere onderwijskundige competenties aan de orde voor zover die specifiek zijn voor het onderwijs aan NT2-leerders.

Relatie met Kennisbasis

Dit vak draagt bij aan de verwerving van:

Domein 1 Vakdidactiek

- 1.1 Professionele context
- 1.2 Taalontwikkellend lesgeven
- 1.3 Taal en zorg

Domein 2 Taalvaardigheid

- 2.1 Leesvaardigheid
- 2.2 Schrijfvaardigheid
- 2.3 Luister- en kijkvaardigheid
- 2.4 Mondelinge taalvaardigheid en presenteren
- 2.5 Documenteren

Domein 3 Taalbeschouwing

- 3.1 Taal en communicatie
- 3.2 Taalsysteem
- 3.3 Taalverwerving
- 3.4 Talen en taalgemeenschap

Werkwijze en organisatie

Deze module bestaat uit twee onderdelen:

Gedurende acht weken volg je *onderwijs* bij FLOT. De lesdag begint met een bijeenkomst onder leiding van een docent. Daarna ga je aan de slag met de in de bijeenkomst uitgereikte opdracht(en).

In dezelfde acht weken ben je actief op een NT2-onderwijsinstelling (*werkplek*leren). Dit werkplekleren is op een ISK of een onderwijsinstelling die NT2-onderwijs verzorgt aan volwassenen. Samen met een medestudent word je gekoppeld aan één bekwame, gecertificeerde docent NT2. In overleg met de docent voer je een aantal opdrachten uit die je vanuit de opleiding krijgt opgedragen. De opdrachten zijn afgestemd op de praktijk van je werkplek en zijn gerelateerd aan de onderdelen van het portfolio '[Competent NT2-docent](#)' van de BVNT2.

Literatuur en leermiddelen

Bart Bossers, Folkert Kuiken & Anne Vermeer (red.) (2015). **Handboek Nederlands als tweede taal in het volwassenenonderwijs**. Bussum, Coutinho

Het handboek wordt tijdens de module aangevuld met door de opleiders en door de studenten aan te leveren vakliteratuur.

Toetsing

Tijdens de module verzamel je de resultaten van de opdrachten in een portfolio. Dat portfolio is gebaseerd op het portfolio '[Competent NT2-docent](#)' van de BVNT2 en bestaat uit twee delen: een 'ontwikkelportfolio' en een 'showcase'. De beoordeling vindt plaats op grond van de inhoud van de showcase. In de showcase zijn in elk geval opgenomen:

- Reflecties op basis van een logboek dat tijdens de module wordt bijgehouden door de student (logboeken).
- De uitwerkingen van de opdrachten die tijdens de lesdagen worden uitgevoerd.
- De complete uitwerkingen van de assessments 1, 2 en 3.

Jaar 4

Professioneel Handelen Afstudeerfase

Algemeen

Naam onderwijseenheid:	Professioneel Handelen Afstudeerfase
Engelse vertaling:	Professional Skills
EC:	25 EC
Studiejaar + periode:	Afstudeerfase
	VT: Periode 1 t/m 4 (1-2 dagen per week)

Leeruitkomsten Afstudeerfase

Gedurende de opleiding krijg je steeds meer verantwoordelijkheid als leraar in de school en in deze fase toon je dat je zelfstandig kunt lesgeven en functioneren binnen een school. De beroepstaken voor professioneel handelen worden hierbij steeds complexer. In deze afstudeerfase werkt je op school aan een drietal onderdelen die je in samenhang met elkaar kunt zien: PH, OPH en VDO. Voor Professioneel Handelen werk je aan:

LUK 1

De student ontwerpt een onderwijsleertraject voor leerlingen in het tweedegraads gebied, voert deze uit, reflecteert, evalueert en rapporteert over het leerproces en leeropbrengsten van het onderwijsleertraject, waarin de leerling actief leergedrag laat zien, er rekening wordt gehouden met verschillen in eerbehoefte van leerlingen en actuele en betrouwbare bronnen worden ingezet voor het uitdiepen van een vakmatig thema.

LUK 2

De student creëert een veilig, ondersteunend en stimulerend leerklimaat voor zijn leerlingen en levert hiermee een bijdrage aan de sociaal-emotionele en morele ontwikkeling van zijn leerlingen. De student verantwoordt en legt uit zijn pedagogische omgang met zijn leerlingen en dat zijn onderwijs in pedagogische zin van deze tijd blijft.

LUK 3

De student communiceert als een startbekwame leraar op een constructieve manier, die bijdraagt aan een doelgerichte werkrelatie, met erkenning van verschillende opvattingen en overtuigingen en andere culturele achtergronden van collega's, leerlingen, ouders en vertegenwoordigers van instellingen buiten de school.

LUK 4

De student laat zien te beschikken over een kritische-reflectieve en onderzoekende houding ten aanzien van het eigen onderwijspedagogisch, vakdidactisch en vakinhoudelijk handelen als professional in verschillende leersituaties in de beroepscontext onderbouwd vanuit verschillende (theoretische) bronnen. In een zelfbeoordeling betreft de student de feedback van anderen en analyseert op systematische, navolgbare en resultaatgerichte wijze zijn praktijksituatie.

NB. De student communiceert schriftelijk in helder en correct Nederlands op niveau 4F als docent in het tweedegraads gebied.

Toetsing

Leerwegonafhankelijke toets

De student maakt een portfolio met daarin bewijslast om de leeruitkomsten aan te tonen.

Op basis van het portfolio wordt een eindgesprek georganiseerd tussen student, instituutsopleider (IO), werkplekbegeleider (WPB) en/of schoolopleider (SO). De werkplekbegeleider/schoolopleider heeft een adviserende rol bij de beoordeling. De instituutsopleider is examinerator en beoordeelt. De eindbeoordeling vindt plaats op grond van de lesbezoeken (of video's), de tussenevaluatie, het stageportfolio en het eindgesprek.

Onderwijsaanbod

De student wordt begeleid door de werkplekbegeleider (en schoolopleider) op de school. Samen met de school wordt gekeken welke activiteiten de student gaat ondernemen. De leeruitkomsten en het ontwikkelplan dat de student zelf maakt zijn hierin leidend.

Opleidingsscholen en aanvullende informatie

Veel studenten starten het werkplekleren op een opleidingsschool. Op opleidingsscholen vormen alle studenten samen een leergroep, die onder leiding van een daartoe opgeleide opleider in de school, samen leren en werken aan een voor hen en de school kenmerkende en betekenisvolle leersituatie. Studenten volgen een geheel geïntegreerd programma. De student wordt opgenomen in het team en in de cultuur van het onderwijs op die school. Er is veel ruimte voor co-creatie, ook samen leren met zittende leraren. . Op academische opleidingsscholen doen de studenten daarnaast onderzoek in het kader van een schoolontwikkelingsvraag.

Voor meer informatie over het werkplekleren en de stages kun je hier terecht: <https://connect.fon-tys.nl/instituten/flot/Stage/Paginas/Home.aspx>

Algemene Professionele Vorming 14: Onderwijspedagogisch handelen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Algemene Professionele Vorming 14: Onderwijspedagogisch handelen
Engelse vertaling:	General Professional Training 14
SBU (Studiebelastinguren) / EC's	420 SBU / 15 EC's
Studiejaar + periode	Jaar 4, periode 1-4
Ingangseisen	Zie artikel 17 lid 3 in het OER
Aanwezigheidsplicht	n.v.t.

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Onderwijspedagogisch handelen vormt de afronding van het programma van Algemene Professionele Vorming (APV) in het curriculum.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

1. De student beargumenteert de keuze van zijn onderwijspedagogisch vraagstuk gericht op het afstemmen op de behoeften van lerenden en maakt hierbij gebruik van een variatie van input van betrokkenen uit de eigen onderwijspraktijk en (inter)nationale onderwijspedagogische theorieën en methodieken.
2. De student geeft het proces weer waarin interventies zijn ontworpen, uitgevoerd en geëvalueerd om zijn pedagogisch handelen door te ontwikkelen gericht op zijn gekozen onderwijspedagogisch vraagstuk. Hij beschouwt gemaakte keuzes kritisch, verzamelt informatie en feedback van betrokkenen binnen en buiten de eigen onderwijspraktijk en maakt gebruik van (inter)nationale onderwijspedagogische theorieën en methodieken. Het proces en de opgedane inzichten zijn inzichtelijk en op een systematische manier navolgbaar gemaakt voor derden.
3. De student beschrijft wat de interventies en daarmee opgedane inzichten betekenen voor de visie op zijn onderwijspedagogisch handelen.

Inhoud

Het gekozen *onderwijspedagogisch* vraagstuk dient relevant te zijn voor de ontwikkeling van het onderwijspedagogisch handelen van de student en gericht op het afstemmen op de behoeften van de lerenden. Het onderwerp betreft een vraag uit de eigen praktijk, iets wat haar/hem bezighoudt, iets waar het schuurt, iets wat hem raakt.

Relatie met Kennisbasis

De leeruitkomsten en inhoud van de onderwijseenheid zijn gerelateerd aan:

- a) *Bekwaamheidseisen zoals verankerd in de Wet BIO*
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/bekwaamheidseisen-leraren>
- b) *FLOT Visie op praktijkonderzoek*
- c) *NLQF niveau 6* <https://www.nlqf.nl/nlqf-niveaus>
- d) *Kennisbases tweedegraads lerarenopleidingen* <https://10voordeleraar.nl/publicaties>

Werkwijze en organisatie

Tijdens de afstudeerfase neemt de student deel aan een PLG (leergemeenschap) en wordt begeleid door een procesbegeleider.

Literatuur en leermiddelen

De student dient zelfstandig passend bij het gekozen vraagstuk literatuur te zoeken en verwerken.

Toetsing

De eindbeoordeling van de gehele onderwijseenheid zal plaatsvinden op basis van een portfolio-assessment.

Het portfolio bestaat uit een verantwoording. Hierin worden de leeruitkomsten aangetoond. Daarnaast wordt het portfolio aangevuld met bewijzen ter ondersteuning van de aan te tonen leeruitkomsten.

De beoordeling kent twee fasen:

1. Ontvankelijkheidtoetsing door de beoordelaars.
2. De inhoudelijke beoordeling door de beoordelaars.

Vakdidactisch Ontwerpen

Algemeen

Naam onderwijseenheid	Vakdidactisch ontwerpen
Engelse vertaling	Didactic design
SBU (Studiebelastinguren)/ ECTS	14 of 15 (afhankelijk van opleiding)
Studiejaar + periode	Jaar 4, periode 1-4
Ingangseisen	Zie artikel 17 lid 3 in het OER
Aanwezigheidsplicht	nvt

Plaats van de onderwijseenheid in het onderwijsprogramma

Vakdidactisch ontwerpen vormt de afronding van de inhoud van het vakdidactische programma binnen de lerarenopleiding.

Doelen en inhoud

Leeruitkomsten

1. De student beargumenteert de keuze van zijn vakdidactisch vraagstuk om het vakinhoudelijk leren van lerenden te bevorderen en maakt hierbij gebruik van een variatie van input van betrokkenen uit de eigen onderwijspraktijk en (inter)nationale vakdidactische theorieën en methodieken.
2. De student geeft het doorlopen ontwerpproces weer waarin prototypen zijn ontworpen, uitgetoetst en geëvalueerd gericht op zijn gekozen vakdidactisch vraagstuk. Hij beschouwt gemaakte keuzes kritisch, verzamelt feedback van betrokkenen binnen en buiten de eigen onderwijspraktijk en maakt gebruik van (inter)nationale vakdidactische theorieën en methodieken. Het proces en de opgedane inzichten zijn inzichtelijk en op een systematische manier navolgbaar gemaakt voor derden.
3. De student beschrijft wat het ontwerpproces en daarmee opgedane inzichten betekenen voor de visie op zijn vakdidactisch handelen.

Inhoud

Het *vakdidactisch vraagstuk* dient relevant te zijn voor het vakinhoudelijk leren van leerlingen. Het vraagstuk kan gaan over het leren van (aspecten) binnen het afzonderlijke schoolvak of vakgebied. Het kan ook gaan over een vakoverstijgend maatschappelijk vraagstuk, waar het schoolvak deel van uitmaakt.

Relatie met Kennisbasis

De leeruitkomsten en inhoud van de onderwijseenheid zijn gerelateerd aan:

- a) *Bekwaamheidseisen zoals verankerd in de Wet BIO*
<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/bekwaamheidseisen-leraren>
- b) *FLOT Visie op praktijkonderzoek*
- c) *NLQF niveau 6* <https://www.nlqf.nl/nlqf-niveaus>
- d) *Kennisbases tweedegraads lerarenopleidingen* <https://10voordeleraar.nl/publicaties>

Werkwijze en organisatie

Tijdens de afstudeerfase neemt de student deel aan een PLG (leergemeenschap) en wordt begeleid door een procesbegeleider.

Literatuur en leermiddelen

De student dient zelfstandig passend bij het gekozen vraagstuk literatuur te zoeken en verwerken.

Toetsing

De eindbeoordeling van de gehele onderwijseenheid zal plaatsvinden op basis van een portfolio-assessment.

Het portfolio bestaat uit een verantwoording. Hierin worden de leeruitkomsten aangetoond. Daarnaast wordt het portfolio aangevuld met bewijzen ter ondersteuning van de aan te tonen leeruitkomsten.

De beoordeling kent twee fasen:

1. Ontvankelijkheidtoetsing door de beoordelaars.
2. De inhoudelijke beoordeling door de beoordelaars.

Landelijke kennisbasistoets Duits

Algemeen

Naam cursus	Landelijke kennisbasistoets Duits
Engelse vertaling	Basic knowledge test German
SBU / EC	28 SBU / 1 EC
Ingangseisen	65% van de vakinhoudelijke kennisbasis gerealiseerd
Toetsing	Schriftelijke (digitale) toets cf. richtlijnen 10voordeleraar

Plaats van de onderwijseenheid in het programma

Door middel van de landelijke kennisbasistoets tonen studenten aan, te beschikken over de nodige minimale kennis om te kunnen functioneren als tweedegraads docent.

Meer informatie

Zie de website van 10voordeleraar. (www.10voordeleraar.nl).

Goethe - Zertifikat C1

Algemeen

Naam onderwijsseenheid:	Goethe – Zertifikat C1
Engelse vertaling:	-
SBU / EC:	28 SBU / 1 EC
Studiejaar + periode:	Studiejaar 3, periode 1 of 3 / Studiejaar 4, periode 1 of 3
Ingangseisen:	Geen
Aanwezigheidsplicht	n.v.t.

Plaats van de onderwijsseenheid in het onderwijsprogramma

Dit toetsdeel examineert de taalvaardigheid van studenten op niveau C1 van het Europees Referentiekader en sluit de verschillende leerlijnen taalvaardigheid af.

Doelen en inhoud

Doelen

De student beheerst alle vier taalvaardigheden, te weten lezen, luisteren, schrijven en spreken/gesprekken voeren op niveau C1 van het ERK.

Inhoud

Studenten nemen deel aan toetsing van de taalvaardigheden op niveau C1 van het ERK conform de richtlijnen van het Goethe – Institut.

Relatie met kennisbasis

- 1.1.1.1 De student kan een uitgebreid scala aan veeleisende, lange gesproken teksten begrijpen en de impliciete betekenis herkennen.
- 1.2.1.1 De student kan lange en complexe feitelijke en literaire teksten begrijpen en het gebruik van verschillende stijlen herkennen en benoemen.
- 1.2.1.2 De student kan gespecialiseerde artikelen en lange technische instructies begrijpen, ook buiten het eigen vakgebied.
- 1.3.1.1 De student kan zich vloeiend en spontaan uitdrukken zonder daarvoor aantoonbaar naar uitdrukkingen te moeten zoeken.
- 1.3.1.2 De student kan zijn bijdrage vaardig aan die van andere sprekers relateren.
- 1.3.1.3 De student kan mondeling een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.
- 1.4.1.1 De student kan schriftelijk een duidelijke, goed gestructureerde en gedetailleerde tekst over complexe onderwerpen produceren.
- 1.5.1.1 De student past in interculturele situaties adequate taalhandelingen toe.

Werkwijze en organisatie

Studenten nemen na aanmelding deel aan het mondelinge en schriftelijke gedeelte van het Goethe – Examen C1. Voorbereiding vindt plaats binnen de vakken in de leerlijn taalvaardigheid.

Literatuur en leermiddelen

Studenten kunnen vooraf informatie inwinnen op de volgende website:

<https://www.goethe.de/ins/nl/nl/sta/rot/prf/gzc1.html>

Frey, E. (2017), *Fit für's Goethe – Zertifikat C1*. München: Hueber.

Toetsing

Toetsing vindt plaats op telkens twee vrijdagen in periode 1 en in periode 3. De eerste vrijdag wordt gebruikt voor afname van het schriftelijke deel (lezen, luisteren, schrijven). De tweede vrijdag wordt gebruikt voor afname van het mondelinge deel (spreken, gesprekken voeren)

Data en tijden worden via de elektronische leeromgeving bekendgemaakt. Studenten dienen zich op de in deze omgeving beschreven manier aan te melden. Aanmelding kan alleen binnen de gestelde termijnen gebeuren, aanmelden na de deadline worden onder geen voorwaarde nog in behandeling genomen.

Het Goethe – Examen kan zowel bij FLOT als ook bij een andere lerarenopleiding worden afgenomen, dit afhankelijk van het aantal deelnemers. De plaats waar de examenonderdelen worden afgenomen, wordt door de opleiding bekend gemaakt, zodra deze bekend zijn.

Om validiteit en betrouwbaarheid te borgen, wordt het schriftelijke deel beoordeeld door een examiner van de vakgroep Duits van FLOT of een andere lerarenopleiding Duits en een examiner van het Goethe-Institut. Bij twijfel kan een derde examiner bij de beoordeling worden betrokken. Deze derde beoordelaar is een examiner van het Goethe-Institut.

Het mondelinge deel wordt beoordeeld door een examiner van een andere lerarenopleiding en een examiner van het Goethe-Institut.

Voor de richtlijnen voor afname en beoordeling alsmede andere regelingen, zoals beroep en bezwaar wordt verwezen naar de volgende website:

<https://www.goethe.de/pro/relaunch/prf/de/Pruefungsordnung.pdf>

Door aanmelding verklaart student kennis genomen te hebben van de documenten op bovengenoemde website.

Bijlage 1 - Literatuurlijst 'Literatuur na 45'

1) Prüfungsstoff (mündliche Prüfung):

- Achtergrondliteratuur dient bestudeerd te worden:
 - Lindenhahn, Reinhard (Hrsg.) (2007). *Arbeitsheft zur Literaturgeschichte. Literatur nach 1945. Texte. Übungen*, Berlin: Cornelsen Verlag. [ISBN 9783464611500]. *[Of een nieuwere uitgave van het boek]*.
 - Pasche, Wolfgang (⁵2013). *Literaturgeschichte. Abiturwissen. Deutsch. Klett Lerntraining*. Stuttgart: Klett Verlag. [ISBN 9783129297629]. *[Of een nieuwere uitgave van het boek]*.
- Persönliche Leseliste.

2) Persönliche Leseliste bzw. Auswahlliste (mündliche Prüfung):

- Auswahlliste, die dem Studierenden als Grundlage zur Literatúrauswahl für die persönliche Leseliste dient.

Vorliegende Liste stellt eine *Werkauswahl* dar, die dem Studierenden als Grundlage zur Literatúrauswahl für die persönliche Leseliste dient. Die persönliche Leseliste beinhaltet insgesamt **acht (8) Titel**.

Unter **einem Titel** versteht man jeweils

- einen Roman, ein dramatisches Werk, zwei Erzählungen / Novellen,
- vier Kurzgeschichten oder
- fünf Gedichte.

Beachten Sie bitte:

Abkürzungen: D = Dramatisches Werk; E = Erzählung / Novelle; G = Gedicht; H = Hörspiel; K = Kurzgeschichte / kurzer Text / kurze Reportage; R = Roman

Die *Leseliste*

- ist spätestens **drei Wochen** vor dem Termin der mündlichen Prüfung beim Dozenten einzureichen.
- enthält die vorgegebene Anzahl Titel.
- enthält in der Regel maximal zwei Werke von einem Autor.
- ist in angemessener Form einzureichen (A4 / mit Textverarbeitung erstellt / mit Angaben (Name / Studentenummer / Titel in literarisch bzw. chronologisch geordneter sowie alphabetischer Reihenfolge). Berücksichtigen Sie bitte, dass aus **mindestens fünf (5) „Strömungen“** Titel vertreten sein müssen.

Trümmer- und Kahlschlagliteratur

Andersch, Alfred (1914-1980):	Sansibar oder der letzte Grund (1957) (R) Aktion ohne Fahnen (1958) (H)
Bachmann, Ingeborg (1926-1973):	Alle Tage (1953) (G)
Bender, Hans (*1919):	Heimkehr (1949) (G)
Benn, Gottfried (1886-1956):	Ein Wort (1948) (G) Nur zwei Dinge (1953) (G)
Böll, Heinrich (1917-1985):	Der Zug war pünktlich (1949) (R) Wanderer, kommst du nach Spa ... (1950) (K) Wo warst du, Adam? (1951) (R)
Borchert, Wolfgang (1921-1947):	An diesem Dienstag (1947) (Geschichtensammlung) Draußen vor der Tür (1947) (H + D) Hundeblume (1947) (Geschichtensammlung)
Celan, Paul (1920-1970):	Todesfuge (1948) (G)

Eich, Günter Eich (1907-1972):	Inventur (1948) (G)
Enzensberger, Hans Magnus (*1929):	ins lesebuch für die oberstufe (1957) (G)
Kaschnitz, Marie Luise (1901-1974):	Die Angst vor einem neuen Krieg (1947) (G) Hiroshima (1951) (G)
Müller, Inge (1925 – 1966):	Heimweg 45 (o. J.) (G)
Reinig, Christa (*1926):	Mein Besitz (o. J.) (G)

Die Auseinandersetzung mit dem Wirtschaftswunder

Biermann, Wolf (*1936)	Kleinstadtsonntag (G)
Böll, Heinrich (1917-1985):	Ansichten eines Clowns (1963) (R)
Dürrenmatt, Friedrich (1921-1990):	Der Besuch der alten Dame (1956) Theaterprobleme (1955) (D)
Enzensberger, Hans Magnus (*1929):	Landessprache (1960) (G) Middle Class Blues (1964) (G)
Gomringer, Eugen (*1925):	kind (G) schweigen (G) worte sind schatten (G)
Grass, Günter (*1927):	Kleine Aufforderung zum großen Mundaufmachen oder der Wasserspeier spricht (1960) (G) Die Blechtrommel (1959) (R)
Heißenbüttel, Helmut (1921-1996):	Kalkulation über was alle gewusst haben (1965) (K)
Jandl, Ernst (1925-2000):	zweierlei handzeichen (G)
Kunert, Günter (*1929):	Bürgerlicher Sonntag (G)
Mon, Franz (*1926):	man muss was tun (G)
Neumann, Günter (1913-1972):	Lied vom Wirtschaftswunder (1958) (G)
Rühm, Gerhard (*1930):	Sonett (G)
Wolf, Christa (*1929):	Nachdenken über Christa T. (R)

Zwischen Politisierung und Subjektivismus

Born, Nicolas (1937-1979):	Es ist Sonntag (G)
Fried, Erich (1921-1988):	Gezieltes Spielzeug (1966) (G) Richtigstellung (1966) (G) Verhinderter Liebesdienst (1966) (G)
Kiwus, Karin (*1942):	Fragile (G) Lösung (G)
Kunze, Reiner (*1933):	Die wunderbaren Jahre (1976)
Reimann, Brigitte (1933-1973):	Franziska Linkerhand (1974) (R)
Schneider, Peter (*1940):	Rede an die deutschen Leser und ihre Schriftsteller (1968) (K) Lenz (1973) (E)

Wallraff, Günter (*1942) Winterreise ins Revier (K)

Weiss, Peter (1916-1982): Die Ermittlung (1965) (D)

Postmoderne und politische Literatur

Braun, Volker (*1939): Langsam knirschender Morgen (Gedichtband)

Grünbein, Durs (*1962): Nullbock (1988) (G)

Heym, Stefan (1913-2001): Rede auf der Demonstration am 4. November: Berlin, Alexanderplatz. November 1989. (K)

Hildesheimer, Wolfgang (1916-1991): Das wiederholte Verbrechen (1989) (K)

Kirsch, Sarah (*1935) Bäume (1984) (G)

Kunert, Günter (*1929): Charlottenburger Sonntagmorgen (1987) (G)

Morgner, Irmtraud (1933-1990): Leben und Abenteuer des Trobadors Beatriz nach Zeugnissen ihrer Spielfrau Laura (1976) (R)

Rühmkorf, Peter (*1929): Diese vorüberauschende blaue ... (1985) (G)

Strauß, Botho (*1944): Der Einsamkeits-Kasper (1981) (K)

Süskind, Patrick (*1949): Das Parfum (R)
Deutschland, eine Midlife-crisis (1990) (K)

Walser, Martin (*1927): 11. November 1989 (K)

Wolf, Christa (*1929): Störfall. Nachrichten eines Tages (1987) (R)

Wiedervereinigung und Identitätssuche

Czechowski, Heinz (*1935): Die überstandenen Wende (G)

Grünbein, Durs (*1962): Novembertage I. 1989 (G)

Hermann, Judith (*1970): Sommerhaus später (1998) (Sammelband E)

Hoppe, Felicitas (*1960): Picknick der Friseurin (1996) (Geschichtensammlung)

Kraft, Thomas (*1959): Abschied von der Krise (2005) (K)

Kunze, Reiner (*1933): Die Mauer (Zum 3. Oktober 1990) (G)

Rosenlöcher, Thomas (*1947): Die Wiederentdeckung des Gehens beim Wandern. Eine Harzreise (1991) (Prosaband E)
Dresdner Tagebuch (1989) (K)

Rusch, Claudia (*1971): Meine freie deutsche Jugend (2001) (K)

Sparschuh, Jens (*1955): Der Zimmerspringbrunnen (R)

Stuckrad-Barre, Benjamin von (*1975): Soloalbum (1998) (R)

Treichel, Hans-Ulrich (*1952): Wendezeit (G)

Wolf, Christa (*1929): Prinzip Hoffnung (Dezember 1991) (G)

Tendenzen der Literatur im neuen Jahrhundert

Texte und Aussagen von Volker Braun (*1939), Thomas Brussig (1965), Friedrich Christian Delius (*1943), Kurt Drawert (*1956), Ines Geipel (*1960), Durs Grünbein (*1962), Kai Hermann (*1938), Zoë Jenny (*1974), Klaus Kordon (*1943), Reiner Kunze (*1933), Lutz Rathenow (*1952), Birgit Vanderbeke (*1956), Wolf Wondratschek (*1943), Juli Zeh (*1974).

Bijlage 2 - Literatuurlijst 'Literatuur voor 45'

2) Prüfungsstoff (mündliche Prüfung):

- Achtergrondliteratuur dient bestudeerd te worden: Pasche, Wolfgang (⁵2013). *Literaturgeschichte. Abiturwissen. Deutsch. Klett Lerntraining*. Stuttgart: Klett Verlag. [ISBN: 978-3-12-929762-9]. [*Of een nieuwere uitgave van het boek*];
- Persönliche Leseliste.

2) Persönliche Leseliste bzw. Auswahlliste (mündliche Prüfung):

- Auswahlliste, die dem Studierenden als Grundlage zur Literatúrauswahl für die persönliche Leseliste dient:

Vorliegende Liste stellt eine *Werkauswahl* dar, die dem Studierenden als Grundlage zur Literatúrauswahl für die persönliche Leseliste dient. Die persönliche Leseliste beinhaltet insgesamt **acht (8) Titel**.

Unter **einem Titel** versteht man jeweils

- einen Roman,
- ein dramatisches Werk,
- zwei kürzere epische Werke oder
- fünf Gedichte.

Beachten Sie bitte:

Abkürzungen: D = Dramatisches Werk; E = kürzerer epischer Text; L = Lyrik; R = längerer epischer Text.

Die *Leseliste*

- ist spätestens **drei Wochen** vor dem Termin der mündlichen Prüfung beim Dozenten einzureichen.
- enthält die vorgegebene Anzahl Titel.
- enthält in der Regel maximal zwei Werke von einem Autor.
- ist in angemessener Form einzureichen (A4 / mit Textverarbeitung erstellt / mit Angaben (Fachhochschule / Ausbildung / Fach / Fachkodierung / Name der/des Studierenden / Matrikelnummer / „Strömungen“ chronologisch geordnet und innerhalb der „Strömungen“ Autoren alphabetisch geordnet / Abkürzungen D, E, L und R). Berücksichtigen Sie bitte, dass aus **mindestens acht (8) „Strömungen“** Titel vertreten sein müssen.

Auswahlliste

Aufklärung

Lessing, Gotthold Ephraim:

Emilia Galotti (D)
Nathan der Weise (D)

Sturm und Drang / Klassik

Goethe, Johann Wolfgang von:

Die Leiden des jungen Werthers (R)
Ein Gleiches (L)
Faust (D)
Götz von Berlichingen (D)
Iphigenie auf Tauris (D)
Prometheus (L)
Wanderers Nachtlied (L)

Schiller, Friedrich:

An die Freude (L)
Der Taucher (L)
Die Kraniche des Ibykus / Ibycus (L)
Die Räuber (D)
Kabale und Liebe (D)

Zwischen Klassik und Romantik

Kleist, Heinrich von: Das Bettelweib von Locarno (E)
 Der zerbrochne Krug (D)
 Michael Kohlhaas (E)

Romantik

Brentano, Clemens: Geschichte vom braven Kasperl und dem schönen Annerl (E)
Hoffmann, Ernst T.A.: Der goldne Topf. Ein Märchen aus der neuen Zeit (E)
Tieck, Ludwig: Der blonde Eckbert (E)

Biedermeier

Droste-Hülshoff, Annette von: Die Judenbuche. Ein Sittengemälde aus dem gebirgichten Westfalen (R)

Junges Deutschland

Büchner, Georg: Woyzeck (D)
Heine, Heinrich: Deutschland. Ein Wintermärchen (L/R)

Poetischer Realismus

Fontane, Theodor: Effi Briest (R)
Keller, Gottfried: Kleider machen Leute (E)
Meyer, Conrad F.: Das Amulett (E)

Naturalismus

Hauptmann, Gerhart: Bahnwärter Thiel (E)
 Die Weber (D)
Holz, Arno / Schlaf, Johannes: Papa Hamlet (E)

Literatur der Jahrhundertwende

Hofmannsthal, Hugo von: Jedermann (D)
Mann, Heinrich: Der Untertan (R)
 Professor Unrat (R)
Mann, Thomas: Buddenbrooks (R)
 Der Tod in Venedig (E)
 Tonio Kröger (E)
Rilke, Rainer Maria: Gedichte (in Auswahl)
Schnitzler, Arthur: Leutnant Gustl

Expressionismus

Benn, Gottfried:	Kleine Aster (L)
Hoddis, Jakob von:	Weltende (L)
Kafka, Franz:	Das Urteil (E) Die Verwandlung (E)
Lasker-Schüler, Else:	Weltschmerz (L)

Literatur der Zwanziger Jahre

Döblin, Alfred:	Berlin Alexanderplatz (R)
Hesse, Hermann:	Siddharta (E) Der Steppenwolf (R) Narziss und Goldmund (R)